

รายงานการวิจัย

การสังเคราะห์องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาชุมชน

The Synthesis of Sufficiency Economy Philosophy's Knowledge

for Community Development

แผนงานวิจัย

**การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับการพัฒนาชุมชน**

Participatory Action Research for Community Development to

Apply Sufficiency Economy Philosophy

โดย

รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ

นายสุชุม พันธุ์รงค์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2554

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย ศูนย์วิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ได้มอบความไว้วางใจให้คณะผู้วิจัย ดำเนินการวิจัยโครงการ “การสังเคราะห์องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาชุมชน” ภายใต้แผนงาน “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาชุมชน”

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ตรวจสอบทางวิชาการ กลุ่มผู้สูงอายุอำเภอแม่แตง ชุมชนบ้านปาง 3 อำเภอแม่แตงที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ในการสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งนำไปสู่การสร้างเกณฑ์ประเมินวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชน Sufficiency Index และจักนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเผยแพร่เป็นฐานข้อมูลแก่ภาครัฐบาล ภาคเอกชน และภาควิชาการ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัย

กุมภาพันธ์ 2554

คณะทำงาน

รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ
นายสุชุม พันธุ์รงค์

หัวหน้าโครงการร่วม
หัวหน้าโครงการร่วม

บทคัดย่อ

243163

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาชุมชน” ภายใต้แผนงานวิจัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเชิงทฤษฎี และการปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบทในแต่ละพื้นที่ 2) เพื่อสร้างเกณฑ์ประเมินวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชน (Sufficiency Index) 3) การทดสอบการวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชนจาก Sufficiency Index ที่สร้างขึ้น

การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎีได้ใช้ข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ข้อสรุปรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎี ประกอบด้วย 3 หลักการคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไขคือ ความรู้และคุณธรรม ส่วนการสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงการปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบทที่ได้จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา ได้ข้อสรุปรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 หลักการ 2 เงื่อนไขจำแนกตามมิติต่างๆ

การจัดทำดัชนีชี้วัด (Sufficiency Index) เพื่อสร้างเกณฑ์ประเมินวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชน ที่คณะวิจัยได้พัฒนาขึ้นในมิติต่างๆ มีดังนี้

1) มิติด้านเศรษฐกิจ มีดัชนีชี้วัด 6 ดัชนีคือ

ดัชนีบ่งชี้ที่ 1 สัดส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อรายได้สุทธิหลังหักเงินออม

ดัชนีบ่งชี้ที่ 2 การจัดสรรเงินออมพิจารณาจากการจัดสรรเงินออมเมื่อมีรายได้ หรือ สัดส่วนเงินออมต่อรายได้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 3 การเป็นหนี้พิจารณาจากสัดส่วนหนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อรายได้สุทธิหลังหักเงินออม

ดัชนีบ่งชี้ที่ 4 กิจกรรมลดรายจ่าย พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมลดรายจ่าย ที่ปฏิบัติ ประกอบด้วย การปลูกผักสวนครัว/ต้นไม้/ผลไม้/เลี้ยงสัตว์ การประหยัดไฟฟ้า การประหยัดน้ำ ช่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ ไม่ทำกิจกรรมอบายมุขทุกประเภท

ดัชนีบ่งชี้ที่ 5 อาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว พิจารณาจากการมีอาชีพสร้างรายได้ หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ หรือหากอาชีพนั้นไม่ก่อให้เกิดรายได้ จะพิจารณาจากผลผลิตเพื่อบริโภคและใช้สอย

ดัชนีบ่งชี้ที่ 6 สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ พิจารณาจากสวัสดิการทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แก่ประชาชนทุกระดับตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเสียชีวิต

2) มิติด้านสังคม ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 3 ดัชนีคือ

ดัชนีบ่งชี้ที่ 7 การมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ พิจารณาจากคุณลักษณะที่ผู้ประกอบอาชีพพึงปฏิบัติ ประกอบด้วย การประกอบอาชีพที่สุจริต เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับการทำงานขององค์กร/สังคม ปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเทเต็มความสามารถ การใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ใฝ่หาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง

ดัชนีบ่งชี้ที่ 8 พิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม โดยวิธีตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ ของชุมชนที่อาศัย การเสียภาษี

ดัชนีบ่งชี้ที่ 9 การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคม พิจารณาจากพฤติกรรมที่ประชาชนพึงปฏิบัติในการเป็นพลเมืองดีของสังคม ประกอบด้วย การไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ ไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ เคารพและปฏิบัติตามกฎจราจร มีน้ำใจต่อผู้ด้อยโอกาสหรือผู้พิการ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน

3) มิติด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 3 ดัชนีคือ

ดัชนีบ่งชี้ที่ 10 การปฏิบัติตนตามวันทางศาสนา พิจารณาจากการปฏิบัติกิจกรรมและการประพฤติตนในวันทางศาสนา การทำบุญใส่บาตร การฟังเทศน์ การรักษาศีล การบริจาคทาน การบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์

ดัชนีบ่งชี้ที่ 11 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่น พิจารณาจากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกายชุดพื้นเมือง วัฒนธรรมด้านอาหารและการบริโภค รู้จักการละเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษ เช่น งานแต่งงาน การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ

ดัชนีบ่งชี้ที่ 12 การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น พิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและการส่งเสริม ถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) มิติด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 3 ดัชนีคือ

ดัชนีบ่งชี้ที่ 13 การจัดการของเสีย พิจารณาจากพฤติกรรมการจัดการของเสียในครัวเรือน เช่น การจัดทำบ่อพักของเสียในครัวเรือน การคัดแยกขยะภายในครัวเรือน การจัดการของเสียจากการประกอบอาชีพ

ดัชนีบ่งชี้ที่ 14 การอนุรักษ์พลังงาน พิจารณาจากพฤติกรรมที่แสดงถึงการประหยัดพลังงานในครัวเรือน เช่น การเลือกใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ การไม่นำอาหารร้อนแช่ในตู้เย็นทันที เป็นต้น

ดัชนีบ่งชี้ที่ 15 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ พิจารณาจากกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ เช่น การปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณที่พักอาศัย

5) มิติด้านการเรียนรู้ฯ ประกอบด้วยดัชนีชี้วัด 3 ดัชนีคือ

ดัชนีบ่งชี้ที่ 16 การเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆ จากการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น เอกสาร ตำรา อินเทอร์เน็ต

ดัชนีบ่งชี้ที่ 17 การเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากสิ่งรอบตัวเช่น การรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้หรือความรู้ที่เพิ่มขึ้น

ดัชนีบ่งชี้ที่ 18 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริง

การทดสอบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของชุมชนบ้านปาง 3 อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลทั่วไปของชุมชนเป็นชุมชนที่มีครัวเรือน 128 ครัวเรือน 382 คน เป็นชุมชนสังคมผู้สูงอายุอยู่ร้อยละ 16.49 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและการเกษตร ผลผลิตสำคัญ คือ ข้าว ลำไย ถั่วเหลือง ถั่วฝักยาว ข้าวโพด เลี้ยงวัว ผลการประเมินการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ของชุมชนบ้านปาง 3 พบว่า มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก และเมื่อจำแนกออกตามมิติต่างๆ พบว่า ชุมชนบ้านปาง 3 มีการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด ในมิติด้านสังคมและในมิติด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากในมิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านวัฒนธรรม ส่วนมิติด้านการเรียนรู้ฯ มีการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง

Abstract

243163

This research on “ The Synthesis of Sufficiency Economy Philosophy’s Knowledge for Community Development” under the research program on participatory action research to drive the sufficiency economy philosophy into actions for community development. It is funded by the Office of National Research Council of Thailand with the objectives to 1) synthesize the theoretical and the practical elements of sufficiency economy with rational combinations to get the appropriate form for use in various local rural communities, 2) develop the Sufficiency Index as criteria to assess the degree of people’s application of sufficiency economy philosophy in their daily life, 3) conduct the test of efficacy of the designed Sufficiency Index.

Synthesizing the knowledge about the forms of sufficiency economy in theoretical domain was based on literature review and research works related to sufficiency economy. The concluded result was that the form of sufficiency economy in theory comprises the three principles of moderation, reasonableness and resilience and the two conditions of knowledge and morality. The synthesis of information to identify the practical model for appropriate application of sufficiency economy in different rural communities was conducted after analysis of various case studies and it arrived at the conclusion concerning the use of the three principles and the two conditions of sufficiency economy in different dimensions.

The development of Sufficiency Index was intended to get the criteria to assess the degree of people’s application of sufficiency economy in practice. The research team has developed the index for various dimensions as follows:

1) The economic dimension comprising 6 indicators:

Indicator 1 – unnecessary expenditure – net income after saving ratio.

Indicator 2 – money allocation for saving, considered from the money set aside from income for saving or the saving-income ratio.

Indicator 3 - Indebtness considered from the debt resulted from unnecessary expenditure – net income after saving ratio.

Indicator 4 – expenditure reduction activities, considered from such activities and practice as home production of vegetables/trees/fruits/livestock, saving electricity, saving water,

DIY (Do-it-yourself) to repair all tools and equipment to workable condition, abstentions from all evil activities.

Indicator 5 – employment to support oneself and family, considered from income earning employment to support oneself and family, or in case of non-income earning employment, considered from outputs for home use and consumption.

Indicator 6 – welfare for livelihood, considered from social welfare provided to enable people to have a decent living, to assure the development of quality of life reaches people at all levels throughly and fairly from cradle to grave.

2) The social dimension comprising the following 3 indicators:

Indicator 7 – having morality in professional undertaking considered from the desirable characters and behavior in professional undertaking including making legal living, observing and obeying the working rules and regulations of organization/society, devoting oneself fully to the responsible duties, using organization's/society's resources efficiently, seeking and upgrading continually knowledge and capability in professional undertaking.

Indicator 8 – participation in various activities in the society, by check listing of participation in religious affairs, participation in election voting at local and national levels, participation in various campaigning activities of residential community, and tax payments.

Indicator 9 – behaviors in living together with others in the society considered from the extent of good civil conducts including refraining from garbage disposal in public places, refraining from cigarette smoking in public areas, observing and obeying traffic laws, being kind to the disadvantageous or the handicapped, participating in various community activities.

3) The cultural dimension comprising the following 3 indicators:

Indicator 10 –observation of the religious days by practice, considered from the activities and conducts of the individual during religious days namely offering alms to monks, attending sermon, observing religions precepts, making merits, rendering services for public benefits.

Indicator 11 - the conducts of oneself in line with local culture, considered from one's expression of, or respect for, local culture and traditions such as wearing local-styled outlets or costumes, maintaining the traditional foods and consumption pattern, giving recognition to local

folk games or entertainment, organizing activities for special events like wedding and house-warming ceremonies, using local dialect in informal communications.

Indicator 12 – conservation of local culture and tradition, considered from participation in local culture conservation and promotion and transfer of local wisdoms and culture.

4) The environmental dimension comprising the following 3 indicators:

Indicators 13 – waste management, considered from behavior and practice concerning household waste management such as building cess pool for household waste, sorting household waste into different garbage types and treating production wastes.

Indicators 14 – energy saving, considered from household energy saving behavior like replacing conventional light bulbs with power saving ones, and refraining from putting hot foods in refrigerator.

Indicators 15 – conservation and restoration of natural resources, considered from forest resource conservation and rehabilitation activities like planting trees for shade in household compound.

5) The learning dimension, comprising the following 3 indicators:

Indicators 16 – acquisition of recent technical knowledge by one own self from various sources such as documents, textbook, and internet.

Indicator 17 - acquisition of new information and experience from the surrounding sources like various media, considered from the gain in knowledge or achievements.

Indicator 18 - exchange of experience and learning skills among community members to foster the gain in body of knowledge form actual experience.

The test on introducing sufficiency economy philosophy for application in daily life was conducted with the village community at Baan Pong 3, Mae Taen District, Chiang Mai Province. This rural community includes 128 household with 382 population, in which 16.49% are elderly persons. Most community members completed primary education, engaged in general wage employment and farming. Their major agricultural products are rice, Longan, soybean, yard-long beans, maize and cattle. The assessment on the extent of sufficiency economy philosophy application in Baan Pong 3 community revealed that the community members exhibited the balance in following the sufficiency economy concepts at high level. When distinguished into

different dimensions, the sufficiency economy philosophy was followed most prevalently by the villagers in social and environmental dimensions, relatively extensively in economic and cultural dimensions, and moderately in the learning aspect.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
คณะทำงาน	ข
บทคัดย่อ	ค
Abstract	ช
สารบัญ	ฎ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย	5
1.6 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยตามแผนการบริหารงาน	5
บทที่ 2 ทฤษฎี สมมติฐาน และหรือกรอบแนวความคิดของการวิจัย	7
2.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of Sufficiency economy)	7
2.2 การสังเคราะห์องค์ความรู้	9
2.3 การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management : KM)	11
2.4 ทฤษฎีความสุข (Happiness)	13
2.5 ความสมดุลในมิติต่างๆ	15
2.6 ความยั่งยืน	15
2.7 ภาวะทางเศรษฐกิจของบุคคล	16
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	17
3.1 สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล และวิธีการดำเนินการวิจัย	17
3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย	17
3.3 การดำเนินงานตามแผนดำเนินการของโครงการ	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	21
4.1 การสังเคราะห์องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	23
4.1.1 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงทฤษฎีที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท	23
4.1.2 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท	35
4.1.3 ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Index)	42
4.2 การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง	102
4.2.1 ฐานข้อมูลชุมชน	102
(ก) ฐานข้อมูลรายครัวเรือน	102
(ข) ฐานข้อมูลกลุ่มชุมชน	197
4.2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน และระดับความพอเพียงของชุมชน	220
(ก) ศักยภาพรายครัวเรือน	220
(ข) ศักยภาพกลุ่มชุมชน	222
(ค) ศักยภาพโดยรวม	222
4.2.3 การจำลองแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง	223
4.2.4 ปัจจัยสู่การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง	225
บทที่ 5 บทสรุป	227
5.1 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ	227
5.2 การสร้างเกณฑ์ประเมินวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชน Sufficiency Index	230
5.3 การส่งเสริมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกลุ่มชุมชน	233
5.4 ข้อเสนอแนะ	234
บรรณานุกรม	237

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 4 - 1	น้ำหนักของตัวคูณในแต่ละกรณีในการเรียงลำดับความสำคัญมิติหรือปัจจัยทั้ง 5 มิติ	100
ตารางที่ 4 - 2	ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน	103
ตารางที่ 4 - 3	การประกอบอาชีพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	105
ตารางที่ 4 - 4	การประกอบอาชีพทางการเกษตรของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	106
ตารางที่ 4 - 5	ต้นทุนในการประกอบอาชีพทำนาของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	108
ตารางที่ 4 - 6	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกถั่วเหลืองของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	110
ตารางที่ 4 - 7	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	112
ตารางที่ 4 - 8	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกถั่วฝักยาวของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	114
ตารางที่ 4 - 9	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกกล้วยของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	116
ตารางที่ 4 - 10	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกมะม่วงของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	118
ตารางที่ 4 - 11	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกไม้สักของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	119
ตารางที่ 4 - 12	ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงวัวของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	120
ตารางที่ 4 - 13	ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	121
ตารางที่ 4 - 14	ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ดของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	122
ตารางที่ 4 - 15	ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงควายของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	123
ตารางที่ 4 - 16	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกผักสวนครัวของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	124
ตารางที่ 4 - 17	ต้นทุนในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	125
ตารางที่ 4 - 18	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกแตงกวาของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	126
ตารางที่ 4 - 19	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกมะเขือเทศของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	127
ตารางที่ 4 - 20	ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกชะอมของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	128
ตารางที่ 4 - 21	การประกอบอาชีพค้าขายของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	129
ตารางที่ 4 - 22	ต้นทุนในการประกอบอาชีพค้าขายของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	129
ตารางที่ 4 - 23	การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	130
ตารางที่ 4 - 24	ต้นทุนในการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP	130

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4 - 25	การประกอบอาชีพอื่นๆของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	131
ตารางที่ 4 - 26	รายจ่ายที่จำเป็นและรายจ่ายที่ไม่จำเป็นของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	132
ตารางที่ 4 - 27	แหล่งเงินทุนของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	134
ตารางที่ 4 - 28	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	135
ตารางที่ 4 - 29	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	136
ตารางที่ 4 - 30	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากสหกรณ์ต่างๆ ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	136
ตารางที่ 4 - 31	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากบริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อบัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	137
ตารางที่ 4 - 32	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากหนี้อะบบ หรือบุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	137
ตารางที่ 4 - 33	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	138
ตารางที่ 4 - 34	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกลุ่มสัจจะของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	138
ตารางที่ 4 - 35	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากธนาคารหมู่บ้านของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	138
ตารางที่ 4 - 36	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์เอกชนของสมาชิกชุมชน บ้านโป่ง 3	139
ตารางที่ 4 - 37	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของสมาชิกชุมชน บ้านโป่ง 3	139
ตารางที่ 4 - 38	วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกองทุนของเทศบาลของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	140
ตารางที่ 4 - 39	แหล่งเงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	141
ตารางที่ 4 - 40	รายการทรัพย์สินบ้านและที่ดินของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	142
ตารางที่ 4 - 41	รายการทรัพย์สินที่ถือครองของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	143
ตารางที่ 4 - 42	ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	144
ตารางที่ 4 - 43	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและอายุของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	149
ตารางที่ 4 - 44	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับการศึกษาของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	150
ตารางที่ 4 - 45	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและอาชีพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	151
ตารางที่ 4 - 46	รายได้รวมจากการขายผลผลิตทางการเกษตร	152

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4 - 47 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและรายจ่ายของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	154
ตารางที่ 4 - 48 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและแหล่งเงินทุนของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	156
ตารางที่ 4 - 49 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและแหล่งเงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	159
ตารางที่ 4 - 50 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและทรัพย์สินบ้านและที่ดินของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	161
ตารางที่ 4 - 51 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและทรัพย์สินที่ถือครองของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	163
ตารางที่ 4 - 52 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	164
ตารางที่ 4 - 53 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและสาเหตุของปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	169
ตารางที่ 4 - 54 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและสถานที่เข้ารับบริการทางการแพทย์ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	170
ตารางที่ 4 - 55 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจรักษาปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	171
ตารางที่ 4 - 56 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	172
ตารางที่ 4 - 57 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและระดับการศึกษาของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	174
ตารางที่ 4 - 58 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและอาชีพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	175
ตารางที่ 4 - 59 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและรายจ่ายของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	177
ตารางที่ 4 - 60 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและแหล่งเงินทุนของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	179
ตารางที่ 4 - 61 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและแหล่งเงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	180
ตารางที่ 4 - 62 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและทรัพย์สินบ้านและที่ดินของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	183
ตารางที่ 4 - 63 ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุและทรัพย์สินที่ถือครองของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	185
ตารางที่ 4 - 64 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	189

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4 - 65 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและสาเหตุของปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	192
ตารางที่ 4 - 66 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและสถานที่เข้ารับบริการทางการแพทย์ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	193
ตารางที่ 4 - 67 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจรักษาปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	194
ตารางที่ 4 - 68 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	195
ตารางที่ 4 - 69 การวัดระดับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามดัชนีชี้วัด	196
ตารางที่ 5 - 1 การวัดระดับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามดัชนีชี้วัด	232

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1 - 1	ขอบเขตของการวิจัย	4
ภาพที่ 2 - 1	วิธีการจัดการองค์ความรู้	12
ภาพที่ 2 - 2	การจัดการองค์ความรู้แบบโมเดลปลาทู	13
ภาพที่ 4 - 1	กรอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัด	44
ภาพที่ 4 - 2	แบบจำลองแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง	224

บทที่ 1

บทนำ

ทรงเตือนเรื่องพอลู่พอกิน ตั้งแต่ปี 2517 จุดเริ่มต้นสำคัญแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...”¹

1.1 ความเป็นมา

ปัจจุบัน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดสำคัญที่ภาครัฐส่งเสริมให้ประชาชนนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ให้สามารถพึ่งพาตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน โดยยึดหลักทางสายกลางในการดำเนินชีวิต คือ อยู่อย่างพอเพียง ประมาทตนตามฐานะ ตามอัตภาพทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตัวเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน แต่จากการศึกษาวิจัยเบื้องต้นของโครงการ “การประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชนในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้” (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ, 2551) ทำให้ทราบถึงสถานะองค์ความรู้และความเข้าใจ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่า ปัจจุบัน ประชาชนยังไม่เข้าใจแนวคิดและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างแท้จริง และพบว่า อาชีพภาคเกษตรซึ่งเป็นอาชีพที่มีจำนวนแรงงานมากที่สุดในประเทศนั้นมีระดับความรู้ความเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจ ทั้งเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และเงื่อนไขความรู้ คุณธรรม น้อยกว่าอาชีพอื่นๆ รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม และเมื่อพิจารณาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่น้อยที่สุด รองลงมาคือการใช้ในมิติด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และยังไม่ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาตนเอง

¹ พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 18 กรกฎาคม 2517.

ให้เป็นผู้มีความรอบรู้ ซึ่งเป็นฐานสำคัญที่จะทำให้เกิดความมีเหตุมีผลในการคิด วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ในขณะเดียวกัน จากการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จากกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษา (Good Practice) จำนวน 13 กรณี พบประเด็นที่น่าสนใจ และเป็นประเด็นที่สอดคล้องการแก้ไขปัญหาที่พบจากการดำเนินงาน โครงการ และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ คือ การสร้างองค์ความรู้ต่างๆ แก่ชุมชน มาจากประสบการณ์ที่กรณีศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นรูปแบบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ผ่านเครื่องมือต่างๆ ทั้งในมิติของการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน

ดังนั้น การศึกษา/วิจัยในครั้งนี้จึงต้องการศึกษาข้อค้นพบดังกล่าวในเชิงลึก เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน นักวิชาการ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ร่วมสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง สมดุล และยั่งยืน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ และมีประสบการณ์กับการปฏิบัติงาน สร้างองค์ความรู้แก่ธุรกิจชุมชนในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และมีเครือข่ายการดำเนินงานวิจัยด้านเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งภาครัฐ สถานศึกษา และองค์กรภาคประชาชน ในพื้นที่ทุกภูมิภาคของประเทศ มีบุคลากร มีฐานข้อมูลการวิจัย มีศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มีศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และศูนย์วิเคราะห์เชิงปริมาณ ที่พร้อมต่อการดำเนินงานได้ประสบผลตามเป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

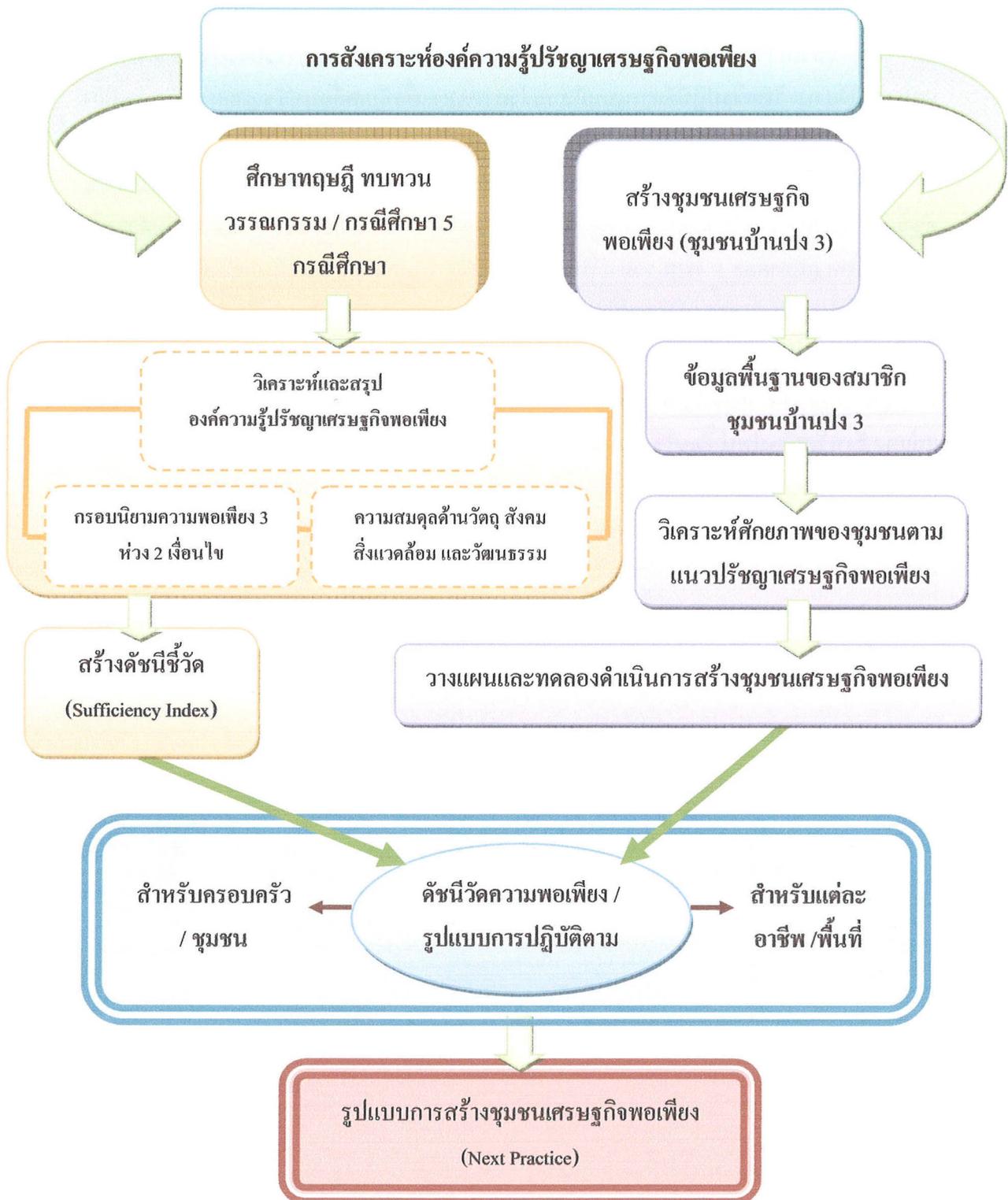
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบทในแต่ละพื้นที่
- 2) เพื่อสร้างเกณฑ์ประเมินวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชน (Sufficiency Index)
- 3) การทดสอบการวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชน จาก Sufficiency Index ที่สร้างขึ้น

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การสังเคราะห์องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาชุมชน ภายใต้แผนงานวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาชุมชน โดยได้ขอบเขตของการวิจัยดังนี้

สังเคราะห์องค์ความรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากกรณีศึกษา (Good Practice) ที่ประสบความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จนเป็นที่ยอมรับ กระจายกลุ่มตัวอย่างใน 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 1 ท่าน รวม 4 ท่าน ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ส่วนการเผยแพร่องค์ความรู้ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาในพื้นที่ “ชุมชนชนบท” ซึ่งเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรกร กลุ่มธุรกิจชุมชน และกลุ่มการเงินชุมชน ที่ต้องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน ในพื้นที่ภาคเหนือ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ให้ชุมชน และนักพัฒนาเข้ามามีส่วนในการวิจัย เพื่อให้ได้ดัชนีชี้วัด Sufficiency Index และแนวทางการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง (Good Practice → Next Practice) (ภาพที่ 1 - 1)

ภาพที่ 1 - 1 ขอบเขตของการวิจัย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบทในแต่ละพื้นที่
2. มีเกณฑ์ประเมินระดับความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนที่เหมาะสม
3. ได้แนวทางการสร้างองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพทางเกษตร และธุรกิจชุมชน
4. สร้างองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการประกอบอาชีพ แก่ กลุ่มเกษตรกร ธุรกิจชุมชน และประชาชนในพื้นที่
5. มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แก่ กลุ่มเกษตรกร ธุรกิจชุมชน และประชาชนในพื้นที่

1.5 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ ที่เป็นรูปแบบของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้แก่ประชาชน การใช้ดัชนีชี้วัดความพอเพียง โดยการเผยแพร่ในเวทีวิชาการ และตีพิมพ์บทความ

1.6 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยตามแผนการบริหารงาน

ได้ฐานความรู้ ฐานคิด เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นที่ยอมรับและเข้าใจตรงกัน และได้รูปแบบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับแต่ละอาชีพ แต่ละพื้นที่ ขั้นตอนนี้เปรียบเสมือน “การสร้างตำราเศรษฐกิจพอเพียง” และนำมาสร้างองค์ความรู้แก่ประชาชน ผลสำเร็จนี้ จะเป็นการพัฒนาประชาชนของประเทศให้มีความรู้และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 2

ทฤษฎี สมมติฐาน และหรือกรอบแนวความคิดของการวิจัย

“...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอ สำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี้ ในสาละวิน เมื่อเท่าไร 20 24 ปี เมื่อปี 2517. 2517 ถึง 2541 นี้ ก็ 24 ปี ไซ้ใหม่ วันนั้นได้พูดว่า เราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...”²

2.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of Sufficiency economy)

ค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวล กลั่นกรองและให้คำนิยาม ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” สรุปได้ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารตนเอง ครอบคลุม ชุมชนและประเทศให้ดำเนินไปอย่างรอบคอบ รู้จัก ความพอเพียงและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ใน ขณะเดียวกันก็พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำ วิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้อง เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุก

² พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันศุกร์ที่ 4 ธันวาคม 2541.

ระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

คณะทำงานกลุ่มงานพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2546) ได้ใช้วิธีการจำแนกวิเคราะห์ความหมาย (Parsing) เพื่อทำความเข้าใจ ความเชื่อมโยงแต่ละข้อความและประโยคที่อธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถจำแนกข้อความออกได้เป็น 5 ส่วน คือ กรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยม เงื่อนไข แนวทางการปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับ การจำแนกวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบด้านต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้

กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยมีแนวคิดทางสายกลาง เป็นหัวใจสำคัญของกรอบแนวคิด

ค่านิยม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

1) ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี (dynamic optimum) ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่างๆ ของการกระทำ 3 ตัวอย่าง เช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตและการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง

2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณ ในมิติต่างๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ (expected results) อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร (Self-immunity) เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เนื่องจาก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลก

เชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต การกระทำที่จะสามารถเรียกได้ว่า พอเพียง (systematic and dynamic optimum) นั้น จึงไม่ใช่แต่จะคำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ

เงื่อนไข การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน ความรอบรู้ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย ด้านจิตใจที่ตระหนักในคุณธรรมและความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาและในระดับปฏิบัติรอบคอบในการดำเนินชีวิต

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและการพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

2.2 การสังเคราะห์องค์ความรู้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (อ้างจาก อารุง จันทวานิช, 2542: 14) ให้ความหมายของการสังเคราะห์องค์ความรู้ โดยสรุปว่า เป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมข้อมูลจากสื่อและแหล่งความรู้ต่างๆ แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบของปัญหาที่เป็นข้อยุติ

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากสื่อและแหล่งความรู้ต่างๆ ในการศึกษา นี้ ประกอบด้วย การสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลงานวิจัย การสังเคราะห์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการสังเคราะห์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนั้น การสังเคราะห์องค์ความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ มีความหมายดังนี้ (กัลป์ยานี ภาคอิต และคณะ, 2547: 11-12)

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลงานวิจัย หมายถึง การศึกษารวบรวมงานวิจัย ที่มีอยู่แล้วนำมาอธิบายสรุปให้เห็นประเด็นสำคัญที่พบจากการวิจัยเหล่านั้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิจัยในเรื่องที่สนใจ หรือเห็นแบบแผนของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นผลมาจากงานวิจัยนั้นๆ และในการสังเคราะห์งานวิจัยนั้น ต้องผ่านกระบวนการของการวิเคราะห์มาก่อน

การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการบูรณาการ รวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาวิจัย / ประเด็นเดียวกัน ไว้ด้วยกัน แล้วให้ข้อสรุปหรือข้อความรู้ใหม่ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิจัยดังกล่าว โดยส่วนใหญ่ การสังเคราะห์งานวิจัย จะเป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) ซึ่งต้องรวบรวมงานวิจัยต่างๆ เข้าด้วยกัน แล้วสรุปออกมา โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เป็น

ผู้ทำการสังเคราะห์ และเมื่อสังเคราะห์แล้ว จะต้องนำเสนอแนวคิด ข้อค้นพบ ซึ่งเป็นประเด็นเจาะลึก เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

การสังเคราะห์ทฤษฎีหรือแนวคิด เป็นการวิเคราะห์ที่ต้องนำหลักการของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาใช้ในการศึกษา โดยต้องให้ความสำคัญกับขอบเขตในเชิงปริมาณ และขอบเขตในเชิงคุณภาพ

แนวคิดประกอบการตัดสินใจสังเคราะห์ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัย มีองค์ประกอบดังนี้

1. ต้องรวบรวมทฤษฎี แนวคิด หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนใจอย่างรอบด้าน เพื่อให้การสังเคราะห์ครอบคลุมประเด็นที่สนใจศึกษา ได้อย่างสมบูรณ์
2. ต้องมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สามารถจำแนกแยกแยะ สารสำคัญและประเด็นต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในทฤษฎีและผลงานวิจัยนั้น เพื่อจะสามารถนำมาสังเคราะห์ต่อไปได้
3. สามารถสรุปให้เห็นภาพรวม ความสัมพันธ์เชื่อมโยง ลักษณะร่วม หรือลักษณะที่แตกต่าง ตลอดจนแบบแผนอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ได้ อย่างชัดเจน

การสังเคราะห์องค์ความรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคมในเชิงลึกของสังคมไทย ได้แก่ข้อมูลทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ควรมีรายละเอียดในทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งอาจมีการประสานกับมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคเพื่อระดมความคิดเห็น นักศึกษาหาข้อมูล เพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ความรู้ทางวิชาการในการต่อยอด
- 2) องค์ความรู้พื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเรื่องการผลิต เช่น พืช ผัก สมุนไพร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และความสัมพันธ์ทางการผลิตระหว่างผู้คนในสังคม เช่น ประเพณี ท้องถิ่น ความเชื่อที่สะท้อนระบบคุณค่าและโลกทัศน์ในการดำรงอยู่ของคนในสังคม นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการต่อยอดความรู้เดิมของชุมชนกับความรู้สมัยใหม่เพื่อสร้างความรู้ สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่
- 3) ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การค้นหาสายพันธุ์พืชพื้นบ้านในยังหลงเหลือ หรือสูญหายไปอันเนื่องจากอิทธิพลของแนวคิดปฏิวัติเขียว
- 4) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่สะท้อนเสน่ห์ของการอยู่ร่วมกันของชาวไทยที่อาจต่างเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5) องค์ความรู้เกี่ยวกับตลาดทางเลือก การค้าที่เป็นธรรม

6) ธรรมเนียมปฏิบัติในการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองในทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการสร้างเครือข่ายในการทำงาน และการสร้างพันธมิตรในการสนับสนุนการทำงานขององค์กรชุมชน ซึ่งมีนัยของการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

7) องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ศาสนา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดีและการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคม

8) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และพัฒนาจิตสำนึกของการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าด้วยการพึ่งตนเองและแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

2.3 การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management : KM)

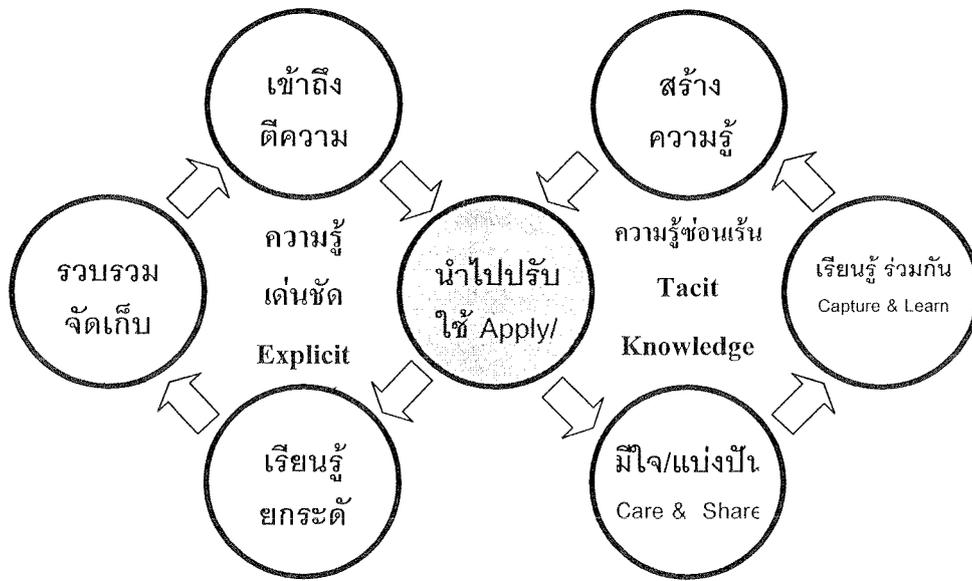
ความรู้อาจแบ่งใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสาร หรือวิชาการ อยู่ในตำรา คู่มือปฏิบัติงาน

2. ความรู้ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน เป็นภูมิปัญญา

โดยที่ความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้มีวิธีการจัดการที่แตกต่างกัน

การจัดการ “ความรู้เด่นชัด” จะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ แล้วนำมาสรุปไว้ เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป ส่วนการจัดการ “ความรู้ซ่อนเร้น” นั้นจะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป (ภาพที่ 2 - 1)

ภาพที่ 2-1 วิธีการจัดการองค์ความรู้

ทั้งนี้ สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โมเดลปลา ซึ่งเปรียบการจัดการความรู้ ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วน “หัวปลา” (Knowledge Vision-KV) ที่ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นภารกิจ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการจัดการความรู้ โดยก่อนที่จะทำจัดการความรู้ ต้องตอบให้ได้ว่า “เราจะทำ KM ไปเพื่ออะไร”

2. ส่วน “ตัวปลา” (Knowledge Sharing-KS) เป็นส่วนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญ ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ หรือบุคคล จะมีบทบาทมากในการช่วยกระตุ้นให้บรรลุภารกิจเป้าหมาย โดยเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้แบบเป็นทีมให้เกิดการหมุนเวียนความรู้ ยกระดับความรู้ และเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้

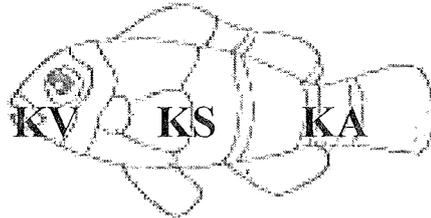
3. ส่วน “หางปลา” (Knowledge Assets-KA) เป็นส่วนของ “คลังความรู้” หรือ “ชุมชนความรู้” ที่ได้จากการเก็บสะสม “เกร็ดความรู้” ที่ได้จากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ตัวปลา” ซึ่งเราอาจเก็บส่วนของ “หางปลา” นี้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การสกัดความรู้ที่ซ่อนเร้นให้เป็นความรู้ที่เด่นชัดนำไปเผยแพร่และแลกเปลี่ยนหมุนเวียนใช้ พร้อมยกระดับต่อไป

ส่วนหัว ส่วนตา
 มองว่ากำลังจะไปทางไหน
 ต้องตอบได้ว่า “ทำ KM ไปเพื่ออะไร”

ส่วนหาง สร้างคลังความรู้
 เชื่อมโยงเครือข่าย ประยุกต์ใช้ ICT
 “ระดับหาง” สร้างหลังจาก CoPs

Knowledge
 Vision

Knowledge
 Assets

Knowledge
 Sharing

ส่วนกลางลำตัว ส่วนที่เป็น “หัวใจ” ให้ความสำคัญ
 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 2 – 2 การจัดการองค์ความรู้แบบโมเดลปลาหู

2.4 ทฤษฎีความสุข (Happiness)

ระดับความสุขขึ้นอยู่กับว่าบุคคลผู้นั้นสามารถเข้าใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากน้อยเพียงใด โดยการที่บุคคลผู้นั้นจะมีความสุขในชีวิตมากน้อยขึ้นอยู่กับว่าได้นำหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในปัจจุบันกำหนดทางตรงมากน้อยเท่าใด ทั้งนี้ แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วย ความรู้จักพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ในเงื่อนไขของการมีความรู้ และมีหลักคุณธรรม ซึ่งใช้วัดความเข้าใจของประชาชนในแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนปัจจัยกำหนดทางตรงที่ใช้ในการเปรียบเทียบประกอบไปด้วยมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านการเงิน มิติด้านการดำเนินชีวิต มิติด้านผลกระทบต่อสังคม มิติด้านความยั่งยืนและการมีภูมิคุ้มกัน มิติด้านการเรียนรู้แบบมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลต่อความสุขในชีวิต ความอยู่เย็นเป็นสุข และความยั่งยืนของบุคคลนั้น นอกจากนั้นแล้ว การที่บุคคลนั้นจะมีการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ก็ขึ้นอยู่กับว่า บุคคลผู้นั้นเป็นใคร มีระดับการศึกษา อย่างไร ระดับอายุเท่าใด ประกอบอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใด ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อระดับความสุข เช่น หากบุคคลดำรงชีวิตภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดการดำรงชีวิตอย่างสมดุล และส่งผลต่อระดับรายได้ที่ทำให้มีระดับความสุขมากกว่าบุคคลที่ดำรงชีวิตอย่างไม่รู้จักพอประมาณ ไม่มีเหตุผล ไม่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้การดำรงชีวิตไม่มีความสุขสมดุล การทำงานไม่มี

ประสิทธิภาพ ระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำ สุขภาพกาย/ใจ ต่ำ ส่งผลให้มีระดับความสุขต่ำ เป็นต้น

“ความสุข” เป็นการประเมินภาพรวมของชีวิตประชาชนทั้งประเทศที่ประกอบไปด้วยการอยู่เย็นเป็นสุข (Well – being) ความพึงพอใจในชีวิต (life satisfaction) คุณภาพชีวิต (quality of life) และการพบกันระหว่างความคาดหวังความต้องการกับความเป็นจริงในชีวิต (self actualization) ในข้อตกลงเบื้องต้น ของการนิยามความสุข คือ ความสุขของคนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพียงแต่มากหรือน้อย ช้าหรือเร็วเท่านั้น ตัวชี้วัดความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศที่สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ได้รวบรวมและศึกษาประกอบไปด้วย

1. สภาพแวดล้อมที่พสกาศัยและ โครงสร้างพื้นฐานของระบบสาธารณสุขโลก
2. บรรยากาศของคนในชุมชนที่พสกาศัย
3. สภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
4. ความสุขทางกาย สุขภาพกาย
5. ความสุขทางใจ สุขภาพใจ
6. ความพึงพอใจต่อหน้าที่และการทำงาน
7. สภาวะเศรษฐกิจแบบการค้าเสรีและทุนนิยม
8. หลักการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
9. หลักธรรมาภิบาล
10. การศึกษา
11. ธรรมชาติและการจัดสรรทรัพยากร
12. กระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในสังคม (นพดล และคณะ, 2549)

หากให้คำนิยามความสุขตามการดำเนินชีวิต สามารถแบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ ความสุขคือการให้ ความสุขคือการปล่อยวาง และความสุขคือความพอดี ได้แก่ กินพอดี อยู่พอดี (เสรี พงศ์พิศ, 2549) การที่คนเราจะมีความสุขได้นั้น ประกอบด้วยแง่มุมต่างๆ ได้แก่

1. ความรู้สึกสะดวกสบาย เป็นความรู้สึกที่ไม่ยุ่งยาก หรือไม่ต้องอดทน
2. ความทุกข์ที่ลดลง (เป็นจิตสัมพันธ์ เมื่อทุกข์เริ่มทุเลาเบาบาง)
3. ความรู้สึกพึงพอใจ เมื่อความต้องการหรือความอยากของเราได้รับการตอบสนอง (กิเลสได้รับการตอบสนอง)
4. ความรู้สึกใจสงบ ไม่วุ่นวาย
5. ความรู้สึกดีขึ้น เมื่อความไม่อยากเป็นความน่ารังเกียจได้พ้นไป

6. ภาวะความรู้สึกลึกลับที่ สารพิษในร่างกายได้ถูกกระตุ้นให้หลังออกมาจนเกิดอาการปิติยินดี (บางคนฉีดสารเสพติดกระตุ้นให้ร่างกายเกิดสุขจากสารเคมี ซึ่งไม่ถูกต้อง) (สมหวัง วิทยา ปัญญานนท์, 2544)

2.5 ความสมดุลในมิติต่างๆ

สมดุลทางด้านเศรษฐกิจ ในระดับบุคคล หมายถึงการดำรงชีวิตโดยมีรายได้สมดุลกับรายจ่าย และการทำบัญชีรายรับรายจ่าย เป็นเครื่องมือเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสมดุล ความสมดุลด้านเศรษฐกิจ ยังรวมถึงการใช้จ่ายอย่างเพียงพอ คือ ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

สมดุลทางด้านสังคม คือ การรู้จักสามัคคี ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ทุกคนช่วยเหลือกัน แบ่งปันกันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ ความสมดุลทางสังคมต้องเริ่มจากการให้ เอื้อเพื่อเอื้อแก่ ช่วยเหลือ มีน้ำใจ แบ่งปัน

สมดุลด้านสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ต้องเห็นความจำเป็นของการอยู่ร่วมกับระบบนิเวศวิทยาอย่างสมดุล ไม่ทำร้าย ไม่ทำลาย ไม่เบียดเบียน

สมดุลด้านวัฒนธรรม คือ การปลูกฝังเด็กและเยาวชนไทยให้เห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย เห็นประโยชน์และคุณค่าของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ที่สืบทอดต่อกันมา การเสริมสร้างความพอเพียงทางวัฒนธรรม จะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ที่จะทำให้เด็กไทย คนไทย มีจุดยืนในชีวิต มีหลักคิด หลักปฏิบัติที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และพัฒนาตนเอง มีความแกร่งในความเป็นไทย เข้าใจในความเป็นสากล (ปรียานุช พิบูลสรารุช, 2550)

2.6 ความยั่งยืน

ความยั่งยืน หมายถึง การดำรงอยู่และสามารถสร้างประโยชน์ หรือสืบทอดต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งนี้ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นตัวสร้างความสมดุลให้การดำเนินชีวิตอยู่ในเส้นทางสายกลาง มุ่งความพอเพียงและความยั่งยืน สามารถทำได้โดย

1. สร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจาก การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น จากผู้เชี่ยวชาญ หรือการเรียนรู้จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

2. สร้างสังคมที่มีคุณภาพและผสมผสานวัฒนธรรม การพัฒนาสังคม ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น การมีระบบโทรคมนาคมที่ดี มีอุปกรณ์โทรคมนาคมที่ดี เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมให้มีคุณภาพ แต่ภายใต้การพัฒนานั้น ควรผสมผสานลักษณะเฉพาะดั้งเดิมของสังคมท้องถิ่นและความหลากหลายของสังคมมนุษย์ อันเป็นสิ่งที่ดีที่ควรอนุรักษ์ เช่น การแต่งกาย วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น การกระทำเช่นนี้ จะก่อให้เกิดสังคมที่ยั่งยืนและพอเพียง

2.7 ภาวะทางเศรษฐกิจของบุคคล

การวิเคราะห์ภาวะทางเศรษฐกิจการเงินของบุคคล โดยวิธีทางเศรษฐมิติ ศึกษาในรูปของการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) เพื่อนำมาอธิบายและสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลกระทบท่อการออมของครัวเรือน และประมาณค่าความสัมพันธ์ของมูลค่าการออมของครัวเรือนกับมูลค่าของปัจจัยต่างๆ ด้วยวิธีสหสัมพันธ์อย่างง่าย (coefficient of simple correlation) และปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ จะนำมาซึ่งผลของระดับความพอเพียงที่เหมาะสม

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก
ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับ รัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้
ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความ
พอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมี ระบบภูมิคุ้มกัน
ในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจาก การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและ
ภายนอก...”³

3.1 สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล และวิธีการดำเนินการวิจัย

การสังเคราะห์องค์ความรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากกรณีศึกษา (Good Practice) ที่
ประสบความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จนเป็นที่ยอมรับ กระจายกลุ่ม
ตัวอย่างใน 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 1 ท่าน รวม 4 ท่าน ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ส่วนการเผยแพร่องค์ความรู้ในการศึกษารุ่นนี้ ดำเนินการศึกษาใน
เขตพื้นที่ “ชุมชนชนบท” ซึ่งเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรกร กลุ่มธุรกิจชุมชน และกลุ่มการเงิน
ชุมชน ที่ต้องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน ในพื้นที่
ภาคเหนือ ต.แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

สืบเนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อค้นพบใน โครงการ
“การประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชน ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมา
ประยุกต์ใช้” (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ ,2551) จากการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มาประยุกต์ใช้ ของกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษา (Good Practice) จำนวน 13 กรณี ในประเด็นของ
รูปแบบการสร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน โดยการถ่ายทอดประสบการณ์การนำปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงมาประยุกต์ใช้ผ่านเครื่องมือต่างๆ จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประสบผลสำเร็จเป็นที่
ยอมรับ สามารถสร้างผลกระทบทางบวกแก่ชุมชนทั้งในมิติของการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน และ

³ พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2541.

การสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน คือ การมีระบบการออมที่เหมาะสมและมีบทบาทใกล้ชิดกับชุมชน ดำเนินการโดยชุมชนเพื่อชุมชน

ดังนั้น การศึกษา/วิจัยในครั้งนี้จึงต้องการศึกษาข้อค้นพบดังกล่าวในเชิงลึก ในกลุ่มอาชีพภาคเกษตร ธุรกิจชุมชน และกลุ่มการเงินชุมชน เพื่อสังเคราะห์หารูปแบบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการดำเนินงานเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการมีกระบวนการ ดังนี้

1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบทในแต่ละพื้นที่

วิธีการ คือ

(1) ใช้ข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงการ “การประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชน ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้” (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ, 2551) เพื่อสรุปรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎี

(2) ใช้ข้อมูลและกรณีศึกษาที่ค้นพบในโครงการ “การประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชน ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้” (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ, 2551) จำนวน 5 กรณีศึกษา ได้แก่ สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย (คุณศิริโรฒจิตนิยม) ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม่เรียง (คุณประยงค์ รณรงค์) ศูนย์เรียนรู้สานสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง (คุณทองดี โพธิยอง) สถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา (ดร.ชบ ยอดแก้ว) มูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง (อาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร) ซึ่งคัดเลือกจากคุณสมบัติ คือ การเป็นกลุ่ม / บุคคล ที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน / สถาบัน / องค์กร / ชุมชน ว่าเป็นตัวอย่างความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ และดำเนินการรวบรวมข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ / การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จากนั้น ประชุมกลุ่มโดยวิธี Focus Group ในทีมวิจัย เพื่อสังเคราะห์รูปแบบกรณีศึกษา ปัญหา จุดเปลี่ยนของความสำเร็จและไม่สำเร็จ ในการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อสรุปรูปแบบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(3) จัดเวทีสังเคราะห์องค์ความรู้ (Knowledge management : KM) ระหว่างชุมชน นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สถาบันเพื่อการวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในชุมชนแต่ละพื้นที่ โดยสังเคราะห์องค์ความรู้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตามองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ผลของการปฏิบัติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต รวมถึงการขยายผลองค์ความรู้ และอื่นๆ ต่อชุมชน

2) เพื่อสร้างเกณฑ์ประเมินระดับความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน

วิธีการ คือ

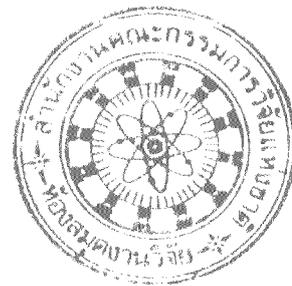
(1) วิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาเนื้อหาและกระบวนการจัดการองค์ความรู้ เกณฑ์ประเมินองค์ความรู้ ซึ่งวิเคราะห์โดยนักวิจัย และนำเสนอเพื่อระดมความคิดเห็นในเวทีสังเคราะห์องค์ความรู้ (Knowledge management : KM) ระหว่างชุมชน นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สถาบันเพื่อการวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มูลนิธิกสิกรรมธรรมชาติ เพื่อทวนสอบความถูกต้องของข้อมูล องค์ความรู้และความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

(2) สร้างดัชนีชี้วัด (Sufficiency Index) เพื่อแบ่งหรือจัดระดับหรือลำดับชั้นของชุมชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มธุรกิจชุมชน เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการใช้เป็นดัชนีชี้วัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้หรือเพิ่มเติมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน

3) วัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยใช้ดัชนีที่สร้างขึ้น

3.3 การดำเนินงานตามแผนดำเนินการของโครงการ

โครงการย่อยที่ 1	ระยะเวลา 12 เดือน											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. วิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาเนื้อหาและกระบวนการจัดการองค์ความรู้ เกณฑ์ประเมินองค์ความรู้ ซึ่งวิเคราะห์โดยนักวิจัย และนำเสนอเพื่อระดมความคิดเห็นในเวทีสังเคราะห์องค์ความรู้ (Knowledge management : KM) ระหว่างชุมชน นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สถาบันเพื่อการวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มูลนิธิสิกกรรมธรรมชาติ เพื่อทวนสอบความถูกต้องของข้อมูล องค์ความรู้และความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมิน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	x	x	x	x	x							
2. สร้างดัชนีชี้วัด(Sufficiency Index) เพื่อแบ่งหรือจัดระดับหรือลำดับชั้นของชุมชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มธุรกิจชุมชน เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการใช้เป็นดัชนีชี้วัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้หรือเพิ่มเติมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน	x	x	x									
3. วัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้								x	x	x		
4. สรุปทบทวนการวิจัยเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางหรือเป็นกรณีตัวอย่างการพัฒนาตามลำดับชั้นและตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้											x	x

บทที่ 4 ผลการศึกษา

“...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิตรากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป...”¹

จากการสังเคราะห์ห้วงศรัทธาความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกรณีศึกษา (Good Practice) ที่ประสบความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และการเผยแพร่องค์ความรู้ไปสู่ชุมชนบ้านโป่ง 3 อำเภอแม่แตง ซึ่งได้ผลจากการดำเนินการ ดังนี้

การวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ใช้ข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงการ “การประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชน ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้” (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ, 2551) โดยได้แบ่งกลุ่มแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) ออกเป็น 4 กลุ่มหลัก คือ 1) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประมวลและกลั่นกรองโดยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3) การวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยคณะทำงานกลุ่มงานพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลในสายอาชีพต่างๆ ได้แก่ นักวิชาการ เจ้าของธุรกิจหรือผู้บริหารองค์กรและประชาชนทั่วไป โดยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนทุกระดับให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในระบบเศรษฐกิจกระแสหลักได้อย่างสมดุลและมั่นคง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และได้นำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติให้ถูกต้อง

การสร้างดัชนีชี้วัด (Sufficiency Index) เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบการปฏิบัติและประเมินผล การปฏิบัติตนของประชาชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งดัชนีชี้วัดที่สร้างนี้มีลักษณะเป็นดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สอดคล้องตามกรอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัด และได้พัฒนาเกณฑ์ชี้วัด โดยสร้างคำถามภายใต้ประเด็นที่ค้นพบและกรอบนิยามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการ

¹ พระบรมราโชวาทพระราชทานผ่านมูลนิธิชัยพัฒนา.

โดยประกอบด้วย มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้ที่นำเกณฑ์ การประเมินการปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปให้สามารถนำมาใช้ประเมินตนเองได้ โดยการพิจารณาการปฏิบัติตนตามดัชนีบ่งชี้ต่างๆ หากการปฏิบัติตรงกับดัชนีบ่งชี้ใดก็ให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนด

การประเมินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 อำเภอแม่แตง เป็นการศึกษาโดยใช้กระบวนการสำรวจข้อมูล เพื่อจะได้ทราบข้อมูลด้านอาชีพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การพัฒนาความรู้และสุขภาพ โดยการสำรวจข้อมูลราย ครัวเรือน รวมจำนวน 128 ครัวเรือน และใช้กระบวนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมโดยเข้าไป ดำเนินกิจกรรมกับสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 และสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 ได้มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิก กลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่ม เกษตรกร กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มอาสาสมัครป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ในการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของชุมชนบ้าน โป่ง 3 ตามกรอบนิยามความพอเพียง ได้แบ่งกลุ่มการดำเนินงานเป็นกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อสวัสดิการชุมชน เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้ง ได้วางแผนและทดลองดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดอบรมสร้างองค์ความรู้และ การปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้มีการศึกษาดูงาน ณ อบต.ดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาการบริหารจัดการการดำเนินงานเพื่อเป็นแบบอย่าง และฝึกให้กลุ่มแต่ละ กลุ่มของชุมชนบ้านโป่ง 3 จัดทำแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้สมาชิกช่วยกัน ระดมความคิดเห็นภายในกลุ่มวิเคราะห์ถึงศักยภาพของตน ศักยภาพของทรัพยากรในพื้นที่ จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ความเสี่ยงและแนวทางแก้ไขปัญหา รวมถึงวิเคราะห์ด้านการตลาด และคู่แข่งทางธุรกิจ จากนั้นจึงร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมตามแผนธุรกิจ โดยมีนักวิจัยเป็นที่ปรึกษา และให้การสนับสนุนกระบวนการขับเคลื่อนตามแผนธุรกิจ และให้ชุมชนเป็นหลักในการ ประสานงาน จัดกิจกรรมตามแผนธุรกิจ และทำการสังเคราะห์กิจกรรมเพื่อให้ได้แนวทางการสร้าง ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อดำเนินกิจกรรมตามแผนธุรกิจแล้ว จะมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินธุรกิจ วิเคราะห์ดัชนีความพอเพียงที่เหมาะสมสำหรับครอบครัวหรือชุมชน และรูปแบบการปฏิบัติตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมสำหรับแต่ละอาชีพหรือแต่ละพื้นที่ ซึ่งสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมได้ในชีวิตประจำวันแก่สมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 จากผลการดำเนินการ สามารถสร้างรูปแบบการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง (Next Practice) เพื่อเป็นแบบอย่างต่อไปได้

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ได้มีลำดับการนำเสนอ คือ

1. การสังเคราะห์องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.1 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงทฤษฎีที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท
 - 1.2 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท
 - 1.3 ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Index)
2. การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.1 ฐานข้อมูลชุมชน
 - 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน และระดับความความพอเพียงของชุมชน
 - 2.3 การจำลองแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.4 ปัจจัยสู่การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง (Good Practice → Next Practice)

มีรายละเอียดผลการศึกษาดังนี้

4.1 การสังเคราะห์องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.1 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงทฤษฎีที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท

การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎีได้ใช้ข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงการ “การประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชน ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้” (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ, 2551) เพื่อสรุปรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎี ดังนี้

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คณะวิจัยได้แบ่งกลุ่มแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy)” ออกเป็น 4 กลุ่มหลัก คือ 1) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประมวลและกลั่นกรองโดยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3) การวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยคณะทำงานกลุ่มงานพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคลในสายอาชีพต่างๆ ได้แก่ นักวิชาการ เจ้าของธุรกิจหรือผู้บริหารองค์กรและประชาชนทั่วไป ได้ดังนี้

1) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีกระแสพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยทุกคน ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 และเมื่อภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าว พระองค์ทรงย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นวิกฤตและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น นั่นคือ “แนวคิดความพอเพียง”

ทั้งนี้ มูลนิธิพระดาบส์ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือ “คำสอนพ่อ ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง” ขึ้น เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 โดยจัดหมวดเนื้อหาประกอบด้วย ความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันรวมทั้งคุณธรรมและความรู้ (http://www.sufficiencyeconomy.org/kamphorsorn/index_k.html) ซึ่งคณะวิจัยได้คัดเลือก พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในหมวดดังกล่าวเพียงบางส่วน ดังนี้

หมวดความพอเพียง

“...ความพอเพียงนี้ ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริง อาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องการมีเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็น เศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลยรู้สี่กว่าไม่หรรษา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตพอเพียงได้...”

“... ที่พูดกลับไปกลับมาในเรื่องการค้า การบริโภค การผลิต และการขายนี้ ก็นี้กันว่า ท่านทั้งหลายกำลังกุ่มใจ ในวิกฤตการณ์ ตั้งแต่คนที่ไม่มีเงินน้อย จนกระทั่งคนที่มีเงินมากล้วนเดือดร้อน แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไป ทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้แค่ครึ่งก็ไม่ต้อง อาจจะสักเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่ายๆ โดยมากคนก็ใจร้อน เพราะเดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำ ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็สามารถที่จะแก้ไขได้...”

พระราชดำรัส

พระราชทาน เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันพฤหัสบดีที่ 4 ธันวาคม 2540

“...อันนี้ก็คือความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง เมื่อปีที่แล้วตอนที่พูดพอเพียง แปลในใจ แล้วก็ได้พูดออกมาด้วยว่าจะแปลเป็น Self-sufficiency (พึ่งตนเอง) ถึงได้บอกว่าพอเพียงแก่ตนเอง แต่ความจริง เศรษฐกิจพอเพียงนี้ กว้างขวางกว่า Self-sufficiency คือ Self-sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไร มีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง (พึ่งตนเอง)...”

“...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี้ ในสาละวัน เมื่อเท่าไร 20 24 ปี เมื่อปี 2517, 2517 ถึง 2541 นี้ก็ 24 ปี ไร่ใหม่ วันนั้นได้พูดว่า เราควรจะทำปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...”

“...ฉะนั้น ควรที่จะปฏิบัติสิ่งที่พอเพียง ทางความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ทางกายเท่านั้น ถ้ามีใครมีความคิดอย่างหนึ่งและต้องการบังคับให้คนอื่นคิดอย่างเดียวกับตัว ซึ่งอาจจะจะเป็นความคิดที่ไม่ถูกก็ไม่สมควรทำ ปฏิบัติอย่างนี้ก็ไม่ใช่ว่าปฏิบัติแบบพอเพียง...”

“...ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล...”

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันศุกร์ที่ 4 ธันวาคม 2541

หมวดหมู่ความพอประมาณ

“...การรู้จักประมาณตนนี้ จะทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ ทั้งยังทำให้รู้จักขวนขวายศึกษาค้นคว้าความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น ส่วนการรู้จักประมาณสถานการณ์นั้น ได้แก่การรู้จักพิจารณาสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ทราบชัดถึงความเป็นมาและที่เป็นอยู่ รวมทั้งที่คาดว่าจะเป็นไปได้ การรู้จักประมาณสถานการณ์ได้นี้ จะทำให้สามารถวางแผนและปฏิบัติการได้ถูกต้องตรงกับปัญหา ทันแก่สถานการณ์และความจำเป็น อันจะทำให้งานที่ทำได้ประโยชน์ ที่สมบูรณ์คุ้มค่า การรู้จักประมาณตนและรู้จักประมาณสถานการณ์จึง

เป็นอุปการะอย่างสำคัญ ที่จะเกื้อกูลให้บุคคลดำเนินชีวิตและกิจการงาน ไปได้อย่างราบรื่นและก้าวหน้า...”

พระบรมราชาวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันเสาร์ที่ 18 กรกฎาคม 2541

หมวดหมู่ความมีเหตุผล

“... การคิดการปฏิบัติให้ถูกให้คั้นนั้น ก็คือการคิดและปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการ หลักวิชา หลักเหตุผลและหลักสุจริตธรรม ผู้มีinghamายจะสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญ จึงควรพยายามปฏิบัติฝึกฝนตนเองให้มีความคิดจิตใจที่เที่ยงตรง และความมั่นคง เป็นกลาง เป็นอิสระจากอคติ ซึ่งมีหลักฝึกหัดที่สำคัญประกอบส่งเสริมกันอยู่สองข้อ ข้อแรกให้หัดพูดหัดทำหัดคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอ เพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทพลาดผิด และอคติต่างๆ มิให้เกิดขึ้น ข้อสอง ให้หัดใช้ปัญญาความฉลาดรู้เป็นเครื่องวิเคราะห์และวินิจฉัยเรื่องราว ปัญหาต่างๆ ทุกอย่างที่จะต้องขบคิดแก้ไข เพื่อช่วยให้เห็นเหตุ เห็นสาระได้ชัด และวินิจฉัยได้ถูกต้องเที่ยงตรงว่าข้อที่เท็จ ที่จริง ที่ถูก ที่ผิด ที่เป็นประโยชน์ ที่มีใช้ประโยชน์อยู่ตรงไหน สติ และปัญญาที่ได้ฝึกฝนใช้จนคล่องแคล่วเคยชินแล้ว จะรวมเข้าเป็นสติปัญญาที่จะส่งเสริมให้บุคคลสามารถคิดอ่านและประพฤติปฏิบัติ ได้ถูก ได้ดี ให้เกิดประโยชน์แก่ตน แก่ส่วนรวมได้สมบูรณ์พร้อมทุกส่วน...”

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วันเสาร์ที่ 21 กรกฎาคม 2533

หมวดหมู่การมีภูมิคุ้มกัน การมีคุณธรรมและความรู้

“...ความรู้ในวิชาการเป็นสิ่งที่จะทำให้สามารถฟันฝ่าอุปสรรคได้ และทำให้เป็นคนที่มีเกียรติ เป็นคนที่สามารถ เป็นคนที่จะมีความพอใจได้ในตัวว่าทำประโยชน์แก่ตนเองและแก่ส่วนรวม นอกจากวิชาความรู้ก็ต้องฝึกฝนในสิ่งที่ตัวจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสังคม สอดคล้องกับสมัย และสอดคล้องกับศีลธรรมที่ดีงาม ถ้าได้ทั้งวิชาการ ทั้งความรู้รอบตัวและความรู้ในชีวิต ก็จะทำให้เป็นคนที่ครบคน...”

พระบรมราชาวาท

พระราชทานเนื่องในโอกาสวันปิดภาคเรียนของโรงเรียนจิตรลดา ปีการศึกษา 2514
ณ ศาลาภาภิมรย์ พระราชวังดุสิต วันเสาร์ที่ 25 มีนาคม 2515

“...จะเน้นการที่จะทำโครงการอะไร จะต้องทำด้วยความรอบคอบ และอย่าตาโตเกินไป คือบางคนเห็นว่ามีโอกาสที่จะทำโครงการอย่างโน้นอย่างนี้ และไม่ได้นึกถึงว่าปัจจัยต่างๆ ไม่ครบปัจจัยหนึ่งคือขนาดของโรงงาน หรือเครื่องจักรที่สามารถที่จะปฏิบัติได้ แต่ข้อสำคัญที่สุดคือวัตถุดิบ ถ้าไม่สามารถที่จะให้ค่าตอบแทนวัตถุดิบแก่เกษตรกร เกษตรกรก็จะไม่ผลิต ยิ่งถ้าวัตถุดิบสำหรับใช้ในโรงงานนั้นเป็นวัตถุดิบที่ต้องนำมาจากระยะไกลหรือนำเข้าก็จะยิ่งยากเพราะว่า วัตถุดิบที่นำเข้านั้นราคายังแพง บางปีวัตถุดิบนั้นมีบริบูรณ์ ราคาอาจจะต่ำลงมา แต่เวลาจะขาย สิ่งของที่ผลิตจากโรงงาน ก็ขายยากเหมือนกัน เพราะว่ามีมาก จึงทำให้ราคาตก นี่ก็เป็นกฎเกณฑ์ที่ต้องมี...”

พระราชดำรัส

พระราชทาน เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาศรีศิลาชัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันพฤหัสบดีที่ 4 ธันวาคม 2540

จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สรุปได้ว่า คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” หรือ “Sufficiency Economy” หรือ “ความพอเพียง” มีความหมายนัยสำคัญที่มุ่งเน้นการคิดและนำไปปฏิบัติอย่างพอเพียง โดยมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ถ้าคิดและทำได้ครบ 3 หลักการนี้ ถึงจะบอกได้ว่าพอเพียง และการสร้างความพอเพียงนั้น ต้องใช้ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม ทั้งนี้ เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงคือ มุ่งหวังให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ประมวลและกลั่นกรองโดยคณะกรรมการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) ประมวล กลั่นกรอง และให้คำนิยามปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารตนเอง ครอบคลุม ชุมชนและประเทศให้ดำเนินไปอย่างรอบคอบ รู้จัก ความพอเพียงและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง

ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เป้าประสงค์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การเกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี โดยมีเงื่อนไขพื้นฐานในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้และเกิดประโยชน์ต้องมี 3 ประการ คือ

ก. ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

ข. ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต

ค. ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจคนในชาติให้ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ และความรอบคอบ

3) คณะทำงานกลุ่มงานพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2546)

คณะทำงานฯ ได้ใช้วิธีการจำแนกวิเคราะห์ความหมาย (Parsing) เพื่อทำความเข้าใจความเชื่อมโยงแต่ละข้อความและประโยคที่อธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถจำแนกข้อความออกได้เป็น 5 ส่วน คือ กรอบแนวคิด คุณลักษณะ คำนิยาม เงื่อนไข แนวทางการปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับ การจำแนกวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบด้านต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้ดังนี้

กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยมีแนวคิดทางสายกลางเป็นหัวใจสำคัญของกรอบแนวคิด

ดังนั้น คำนิยาม “ความพอเพียง” จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

ก. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่างๆ ของการกระทำ 3 ตัวอย่าง เช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตและการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง

ข. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณ ในมิติต่างๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ค. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เนื่องจาก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต การกระทำที่จะสามารถเรียกได้ว่า พอเพียงนั้น จึงไม่ใช่แต่จะคำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ

เงื่อนไข การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน ความรอบรู้ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย ด้านจิตใจที่ตระหนักในคุณธรรมและความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาและในระดับปฏิบัติรอบคอบในการดำเนินชีวิต

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

4) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล ในสายอาชีพต่างๆ เช่น นักวิชาการ เจ้าของธุรกิจหรือผู้บริหารองค์กร และประชาชนทั่วไป

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2550) กล่าวถึงความหมายของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่สอนให้เราดำรงอยู่ด้วยสติ มีเหตุมีผล รู้จักตัวเอง รู้จักพอประมาณ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง ความพอเพียงไม่ใช่เป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเดียว หากหมายถึง ความพอเพียงในการนำไปใช้ในหลายๆ ด้าน ทุกๆ เรื่อง ทุกๆ สายอาชีพ ทั้งนี้ ความพอเพียงประกอบด้วยเงื่อนไข 3 แห่ง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ส่วน 2 เงื่อนไข คือ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ระดับพอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

สุเมธ ตันติเวชกุล (2550) ได้อธิบายว่า ความพอประมาณ หมายถึง การทำอะไรประมาณตน ให้อัตนุญตนเอง โดยพิจารณาจากความเหมาะสมกับศักยภาพของตนตามสภาพความเป็นจริง ทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน หรือที่เรียกว่า ทางสายกลาง ทั้งนี้เส้นทางสายกลางของแต่ละบุคคลไม่จำเป็นต้องเท่ากัน และไม่มีทางเท่ากัน ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถเฉพาะบุคคล นั่นคือความมีเหตุมีผล สำหรับการมีภูมิคุ้มกัน คือ การบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการวางแผนรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ณรงค์ โชควัฒนา (อ้างถึงใน เสรี พงศ์พิศ, 2549) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งพาตนเอง ซึ่งหมายถึง การไม่หวังพึ่งพาผู้อื่น เช่น ในการผลิต มีวัตถุดิบเป็นของตนเอง มีเงินทุนซึ่งได้มาจากการออมของตน การทำการค้า มีตลาดที่มั่นคง อีกทั้งมีความรู้ซึ่งเกิดจากการแสวงหาประสบการณ์และสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

อภิรักษ์ พันธเสน และคณะ (2546) กล่าวว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างจิตสำนึกใหม่ กระบวนทัศน์ใหม่ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ บนพื้นฐานของหลักการทางสังคม อันเป็นรูปธรรมที่จำเป็นต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิดและทิศทางการปฏิรูปการพัฒนา นัยสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง คือ “การกลับฟื้นจิตวิญญาณมนุษย์สู่ชีวิต เศรษฐกิจที่แท้จริงอันประกอบไปด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแก่นสาร” สำหรับการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันนั้น จะต้องปรับที่จิตใจและสภาพตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เพราะหากยังหลงในกิเลส ตัณหา ความต้องการ ความโลภ ความมีเหตุมีผลจะหายไป

อำพล เสนาณรงค์ (2542) กล่าวว่า หลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำรงชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ พึ่งตนเองทางจิตใจ พึ่งตนเองทางสังคม พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี และพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ การพยายามพึ่งตนเอง ในทางปฏิบัติ คือ การช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น การให้

พอมีพอกิน โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ สามารถแลกเปลี่ยนหรือซื้อจากภายนอกได้ แต่ควรซื้อและใช้ของที่ผลิตได้ในท้องถิ่น หรือในประเทศมากที่สุด พยายามก่อก่อนให้น้อยที่สุดและควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย พอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เพื่อให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ

องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรและระดับประเทศได้โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ ประกอบด้วย 3 หลักการ 2 เงื่อนไข ดังนี้

3 หลักการ ได้แก่

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม คำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
- ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

2 เงื่อนไข ได้แก่

- เงื่อนไขความรู้ โดยอาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน
- เงื่อนไขคุณธรรม โดยการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้รักสามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น

ระดับของความพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2551 : ระบบออนไลน์) ได้จำแนกระดับของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่หนึ่ง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความต้องการในปัจจัยสี่ของตนเองและครอบครัวได้ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกลมเกลียว และมีความพอเพียงในการดำเนินชีวิตด้วยการประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งทางกายและใจ

2) เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับกลุ่มหรือองค์กร คือ เมื่อบุคคล/ครอบครัว มีความพอเพียงในระดับที่หนึ่งแล้วจะรวมพลังกันในกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อร่วมกันดำเนินงานในด้านต่างๆ ทั้งด้านการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สุวีถีการ การศึกษา สังคมและศาสนา โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน

3) เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สาม เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่าย คือ เมื่อกลุ่มหรือองค์กร มีความพอเพียงในระดับที่สองแล้ว จะร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อการสร้างเครือข่าย มีการติดต่อร่วมมือกับกลุ่มการเงินและบริษัทต่างๆ ทั้งในด้านการลงทุน การผลิต การตลาด การจำหน่าย และการบริหารจัดการ เพื่อการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่หลากหลาย ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในด้านสุวีถีการ การศึกษา สังคมและศาสนาให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน

การจำแนกเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ระดับ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยเริ่มต้นจากหลักของการพึ่งตนเอง เปลี่ยนจากการพึ่งพาตนเองไม่ได้หรือต้องคอยอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา (Dependent) เป็นการพัฒนาตนเอง ให้มีความเข้มแข็ง เป็นอิสระ แล้วจึงพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน จนนำไปสู่การพึ่งพากัน สงเคราะห์เกื้อกูล ร่วมมือกัน และประสานกับโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

ตั้งทราบบว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมได้ในชีวิตประจำวัน การนำไปใช้สามารถพิจารณาได้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2551) ดังนี้

1) พิจารณาจากความสามารถในการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุล ทั้ง 3 คุณลักษณะคือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน มาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีองค์ประกอบครอบคลุมทั้ง 5 ประการ คือ

1.1) ความพอเพียงด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความซื่อสัตย์ สุจริต อุดทน และมีความเพียร

1.2) ความพอเพียงด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี รู้จักหน้าที่ กำลังสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคง แข็งแรง

1.3) ความพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคง และระวังไม่ให้เกิดกิจกรรมกระทบสิ่งแวดล้อม

1.4) ความพอเพียงด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและภูมินิเวศน์ พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

1.5) ความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน พอใช้ สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน ประกอบอาชีพสุจริต (สัมมาอาชีพะ) ด้วยความขยันหมั่นเพียร อุดทน ใช้ชีวิตเรียบง่าย โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย รู้จักการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ประหยัด รู้จักการเก็บออมและแบ่งปันผู้อื่น

2) พิจารณาความรู้คู่คุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ทั้งภาคทฤษฎี และการปฏิบัติจริง) ในวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่างๆ อย่างรอบรู้ รอบคอบ และมีเหตุผลที่จะนำความรู้ต่างๆ เหล่านั้น มาปรับใช้ อย่างมีขั้นเป็นตอนและระมัดระวังในการปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรความอดทน และสติปัญญาอย่างชาญฉลาดในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง

คุณธรรมที่ควรศึกษา และน้อมนำมาปฏิบัติ มี 4 ประการ ประกอบด้วย
ประการที่ 1 คือ การรักษาความซื่อสัตย์ ความจริงใจที่มีต่อตัวเอง ที่ควรจะ
ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประ โยชน์และเป็นธรรม
ประการที่ 2 คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจจะ
ความดี
ประการที่ 3 คือ ความอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความ
สัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด
ประการที่ 4 คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประ โยชน์ของ
ตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

โดยสรุปแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ได้กับทุกเรื่อง ทุกสายอาชีพ
จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น คณะวิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจ
พอเพียง เป็นแนวคิดที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนทุกระดับให้สามารถดำเนินชีวิต
อยู่ในระบบเศรษฐกิจกระแสหลักได้อย่างสมดุลและมั่นคง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
และวัฒนธรรม โดยนำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล
และการมีภูมิคุ้มกัน มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และนำความรู้ที่ได้จากการสะสม
ประสบการณ์มาใช้เป็นตัวควบคุมการปฏิบัติให้ถูกต้อง รอบคอบ และมีคุณธรรมต่อตนเองและ
ส่วนรวม

การวัดความพอเพียง สามารถทำได้โดยการพิจารณาวิธีปฏิบัติโดยตรง วิเคราะห์การ
ดำเนินการ เหตุผลที่ดำเนินการ และผลที่เกิดขึ้น ว่ามีความสอดคล้องกับหลักความพอเพียง (3 ห่วง
2 เงื่อนไข)หรือไม่ และสุดท้ายวัดที่ผลว่ามีการจัดการให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลและ
ความสามารถที่จะพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม
หรือไม่ อันจะนำมาซึ่งแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม เกิดความยั่งยืนต่อไป

การพิจารณาการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักความพอเพียงหรือปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง คณะวิจัยได้ยึดถือตามนิยามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประมวลและกลั่นกรอง โดย
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4.1.2 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท

(1) ใช้ข้อมูลและกรณีศึกษาที่ค้นพบใน โครงการ “การประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชนในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้” (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ, 2551) จำนวน 5 กรณีศึกษา เพื่อสรุปรูปแบบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย (คุณศิวโรฒ จิตนิยม)
- ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม่เรียง (คุณประยงค์ ธรรมรงค์)
- ศูนย์เรียนรู้ฐานสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง (คุณทองดี โพธิยอง)
- สถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา (ดร.ชบ ยอดแก้ว)
- มูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง (อาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร)

ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเชิงลึก และสังเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติตาม 3 หลักการและ 2 เงื่อนไข ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนักวิจัย และอ้างอิงแนวทางการสังเคราะห์ตามค่านิยม 3 หลักการและ 2 เงื่อนไข ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย (คุณศิวโรฒ จิตนิยม)

สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่ายเป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งโดยความร่วมมือของชุมชน มีคุณศิวโรฒ จิตนิยมเป็นแกนนำหลักในการดำเนินการ รูปแบบการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่ายมีความสอดคล้องกับ 3 หลักการ 2 เงื่อนไข ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ดังนี้

ความพอประมาณ การดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนและกองทุนฯ ได้รับความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ จากกิจกรรมตามปฏิทินชุมชน ทั้งด้านการสร้างค่านิยมในการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะตน รวมถึงการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างรู้คุณค่า เช่น กิจกรรมสร้างพลังงานทดแทน เป็นต้น

ความมีเหตุมีผล สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนและกองทุนฯ ร่วมกันทำแผนแม่บทชุมชน และปฏิทินชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์สาเหตุของการเป็นหนี้ และร่วมหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จนสามารถลดภาระหนี้สิน และกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขการเป็นสมาชิกเพื่อป้องกันการสร้างหนี้เพิ่ม

ความมีภูมิคุ้มกัน สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนและกองทุนฯ ได้เรียนรู้การปฏิบัติตนตามระเบียบ

	อย่างเคร่งครัด ส่งผลให้สมาชิกได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมทั้งในปัจจุบันและอนาคต
ความรู้	สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนและกองทุนฯ มีการพัฒนาความรู้ จากการศึกษากระบวนการทำงาน แนวคิด ของชุมชนตัวอย่าง และนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและ บริบทชุมชนของตน
คุณธรรม	สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนและกองทุนฯ ตระหนักถึงคุณค่าของการเป็นคนดี ซึ่งเป็นผลมาจาก โครงการธนาкарความดี เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน โรงเรียน หน่วยงานในท้องถิ่น ปลูกฝังวัฒนธรรมไทยให้อยู่ในชีวิตประจำวันของเยาวชน เช่น การทำบุญใส่บาตรทุกวันพระ

คุณศิริโรตม์ จิตนิยม แห่งสถาบันการเงินชุมชนหนองสาหร่าย เป็นกรณีศึกษาที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้แบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่าย คือ สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของตนเอง รวมถึงความสำคัญของการเรียนรู้ จึงปลูกฝังเยาวชนให้เห็นความสำคัญกับการเรียนรู้ การเป็นคนดี มีคุณธรรม รวมถึงกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยการออมเงินและลดการกู้เงินจากแหล่งทุนทั้งในระบบและนอกระบบ ผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการในชุมชนให้เพียงพอก่อนจึงจำหน่ายแก่ภายนอก ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีการประสานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา และวัด ทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็งและเกิดผลสัมฤทธิ์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

กรณีศึกษาที่ 2 ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม่เรียง (คุณประยงค์ รัตนรงค์)

คุณพ่อประยงค์ รัตนรงค์ แห่งศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม่เรียง ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างแผนแม่บทชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชน เพื่อให้ผลผลิตของเกษตรกรในชุมชนมีคุณภาพและสามารถขายได้ในราคาที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังพัฒนาคนให้มีศักยภาพ มีความรู้ รู้จักคิดวางแผนก่อนที่จะทำ โดยมีหลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

ความพอประมาณ	ทุกกิจกรรมการผลิตในชุมชน เน้นการผลิตสิ่งที่จำเป็นและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนเป็นอันดับแรก
--------------	--

ความมีเหตุมีผล	ทุกกิจกรรมเน้นการผลิตที่พอดี ด้วยการวางแผนรัดกุมตั้งแต่ต้น ทั้งด้านการผลิต การจำหน่าย การแปรรูป ภายใต้โควตาและราคาขั้นต่ำ
ความมีภูมิคุ้มกัน	ทุกกิจกรรมการผลิต ต้องคำนึงถึงตลาดใกล้ตัวก่อน เพราะความสัมพันธ์ การร่วมมือเป็นเครือข่าย จะทำให้ธุรกิจของชุมชนยั่งยืน
ความรู้	ทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน เน้นที่การพัฒนา “คน” ให้มีศักยภาพ มีความรู้รอบด้าน และนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการคิด วางแผน พิจารณาเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นให้ชัดเจนก่อนลงมือทำ
คุณธรรม	กิจกรรมใดๆ ที่ชุมชนทำ ต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ความถูกต้อง ดำเนินกิจกรรมด้วยความซื่อสัตย์

คุณประยงค์ ธรรงค์ แห่งศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียง เป็นกรณีศึกษาที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้แบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่าย โดยมีจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจากความเพียงพอขั้นพื้นฐานของผู้นำ คือ คุณประยงค์ ธรรงค์ และเกิดการเผยแพร่องค์ความรู้จากประสบการณ์จริงแก่สมาชิกในชุมชน จนเกิดเป็นการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าในระดับกลุ่มหรือองค์กร และเกิดการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายพัฒนาชุมชน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ ผ่านการวางแผนก่อนการปฏิบัติอย่างรัดกุม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชนและสร้างรายได้จากภายนอกชุมชนได้

กรณีศึกษาที่ 3 ศูนย์เรียนรู้สถานสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง (คุณทองดี โพธิยอง)

คุณแม่ทองดี โพธิยอง เป็นผู้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้รู้จักพึ่งพาตนเอง และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

ความพอประมาณ	ดำเนินชีวิตตามวิถีดั้งเดิมของบรรพบุรุษ คือ พึ่งพาตนเองและทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้ทรัพยากรนั้นอย่างรู้คุณค่าและเข้าใจรูปแบบของการเติบโตตามธรรมชาติ รวมถึงการสร้างทดแทน เพื่อให้สภาพแวดล้อมมีความสมดุล
ความมีเหตุมีผล	มีความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิต ไม่สร้างกรอบ กฎเกณฑ์ ใช้ชีวิตอยู่บนหลัก

	<p>ความมีเหตุมีผล เข้าใจเหตุปัจจัยว่าเพราะอะไรจึงทำให้เกิดผลเป็นเช่นนั้น และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อแก้ไขปัญหานั้น</p>
<p>ความมีภูมิคุ้มกัน</p>	<p>ประเมินสถานภาพตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การสร้างรายได้ และการออม เพื่อทราบสถานการณ์ในปัจจุบัน หากประสบปัญหาจะได้รับการแก้ไขได้ทันที่</p>
<p>ความรู้</p>	<p>การพัฒนาความรู้แก่ตนเอง เกิดจากการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลต่างๆ ทั้งในและนอกชุมชน รวมถึงการเรียนในสถานศึกษาเพิ่มเติมเพื่อสร้างพื้นฐานความรู้อย่างถูกต้อง</p>
<p>คุณธรรม</p>	<p>การมีจิตสาธารณะ ทำงานเพื่อสังคม โดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทนในรูปแบบของค่าตอบแทน แต่มุ่งหวังผลตอบแทนในรูปแบบของการที่ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น</p>

คุณแม่ทองดี โปธิยอง แห่งศูนย์เรียนรู้สถานสัมพันธเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรณีศึกษามีวิถีการดำเนินชีวิตตามแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขึ้นพื้นฐาน และเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อสมาชิกในชุมชน เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ ทำงานเพื่อสังคม โดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทน ทำให้สามารถชักนำให้สมาชิกในชุมชนเกิดการปฏิบัติตาม จนเกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง เกิดการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับก้าวหน้าในระดับกลุ่มชุมชนและความพอเพียงในระดับเครือข่าย ซึ่งมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และชุมชน ปฏิบัติภารกิจในการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพ แนวทางการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การแพทย์พื้นบ้าน แก่ชุมชนอื่นๆ ให้รู้จักและไม่ละทิ้งการดำเนินชีวิตตามวิถีดั้งเดิมของไทย

กรณีศึกษาที่ 4 สถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา (ดร.ชบ ยอดแก้ว)

ดร.ชบ ยอดแก้ว เป็นครูผู้ที่มีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะด้านการออม ได้จัดทำตั้งกลุ่มสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท สร้างสวัสดิการภาคประชาชน เพื่อให้สมาชิกได้เกิดการออม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายของสมาชิกเพื่อให้เกิดความสมดุลกับรายได้ และเหลือเก็บออม นอกจากนี้ ยังเป็นการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชุมชน ดังนี้

<p>ความพอประมาณ</p>	<p>สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ ได้เรียนรู้เรื่องค่าใช้จ่ายของตน รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดความสมดุลกับรายได้ และเหลือเก็บออม</p>
---------------------	--

ความมีเหตุมีผล	สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มสัจจะฯ ถือเป็นผู้ที่ยอมรับกติกาและมีความพร้อมปฏิบัติตามกติกาของกลุ่มสัจจะฯ ได้อย่างเคร่งครัด
ความมีภูมิคุ้มกัน	เงินสัจจะฯ ที่รวบรวมได้นั้น จะถูกจัดสรรเป็น 2 ส่วน คือ 1) นำไปใช้ในสวัสดิการ 9 เรื่อง 2) นำไปเป็นเงินกองกลางของกลุ่มฯ ซึ่งถ้าสมาชิกปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่มสัจจะฯ อย่างเคร่งครัด จะได้รับสวัสดิการอย่างเหมาะสมและครอบคลุม
ความรู้	ความรู้ของสมาชิกกลุ่มสัจจะฯ เกิดจากการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ร่วมกันในทุกวันที่ 16 ของทุกเดือน
คุณธรรม	ดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม 4 ประการ คือ 1) ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น 2) ตั้งมั่นอยู่ในความดี 3) อดทนต่อความยากลำบาก 4) ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ดร.ชบ ยอดแก้ว แห่งสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา เป็นกรณีศึกษาที่ตระหนักถึงภาวะทางเศรษฐกิจของข้าราชการและปัญหาด้านสวัสดิการของคนในชุมชน จึงได้พัฒนารูปแบบองค์กรการเงินและสวัสดิการภาคประชาชนขึ้น จากความร่วมมือของภาครัฐและภาคประชาชน เกิดรูปแบบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่ายองค์กรการเงินและสวัสดิการภาคประชาชน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนเกิดพฤติกรรมกรออมและได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพอย่างเหมาะสมเมื่อปฏิบัติตามระเบียบขององค์กรอย่างเคร่งครัด ซึ่งนอกจากจะทำให้สมาชิกมีเงินออมและได้รับสวัสดิการต่างๆ แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการมีคุณธรรม มีวินัยในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคม

กรณีศึกษาที่ 5 มูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง (อาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร)

อาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร ประธานมูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง จังหวัดชลบุรี เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมิได้หลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

ความพอประมาณ	ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการพึ่งพาตนเอง ด้วยวิธีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
ความมีเหตุมีผล	ผู้เข้ารับการอบรมสามารถประเมินศักยภาพการทำการเกษตรของตนได้

ความมีภูมิคุ้มกัน	ขยายเครือข่ายด้านกิจกรรมสู่สถานศึกษาเพื่อปลูกฝังการเรียนรู้ด้านการเกษตร
ความรู้	เผยแพร่ความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่แก่ผู้สนใจทั้งจากหน่วยงาน เกษตรกรและบุคคลทั่วไป
คุณธรรม	สอนให้ใช้ชีวิตพอเพียงและต้องรู้จักแบ่งปันต่อเพื่อนมนุษย์ อยู่อย่างพึ่งพาช่วยเหลือกัน

อาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร แห่งมูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง เป็นกรณีศึกษาที่ได้ปฏิบัติงานด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนักว่า จะต้องปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น ได้เห็นว่าการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง สามารถทำได้จริง จึงได้พลิกผันชีวิตจากข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นเกษตรกร ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงกับการทำเกษตรประณีต จนประสบความสำเร็จ เกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายมูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ ปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแบบก้าวหน้าในระดับเครือข่ายให้ความรู้แก่ผู้สนใจดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและประชาชนในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเป็นวิทยาทานต่อไป

จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา สรุปร่องมือในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการและเงื่อนไขของปรัชญา ได้ดังนี้

เครื่องมือสำคัญในปฏิบัติตนตามมิติต่างๆ ที่สอดคล้องตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ด้านวัฒนธรรม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านการเรียนรู้ฯ
พอประมาณ : จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ยึดหลัก ความเสียปาน กลาง กำไรปกติ	พอประมาณ : การรวมกลุ่ม สร้างเครือข่าย	พอประมาณ : ประพฤติตนตามวิถี พุทธ	พอประมาณ : ใช้แนวคิดทฤษฎี ใหม่	พอประมาณ : เปิดรับความรู้ จากบุคคลทุก ระดับ ปรับใช้ให้ เหมาะสมกับตน
มีเหตุผล : วางแผนการเงิน การลงทุน	มีเหตุผล : มีแผนชุมชน	มีเหตุผล : เรียนรู้/เลือกรับ วัฒนธรรมภายในและ ภายนอกอย่าง เหมาะสม	มีเหตุผล : ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีใหม่ให้ เหมาะสมกับแต่ ละบุคคล/อาชีพ	มีเหตุผล : เรียนรู้ให้ หลากหลายและ ใช้ความรู้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม
มีภูมิคุ้มกัน : มีเงินออม มี สวัสดิการเพื่อ การดำรงชีพ มี แผนประเมิน ความเสี่ยง	มีภูมิคุ้มกัน : ชุมชนเข้มแข็ง	มีภูมิคุ้มกัน : ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ของชาติ	มีภูมิคุ้มกัน : สภาพแวดล้อม สมบูรณ์ หรือ เสื่อมโทรมลดลง	มีภูมิคุ้มกัน : รู้เท่าทันสิ่งต่างๆ รอบตัว “รู้เขา รู้ เรา”
มีความรู้และ คุณธรรม : พึ่งพาตนเอง ขยัน ประกอบอาชีพ อย่างสุจริต	มีความรู้และ คุณธรรม : ความสามัคคี	มีความรู้และคุณธรรม : ส่งเสริมให้ทุกคนทำ ความดี ฟันฟู วัฒนธรรมเริ่มจาก บ้าน วัด โรงเรียน	มีความรู้และ คุณธรรม : ร่วมกันอนุรักษ์ และฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม	มีความรู้และ คุณธรรม : เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอยู่เสมอ

4.1.3 ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Index)

(ก) การทบทวนดัชนีชี้วัดการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกณฑ์การตัดสินใจประยุกต์ใช้กรอบดัชนีชี้วัดเพื่อกำหนดประเด็นการพิจารณา

คณะวิจัยได้ศึกษาเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) เกณฑ์การประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงมหาดไทย และจากงานวิจัยของสมพจน์ วรรณนุช เพื่อสรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาการปฏิบัติตาม 3 หลักการและ 2 เงื่อนไข ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน การมีความรู้และคุณธรรม (รายละเอียดเกณฑ์การประเมินของหน่วยงานดังกล่าว แสดงในภาคผนวก ก)

จากเกณฑ์ชี้วัดการปฏิบัติที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และเกณฑ์การประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงมหาดไทย (2552) และจากงานวิจัยของสมพจน์ วรรณนุช ตาม 3 หลักการ และ 2 เงื่อนไข ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คณะวิจัยได้ระดมความคิดเห็นและสรุปประเด็นสำคัญของเกณฑ์ชี้วัด ได้ว่า

เกณฑ์ชี้วัดความประมาณ เป็นการพิจารณากระบวนการที่แสดงออกถึงความพอเพียงภายในเป็นอันดับแรก เมื่อภายในเกิดความสมดุล จึงคำนึงถึงภายนอก เช่น การส่งเสริมให้มีการผลิตเพื่อบริโภคภายในชุมชน หากมีเหลือจึงจำหน่าย และเรียนรู้ค่าใช้จ่ายของตนเองเพื่อให้เกิดการจัดสรรค่าใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม เกิดเงินออม เป็นต้น

เกณฑ์ชี้วัดความมีเหตุผล เป็นการพิจารณากระบวนการที่แสดงออกถึงความมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ การตัดสินใจดำเนินการใดๆ โดยมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบตามหลักวิชาการ คำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานและศักยภาพของตน และผ่านความเห็นชอบของส่วนรวม

เกณฑ์ชี้วัดความมีภูมิคุ้มกัน เป็นการพิจารณากระบวนการที่แสดงออกถึงการเตรียมความพร้อมต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตส่วนบุคคล สังคม สิ่งแวดล้อม เช่น การมีแผนปฏิบัติในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การจัดให้มีสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพแก่สมาชิกในชุมชนภายใต้การผลักดันของชุมชน เป็นต้น

เกณฑ์ชี้วัดความรู้ เป็นการพิจารณากระบวนการที่แสดงออกถึงการส่งเสริมความรู้ การพัฒนาความรู้ของตัวอย่างต่อเนื่อง รวมถึง การผสมผสานองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ เช่น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณะ เป็นต้น

เกณฑ์ชี้วัดคุณธรรม เป็นการพิจารณากระบวนการที่แสดงออกถึงการส่งเสริมคุณธรรม เช่น การดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

เนื่องจาก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การมีความรู้และคุณธรรม และมีเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสมดุลทั้งในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัด โดยนำเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสมดุลทั้งในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มาเป็นเป้าหมายในการประเมินการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกณฑ์ชี้วัดในแต่ละมิติที่พัฒนาขึ้น จะบ่งชี้ถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลการมีภูมิคุ้มกัน การมีความรู้และคุณธรรมที่เหมาะสม ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังกรอบแนวคิด (ภาพที่ 4 - 1)

ภาพที่ 4 - 1 กรอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัด

(ข) สร้างดัชนีชี้วัด (Sufficiency Index) เพื่อแบ่งหรือจัดระดับหรือลำดับชั้นของชุมชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มธุรกิจชุมชน เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการใช้เป็นดัชนีชี้วัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้หรือเพิ่มเติมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน

การจัดทำดัชนีชี้วัดการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบการปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติตามของประชาชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดัชนีชี้วัดที่คณะวิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สอดคล้องตามกรอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัด ซึ่งมีคุณสมบัติหรือลักษณะสำคัญ ได้แก่

- 1) สะท้อนการชี้วัดในมิติต่างๆ ตามหลักการและเงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) สะท้อนให้เห็นผลของการปฏิบัติในระยะยาวหรือปานกลางมากกว่าผลระยะสั้น
- 3) ได้รับการยอมรับในวงกว้าง และสะท้อนความหลากหลายในบุคคลทุกกลุ่มได้
- 4) เป็นดัชนีชี้วัดที่เข้าใจง่าย บุคคลทุกกลุ่ม ทุกระดับ สามารถนำไปใช้เพื่อการประเมินการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้
- 5) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้บุคคลทุกกลุ่ม ทุกระดับ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 6) สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นดัชนีชี้วัดเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของประเทศ

ทั้งนี้ จากการศึกษาองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทบทวนดัชนีชี้วัดการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ จนกระทั่งทราบประเด็นสำคัญของเกณฑ์ชี้วัดแล้วนั้น คณะวิจัยจึงได้ตัดสินใจพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดโดยสร้างคำถามต่างๆ ภายใต้อาณัติที่ค้นพบและกรอบนิยามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการ

เนื่องจาก เป้าหมายของการประเมินการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสมดุลในการดำเนินชีวิตทั้งในด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ดัชนีชี้วัดที่คณะวิจัยพัฒนาขึ้น จึงประกอบด้วย มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ ทั้งนี้ มิติดังกล่าวล้วนอธิบายถึงหลักการและเงื่อนไขตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ซึ่งจะอธิบายเชื่อมโยงในภาพหลัง

ดัชนีชี้วัดการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่คณะวิจัยพัฒนาขึ้น มีดังนี้

- 1) มิติด้านเศรษฐกิจเป็นการพิจารณาถึงการกระทำใดๆ อันก่อให้เกิดการผลิตการแลกเปลี่ยน การบริโภคและรายได้ ซึ่งสามารถจำแนกปัจจัยเพื่อการพิจารณาการดำเนินชีวิตตาม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในมิติด้านเศรษฐกิจได้ 2 ด้าน คือ ด้านที่เป็นตัวเงินและด้านที่ไม่เป็นตัวเงิน ดังนี้

1.1) ด้านที่เป็นตัวเงิน

(1) ประชาชนควรมีรายจ่ายที่เหมาะสมกับรายได้

(2) ประชาชนควรมีการออมเงิน โดยเมื่อมีรายได้ให้จัดสรรเงินออมก่อนการใช้จ่าย รูปแบบการออมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบุคคล

(3) ประชาชนควรมีหนี้สินเฉพาะที่จำเป็น เช่น หนี้สินเพื่อเป็นทุนแรกเริ่มสำหรับการประกอบอาชีพ หนี้สินเพื่อการศึกษาและต้องมีวินัยในการชำระหนี้ให้ตรงต่อเวลา

1.2) ด้านที่ไม่เป็นตัวเงิน

(1) ประชาชนควรมีกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น การทำสวนครัว การละเลิกอบายมุข เป็นต้น

(2) กรณีที่ประชาชนประกอบอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่อาชีพนั้นสามารถหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ เป็นอาชีพดั้งเดิม สืบทอดภูมิปัญญา สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเอง ครอบครัวและชุมชน เช่น การทำการเกษตรเพื่อบริโภคในครัวเรือน การผลิตของใช้ในครัวเรือน เป็นต้น

(3) ประชาชนควรมีสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย สวัสดิการเกิด ขราภาพ เจ็บป่วย เสียชีวิต รวมถึงสวัสดิการผู้พิการ

หมายเหตุ

รายจ่าย คือ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมาสิ่งตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค)ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่าย อาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่นเงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น ทั้งนี้ รายจ่าย จะไม่หมายความรวมถึงการจ่ายเพื่อชำระหนี้สิน

รายจ่าย สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) รายจ่ายที่จำเป็น คือ รายจ่ายเพื่อการดำรงชีพ ได้แก่

- ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์บ้าน ค่าโทรศัพท์มือถือของผู้มีรายได้หรือผู้มีงานทำ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า

- ค่าอาหารมื้อหลักตามหลักโภชนาการหรืออาหารที่ให้สารอาหารที่เป็นประโยชน์

- ค่ายารักษาโรค

- ค่าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมตามอายุการใช้งานและวัตถุประสงค์ในการสวมใส่ เช่น เครื่องนุ่งห่มสำหรับการทำงาน เครื่องนุ่งห่มสำหรับให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย

2) รายจ่ายที่ไม่จำเป็นคือค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่างๆ ค่าใช้จ่ายส่วนเกินนอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสมเพราะมีทางเลือกอื่นที่ประหยัดและคุ้มกว่า สามารถยกตัวอย่างรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ดังนี้

- ค่าใช้จ่ายส่วนเกินด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์บ้าน ค่าโทรศัพท์มือถือ ค่าน้ำ ค่าไฟที่แพงและยังสามารถลดปริมาณการใช้เพื่อให้ประหยัดขึ้นได้

- ค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารประเภท Junk food และอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ

- ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องนุ่งห่มราคาแพง หรือซื้อในราคาถูกแต่มีคุณภาพในการซื้อสูง หรือซื้อทั้งที่ของเดิมยังใช้ได้

- ค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยี เช่น ซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ ทั้งที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ หรือสามารถซ่อมแซมได้

- ค่ากิจกรรมที่เป็นอบายมุข ได้แก่ ค่าสุรา ยาสูบ หวย และการพนันอื่นๆ

- ค่าใช้จ่ายเพื่อสันทนาการและความบันเทิงในสถานบันเทิง เช่น ดูภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ เที่ยวสถานบันเทิง เช่น ผับ บาร์ คาราโอเกะ

หนี้สิน คือ ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต การชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองมีอยู่หนี้สินเป็น เงินหรือสิ่งของที่มีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองได้รับมาจากบุคคลหรือแหล่งเงินภายนอก เช่น การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้านการกู้ยืมเงินจากกองทุนต่างๆการซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้น

หนี้สิน สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) **หนี้สินที่เกิดรายจ่ายที่จำเป็น** คือ หนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีพ ได้แก่

- หนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย เช่น หนี้สินจากการซื้อที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับฐานะและสภาพของตนเอง

- หนี้สินเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น หนี้สินเพื่อการลงทุนที่ไม่เกินตัว มีความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ก่อให้เกิดความเดือนร้อนจนก่อเกิดปัญหากับตนเองหรือครอบครัว

- หนี้สินเพื่อการศึกษา

2) **หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น** คือ หนี้สินที่เกิดจากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายส่วนเกินนอกเหนือจากการดำรงชีพ ยกตัวอย่างได้ดังนี้

- หนี้สินเพื่อเช่าซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เช่าซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ ทั้งที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ หรือสามารถซ่อมแซมได้

- หนี้สินจากกิจกรรมที่เป็นอบายมุข ได้แก่ หวยและการพนันอื่นๆ

หลักของความพอเพียง คือ เมื่อมีรายได้ให้นำรายได้เหล่านั้น เก็บออมไว้อย่างน้อย 1 ใน 4 ส่วน จากนั้นจึงชำระหนี้ แล้วจึงถือเงินไว้ใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

2) มิติด้านสังคมเป็นการพิจารณาถึงการกระทำใดๆ ของบุคคลตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองของสังคม ตามระเบียบของสังคม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในสังคม ทำให้สังคมมีระเบียบและสงบสุขดังนั้น การพิจารณาการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในมิติด้านสังคม ประกอบด้วย

2.1) การมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ประชาชนประกอบอาชีพที่สุจริต ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

2.2) ประชาชนเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมเช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งทั้งส่วนท้องถิ่น และระดับประเทศ การเสียภาษี การรับราชการทหาร เป็นต้น

2.3) การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคมของประชาชน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ สามัคคี และสงบสุข เช่น การปฏิบัติตามกฎจราจร การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ หรือกฎระเบียบในชุมชน

3) มิติด้านวัฒนธรรมเป็นการพิจารณาถึงการกระทำใดๆ ของบุคคลที่แสดงออกถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีของสังคมดังนั้น การพิจารณาการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในมิติด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย

3.1) การปฏิบัติตนตามวันทางศาสนา ประชาชนเป็นผู้มีจิตศรัทธา ร่วมทำบุญใส่บาตรในวันสำคัญทางศาสนา รักษาศีลธรรมที่พึงงาม

3.2) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมในการแต่งกายตามประเพณีท้องถิ่น ร่วมอนุรักษ์และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน ไทยใน โอกาสต่างๆ

3.3) การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยท้องถิ่นยังมีการปฏิบัติกิจกรรมของท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอและถ่ายทอดวัฒนธรรมเหล่านั้นแก่คนรุ่นหลัง เช่น กิจกรรมดำข้าวด้วยครกกระเดื่อง ซึ่งภาคเหนือและภาคอีสานจะเรียกว่า ครกมองส่วนภาคใต้ เรียกว่า ครกตีบกิจกรรมด้านงานฝีมือหรืองานช่าง ศิลปะการแสดง ดนตรีพื้นบ้าน ฯลฯ

4) **มิติด้านสิ่งแวดล้อม**เป็นการพิจารณาถึงการกระทำใดๆ ของบุคคลที่ส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งประกอบด้วย ดิน น้ำ และอากาศ ดังนั้น การพิจารณาการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

4.1) การจัดการของเสียประชาชนควรมีการจัดการของเสียในครัวเรือน เช่น การจัดทำบ่อพักของเสียในครัวเรือน ควรคัดแยกขยะภายในครัวเรือนรวมถึงการจัดการของเสียจากการประกอบอาชีพ เช่น กรณีประกอบอาชีพทางเกษตร มีวิธีจัดการของเสียด้วยวิธีการต่างๆ ที่ไม่ใช่การเผา การจัดการบรรจุภัณฑ์สารเคมีหรือเคมีเกษตร เป็นต้น

4.2) การอนุรักษ์พลังงาน ประชาชนควรมีกิจกรรมที่แสดงถึงการประหยัดพลังงานในครัวเรือน เช่น การเลือกใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ การไม่นำอาหารร้อนแช่ในตู้เย็นทันที เป็นต้น

4.3) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การปลูกต้นไม้ เช่น ประชาชนควรปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณที่พักอาศัยหรือในชุมชน

5) **มิติด้านการเรียนรู้**เป็นการพิจารณาถึงการกระทำใดๆ ของบุคคลทั้งที่เป็นการชวนขวยขวาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง การได้รับรู้ข้อมูลใหม่ๆ จากสิ่งรอบตัว หรือการเพิ่มพูนทักษะความรู้จากการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แล้วทำให้เกิดประสบการณ์หรือเกิดทักษะ และประสบการณ์หรือทักษะนั้นส่งผลให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้น การพิจารณาการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในมิติด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย

5.1) การเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆ โดยการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น เอกสาร ตำรา อินเทอร์เน็ต

5.2) การเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากสิ่งรอบตัวเช่น การรับรู้ข่าวสาร บทความ นวัตกรรมใหม่ๆ จากสื่อที่หลากหลาย

5.3) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริง

(ค) **สร้างแบบประเมินการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน**

แบบประเมินนี้ใช้เพื่อรวบรวมแนวทางหรือวิถีการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคล และครอบครัว เพื่อนำมาประเมินและชี้วัดเทียบระดับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะครอบคลุมบุคคลทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ประกอบด้วยข้อคำถามด้านมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ เนื่องจากบุคคลแต่ละกลุ่มมีวิถีชีวิตที่ยังมีความแตกต่างกัน

โดยจะแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด จากศาสนาที่นับถือ ดังนั้นแบบประเมินนี้ จึงได้ถูกออกแบบเป็น 3 ชุด ซึ่งแต่ละชุดจะมีข้อคำถามที่เหมือนกัน แต่จะมีความแตกต่างในมิติวัฒนธรรม ซึ่งจะถูกออกแบบมาเพื่อประเมินในบุคคล 3 ศาสนา คือ ศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม มีรายละเอียดแบบประเมิน ดังนี้

(1) ศาสนาพุทธ

แบบประเมินการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน (สำหรับผู้นับถือศาสนาพุทธ)
แผนงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับการพัฒนาชุมชน

คำชี้แจง เพื่อประเมินผลการดำเนินชีวิต และแนวความคิดเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรายบุคคล ครอบครัว และชุมชนตามดัชนีชี้วัด โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลของท่านที่ได้จากแบบประเมินจะถือเป็นความลับส่วนบุคคล

1. ในการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน/ปกติมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-5 จากมากไปน้อย)
 - 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ รายจ่าย เงินออม เงินลงทุน เงินประกันความเสี่ยง
 - 2) ปัจจัยด้านสังคม คือ การมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ อยู่เย็นเป็นสุข ความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข
 - 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม คือ การกินอยู่ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เข้าวัดทำบุญ เข้าร่วมประเพณีของชุมชน การรักษาวินัยวัฒนธรรมประเพณีของคนในครอบครัว/ชุมชน
 - 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการของเสีย การทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม/ธรรมชาติ การประหยัดพลังงาน
 - 5) ปัจจัยด้านการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ การพัฒนาตนเอง การชวนหาความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การขอคำปรึกษาแนะนำ

รายการ	จำนวนเงินรวม (บาท)	
	ส่วนตัว	ครอบครัว
1. มิติด้านเศรษฐกิจ		
1.1 รายได้ของท่านที่ได้รับต่อเดือนทั้งหมด		
1.2 รายจ่ายของท่านต่อเดือน		
ก) รายจ่ายที่จำเป็น คือ รายจ่ายเพื่อการดำรงชีพ ได้แก่ ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอาหารมื้อหลัก ค่ายารักษาโรค ค่าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมตามอายุการใช้งานและวัตถุประสงค์ในการสวมใส่		
ข) รายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือ ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่างๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ได้แก่ ค่าอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ค่าเครื่องนุ่งห่มราคาแพง ค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยี เช่น ซื่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้ารุ่นใหม่ ค่าสุรាយาสอบ หวย การพนันอื่นๆ ค่าใช้จ่ายเพื่อการสนทนาและการความบันเทิง เช่น ดูภาพยนตร์ เที่ยวสถานบันเทิง		
1.3 เงินออมที่ท่านสามารถเก็บได้ต่อเดือน		
1.4 หนี้สินที่ท่านต้องชำระต่อเดือน		
ก) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีพ ได้แก่ หนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย (เหมาะสมกับฐานะและสภาพของตนเอง) หนี้สินเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น หนี้สินเพื่อการลงทุนที่ไม่เกินตัว หนี้สินเพื่อการศึกษา		
ข) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายส่วนเกิน นอกเหนือจากการดำรงชีพ ได้แก่ หนี้สินเพื่อเช่าซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เช่าซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ ทั้งที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ หรือสามารถซ่อมแซมได้ หนี้สินจากกิจกรรมที่เป็นอบายมุข เช่น หวยและการพนันอื่นๆ		

1.5 การประกอบอาชีพ : แบ่งเป็น 2 กรณี เลือกตอบ 1 ข้อ แล้วแต่กรณียกเว้นบุคคลดังกล่าวได้รับผลตอบแทนทั้งในรูปตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินให้ตอบทั้ง 2 ข้อ

กรณีที่ 1 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปตัวเงิน (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- 1) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน
- 2) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนทุก 15 วัน
- 3) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายสัปดาห์
- 4) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน
- 5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ

กรณีที่ 2 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปที่ไม่เป็นตัวเงิน (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- 1) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอตลอดทั้งปี
- 2) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอตลอดฤดูกาลเพาะปลูก (ฤดูกาลละ 4-6 เดือน) หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง (นานเกิน 1 เดือน)
- 3) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอเฉพาะเดือนต่อเดือน
- 4) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอเฉพาะวันต่อวัน
- 5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.6 กิจกรรมลดรายจ่าย : ท่านมีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายต่อไปนี้อย่างไรหรือไม่		
1) การปลูกผักสวนครัว/ต้นไม้/ผลไม้ การเลี้ยงสัตว์		
2) ปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน		
3) ปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดที่ไม่ใช้งาน		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
4) ปิดก้นน้ำให้สนิท และปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้		
5) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้ออุปกรณ์ใหม่		
6) ไม่ทำกิจกรรมอบายมุขทุกประเภท เช่น สุรา ยาสูบ หวย และการพนันอื่นๆ		
7) อื่นๆ.....		
1.7 สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ : ท่านมีสวัสดิการสังคมต่อไปนี้หรือไม่		
1) สวัสดิการการเกิด		
2) สวัสดิการการชราภาพ		
3) สวัสดิการการเจ็บป่วย		
4) สวัสดิการการเสียชีวิต		
5) สวัสดิการผู้พิการ		
6) อื่นๆ.....		
2. มิติด้านสังคม		
2.1 การประกอบอาชีพที่สุจริต : ท่านมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพดังลักษณะต่อไปนี้หรือไม่		
1) ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับการทำงานขององค์กร/สังคมทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเทเต็มความสามารถทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ไม่ใช้ทรัพยากรขององค์กร/ชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ใฝ่หาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
<p>2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคม : ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันอัฐมีบูชา วันธรรมสวนะ หรือวันพระทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>2) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>3) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้ง ส.ว. การเลือกตั้ง ส.ส.ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>4) การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆของชุมชนที่อาศัย เช่น การรณรงค์จัดการหน้าบ้านพักให้สะอาด ฯลฯ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>5) เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือภาษีธุรกิจเฉพาะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>6) งดดื่มเพศชาย ผ่านการเกณฑ์รับราชการทหารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>7) อื่นๆ.....</p>		
<p>2.3 การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคม : ท่านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่</p>		
<p>1) ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>2) ไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>3) เคารพและปฏิบัติตามกฎจราจรทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>4) มีน้ำใจต่อผู้ด้อยโอกาสหรือผู้พิการ เช่น การบริจาคสิ่งของ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส</p>		
<p>5) ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>6) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>7) อื่นๆ.....</p>		

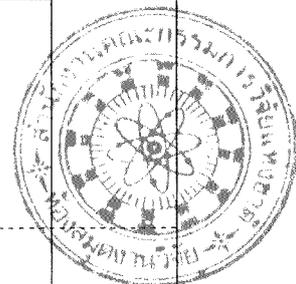
รายการ	ใช่	ไม่ใช่
<p>3. มิติด้านวัฒนธรรม</p> <p>3.1 การปฏิบัติตนตามวันสำคัญทางศาสนา : ท่านมีการปฏิบัติกิจกรรมและประเพณีตนในวันสำคัญทางศาสนาดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) ไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันอัฐมีบูชา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) ทำบุญตักบาตรในวันธรรมสวนะ หรือวันพระ ทุกครั้ง ตลอดเวลา และสม่ำเสมอ</p> <p>3) ทำบุญตักบาตรในเทศกาลต่างๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ขนทรายเข้าวัด ก่อเจดีย์ทราย ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>4) นั่งสมาธิและฟังเทศน์ ฟังธรรมที่วัด ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>5) รักษาศีล 5 หรือศีล 8 ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส</p> <p>6) การเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>7) บริจาคทานแก่คนยากไร้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส</p> <p>8) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น ทำความสะอาดวัด ปลูกต้นไม้ เป็นต้น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส</p> <p>9) อื่นๆ.....</p>		
<p>3.2 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่น : ท่านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) แต่งกายชุดพื้นเมือง/ชุดประจำท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) รู้จักการละเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>3) บริโภคอาหารประจำท้องถิ่นเป็นอาหารหลักทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
4) การจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษ เช่น งานแต่งงาน การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อของท้องถิ่น เช่น การจัดอาหารมงคล การเลือกใช้สีมงคล ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทั้งการพูด การอ่าน และการเขียนอย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย เช่น การอ่านออกเสียง ร และ ล ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
3.3 การอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น : ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จัก หรือสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การดำข้าวซ้อมมือ การปลูกพืชสวนครัว (พืชสมุนไพร) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักการเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่น เช่น การเล่นเกมจี่ม้าก้านกล้วย การเล่นเกมหมากเก็บ ซึ่งเป็นของเล่นจากวัสดุธรรมชาติและหาได้ง่ายในท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ปลูกฝังค่านิยมในการบริโภคอาหารประจำท้องถิ่นเป็นอาหารหลัก ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ศิลปะการแสดงของท้องถิ่น เช่น การฟ้อนเงี้ยวในภาคเหนือ การเซิ้งโปงลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรำกลองยาวในภาคกลาง และการรำมโนราห์ในภาคใต้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
5) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ดนตรีและเครื่องดนตรีท้องถิ่น เช่น สะล้อ ซึง กลองสะบัดชัย ในภาคเหนือ แคน โปงกลาง ซอกันตรึม กลองกันตรึม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระนาดเอก ซอสามสาย กลองแขก ขลุ่ย ในภาคกลาง ปี่ กลองโนรา ในภาคใต้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
4. มิติด้านสิ่งแวดล้อม		
4.1 ด้านการจัดการของเสีย : ท่านมีพฤติกรรมจัดการของเสียในครัวเรือนดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) คัดแยกขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย (เช่น บรรจุภัณฑ์สารเคมี) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ไม่กำจัดขยะใดๆ โดยการเผา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) จัดทำบ่อพักของเสียก่อนปล่อยของเสียสู่สาธารณะ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลในถังขยะสาธารณะ หรือบริเวณที่จัดให้ทิ้ง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		
4.2 ด้านการอนุรักษ์พลังงาน : ท่านมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์พลังงานดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ไม่นำอาหารร้อนแช่ในตู้เย็นทันที ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) การประหยัดไฟฟ้าโดยปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การประหยัดไฟฟ้า โดยปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดที่ไม่ใช้งาน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) การประหยัดน้ำ โดยปิดก๊อกน้ำให้สนิท และปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
6) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้ออุปกรณ์ใหม่ทดแทน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
4.3 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ : ท่านมีการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณที่พักอาศัย/บริเวณองค์กร ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้ที่หน่วยงานต่างๆ/ชุมชน จัดขึ้น เช่น กิจกรรมการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ไม่รุกรานป่าไม้/พื้นที่เกษตร/พื้นที่ใดๆของรัฐทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ไม่เผาป่าหรือเผาขยะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ใช้พลังงานเชื้อเพลิงที่เป็นพลังงานทางเลือก เช่น การใช้เชื้อเพลิงแก๊สโซฮอล์ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อพบเห็นการกระทำที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
5. มิติด้านการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล		
5.1 การค้นคว้าเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆด้วยตนเอง : ท่านมีการเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาสม่ำเสมอ		
2) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสอบถามผู้รู้ นักวิชาการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
4) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสืบค้นในห้องสมุด สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		
5.2 การเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆจากสิ่งรอบตัว : ท่านมีการเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อ สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์วารสารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการรับฟัง สังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติของบุคคลอื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		
5.3 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อ เพิ่มพูนองค์ความรู้ : ท่านมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ดังต่อไปนี้ หรือไม่		
1) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ในครัวเรือนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ในชุมชน/องค์กรเป็นการส่วนตัวทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับผู้รอบรู้ ปราชญ์ นักวิชาการเป็นการส่วนตัวทุกครั้ง ตลอดเวลาและ สม่ำเสมอ		
4) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับบุคคลต่างๆ ในโอกาสเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		

(2) ศาสนาคริสต์

แบบประเมินการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน (สำหรับผู้นับถือศาสนาคริสต์)
แผนงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับการพัฒนาชุมชน

คำชี้แจง เพื่อประเมินผลการดำเนินชีวิต และแนวความคิดเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรายบุคคล ครอบครัว และชุมชนตามดัชนีชี้วัด โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลของท่านที่ได้จากแบบประเมินจะถือเป็นความลับส่วนบุคคล

1. ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-5 จากมากไปน้อย)
..... 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ รายจ่าย เงินออม เงินลงทุน เงินประกันความเสี่ยง
..... 2) ปัจจัยด้านสังคม คือ การมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ อยู่เย็นเป็นสุข ความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข
..... 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม คือ การกินอยู่ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การเข้าโบสถ์ เข้าร่วมประเพณีของชุมชน การรักษาวัฒนธรรมประเพณีของคนในครอบครัว/ชุมชน
..... 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการของเสีย การทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม/ธรรมชาติ การประหยัดพลังงาน
..... 5) ปัจจัยด้านการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ การพัฒนาตนเอง การชวนช่วยเหลือหาความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การขอคำปรึกษาแนะนำ

รายการ	จำนวนเงินรวม (บาท)	
	ส่วนตัว	ครอบครัว
1. มิติด้านเศรษฐกิจ		
1.1 รายได้ของท่านที่ได้รับต่อเดือนทั้งหมด		
1.2 รายจ่ายของท่านต่อเดือน		
ก) รายจ่ายที่จำเป็น คือ รายจ่ายเพื่อการดำรงชีพ ได้แก่ ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอาหารมื้อหลัก ค่ายารักษาโรค ค่าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมตามอายุการใช้งานและวัตถุประสงค์ในการสวมใส่		
ข) รายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่างๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ได้แก่ ค่าอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ค่าเครื่องนุ่งห่มราคาแพง ค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยี เช่น ซ็้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้ารุ่นใหม่ ค่าสุรา ยาสูบ หวย การพนันอื่นๆ ค่าใช้จ่ายเพื่อการสนทนาและความบันเทิง เช่น ดูภาพยนตร์ ที่ยิวสถานบันเทิง		
1.3 เงินออมที่ท่านสามารถเก็บได้ต่อเดือน		
1.4 หนี้สินที่ท่านต้องชำระต่อเดือน		
ก) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีพ ได้แก่ หนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย (เหมาะสมกับฐานะและสภาพของตนเอง) หนี้สินเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น หนี้สินเพื่อการลงทุนที่ไม่เกินตัว หนี้สินเพื่อการศึกษา		
ข) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายส่วนเกินนอกเหนือจากการดำรงชีพ ได้แก่ หนี้สินเพื่อเช่าซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เช่าซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ ทั้งที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ หรือสามารถซ่อมแซมได้ หนี้สินจากกิจกรรมที่เป็นอบายมุข เช่น หวยและการพนันอื่นๆ		

1.5 การประกอบอาชีพ : แบ่งเป็น 2 กรณี เลือกตอบ 1 ข้อ แล้วแต่กรณียกเว้นบุคคลดังกล่าวได้รับผลตอบแทนทั้งในรูปแบบตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินให้ตอบทั้ง 2 ข้อ

กรณีที่ 1 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปแบบตัวเงิน (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- 1) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน
- 2) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนทุก 15 วัน
- 3) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายสัปดาห์
- 4) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน
- 5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ

กรณีที่ 2 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปแบบที่ไม่เป็นตัวเงิน (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- 1) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอตลอดทั้งปี
- 2) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอตลอดฤดูกาลเพาะปลูก (ฤดูกาลละ 4-6 เดือน) หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง (นานเกิน 1 เดือน)
- 3) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอเฉพาะเดือนต่อเดือน
- 4) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอเฉพาะวันต่อวัน
- 5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.6 กิจกรรมลดรายจ่าย : ท่านมีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายต่อไปนี้หรือไม่		
1) การปลูกผักสวนครัว/ต้นไม้/ผลไม้ การเลี้ยงสัตว์		
2) ปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน		
3) ปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดที่ไม่ใช้งาน		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
4) ปิดก๊อกน้ำให้สนิท และปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้		
5) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้ออุปกรณ์ใหม่		
6) ไม่ทำกิจกรรมอบายมุขทุกประเภท เช่น สุรา ยาสูบ หวย และการพนันอื่นๆ		
7) อื่นๆ.....		
1.7 สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ : ท่านมีสวัสดิการสังคมต่อไปนี้หรือไม่		
1) สวัสดิการการเกิด		
2) สวัสดิการการชราภาพ		
3) สวัสดิการการเจ็บป่วย		
4) สวัสดิการการเสียชีวิต		
5) สวัสดิการผู้พิการ		
6) อื่นๆ.....		
2. มิติด้านสังคม		
2.1 การประกอบอาชีพที่สุจริต : ท่านมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพดังลักษณะต่อไปนี้หรือไม่		
1) ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับการทำงานขององค์กร/สังคมทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเทเต็มความสามารถทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ไม่ใช้ทรัพยากรขององค์กร/ชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ใฝ่หาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
<p>2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคม : ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันสะบาโต วันคริสต์มาส วันสมโภชปีสกา วันสมโภชเกี่ยวกับพระนางมารีอา วันฉลองเกี่ยวกับนักบุญ วันฉลองเกี่ยวกับทูตสวรรค์ วันขอบคุณพระเจ้า ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>3) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้ง ส.ว. การเลือกตั้ง ส.ส.ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>4) การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆของชุมชนที่อาศัย เช่น การรณรงค์จัดการหน้าบ้านพักให้สะอาด ฯลฯ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>5) เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือภาษีธุรกิจเฉพาะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>6) กรณียศชาย ผ่านการเกณฑ์รับราชการทหารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>7) อื่นๆ.....</p>		
<p>2.3 การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคม : ท่านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) ไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>3) เคารพและปฏิบัติตามกฎจราจรทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>4) มีน้ำใจต่อผู้ด้อยโอกาสหรือผู้พิการ เช่น การบริจาคสิ่งของ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส</p> <p>5) ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>6) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>7) อื่นๆ.....</p>		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
3. มิติด้านวัฒนธรรม		
3.1 การปฏิบัติตนตามวันสำคัญทางศาสนา : ท่านมีการปฏิบัติกิจกรรมและประเพณีในวันสำคัญทางศาสนาดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสะบาโตที่โบสถ์ทุกวันอาทิตย์ของทุกสัปดาห์		
2) การเข้าร่วมพิธีรับศีลศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญต่อไปนี้		
2.1) ศีลล้างบาป/ศีลจุ่ม		
2.2) ศีลมหาสนิท		
2.3) ศีลอภัยบาป/ศีลสารภาพบาป		
2.4) ศีลกำลัง		
2.5) ศีลสมรส		
2.6) ศีลเจิมคนไข้		
2.7) ศีลบวชพระสงฆ์		
3) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ/เทศกาลต่างๆ เช่น วันคริสต์มาส วันสมโภชปีศาจ วันสมโภชเกี่ยวกับพระนางมารีอา วันฉลองเกี่ยวกับนักบุญ วันฉลองเกี่ยวกับทูตสวรรค์ วันขอบคุณพระเจ้า ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) บริจาคทานแก่คนยากไร้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส		
5) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ ปลูกต้นไม้ เป็นต้น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส		
6) อื่นๆ.....		
3.2 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่น : ท่านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) แต่งกายชุดประจำศาสนา/ท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) รู้จักการเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
3) บริโภคอาหารประจำท้องถิ่นเป็นอาหารหลักทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษ เช่น งานแต่งงาน การปฏิบัติตามวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อของศาสนา/ท้องถิ่น		
5) ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทั้งการพูด การอ่าน และการเขียนอย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย เช่น การอ่านออกเสียง ร และ ล ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
3.3 การอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น : ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จัก หรือสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การดำข้าวซ้อมมือ การปลูกพืชสวนครัว (พืชสมุนไพร) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักการเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่น เช่น การเล่นเกมการจี่ไม้ก้านกล้วย การเล่นเกมหอกเก็บ ซึ่งเป็นของเล่นจากวัสดุธรรมชาติและหาได้ง่ายในท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ปลูกฝังค่านิยมในการบริโภคอาหารประจำท้องถิ่นเป็นอาหารหลักทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ศิลปะการแสดงของท้องถิ่น เช่น การฟ้อนเงี้ยวในภาคเหนือ การเซิ้งโปงลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรำกลองยาวในภาคกลาง และการรำมโนราห์ในภาคใต้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
5) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ดนตรีและเครื่องดนตรี ท้องถิ่น เช่น สะล้อ ซึง กลองสะบัดชัย ในภาคเหนือ แคน โปงกลาง ซอกันตรึม กลองกันตรึม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระนาดเอก ซอสามสาย กลองแขก ขลุ่ย ในภาคกลาง ปี่ กลองโนรา ในภาคใต้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่าง ไม่เป็นทางการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
4. มิติด้านสิ่งแวดล้อม		
4.1 ด้านการจัดการของเสีย : ท่านมีพฤติกรรมจัดการของเสียใน ครัวเรือนดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) คัดแยกขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย (เช่น บรรจุภัณฑ์สารเคมี) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ไม่กำจัดขยะใดๆ โดยการเผา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) จัดทำบ่อพักของเสียก่อนปล่อยของเสียสู่สาธารณะ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลในถังขยะสาธารณะ หรือบริเวณที่จัดให้ทิ้ง ทุก ครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		
4.2 ด้านการอนุรักษ์พลังงาน : ท่านมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์พลังงาน ดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ไม่นำอาหารร้อนแช่ในตู้เย็นทันที ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) การประหยัดไฟฟ้าโดยปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การประหยัดไฟฟ้า โดยปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุก ชนิดที่ไม่ใช้งาน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) การประหยัดน้ำ โดยปิดก๊อกน้ำให้สนิท และปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ ใช้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
6) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้ออุปกรณ์ใหม่ทดแทน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
4.3 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ : ท่านมีการทำกิจกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณที่พักอาศัย/บริเวณองค์กร ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้ที่หน่วยงานต่างๆ/ชุมชน จัดขึ้น เช่น กิจกรรมการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ไม่รุกรานพื้นที่ป่าไม้/พื้นที่เกษตร/พื้นที่ใดๆของรัฐ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ไม่เผาป่าหรือเผาขยะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ใช้พลังงานเชื้อเพลิงที่เป็นพลังงานทางเลือก เช่น การใช้เชื้อเพลิงแก๊สโซฮอลทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อพบเห็นการกระทำที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
5. มิติด้านการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล		
5.1 การค้นคว้าเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆด้วยตนเอง : ท่านมีการเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสอบถามผู้รู้ นักวิชาการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
4) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสืบค้นในห้องสมุด สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		
5.2 การเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆจากสิ่งรอบตัว : ท่านมีการเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อ สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์วารสารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการรับฟัง สังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติของบุคคลอื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		
5.3 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อ เพิ่มพูนองค์ความรู้ : ท่านมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ดังต่อไปนี้ หรือไม่		
1) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ในครัวเรือนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ในชุมชน/องค์กรเป็นการส่วนตัวทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับผู้รอบรู้ ปราชญ์ นักวิชาการเป็นการส่วนตัวทุกครั้ง ตลอดเวลาและ สม่ำเสมอ		
4) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับบุคคลต่างๆ ในโอกาสเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		

(3) ศาสนาอิสลาม

แบบประเมินการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน (สำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม)
แผนงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับการพัฒนาชุมชน

คำชี้แจง เพื่อประเมินผลการดำเนินชีวิต และแนวความคิดเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรายบุคคล ครอบครัว และชุมชนตามดัชนีชี้วัด โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลของท่านที่ได้จากแบบประเมินจะถือเป็นความลับส่วนบุคคล

1. ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-5 จากมากไปน้อย)
..... 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ รายจ่าย เงินออม เงินลงทุน เงินประกันความเสี่ยง
..... 2) ปัจจัยด้านสังคม คือ การมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ อยู่เย็นเป็นสุข ความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข
..... 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม คือ การกินอยู่ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การเข้ามัสยิด/สุเหร่า เข้าร่วมประเพณีของชุมชน การรักษาวัดนธรรมประเพณีของคนในครอบครัว/ชุมชน
..... 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการของเสีย การทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม/ธรรมชาติ การประหยัดพลังงาน
..... 5) ปัจจัยด้านการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ การพัฒนาตนเอง การชวนช่วยเหลือหาความรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การขอคำปรึกษาแนะนำ

รายการ	จำนวนเงินรวม (บาท)	
	ส่วนตัว	ครอบครัว
1. มิติด้านเศรษฐกิจ		
1.1 รายได้ของท่านที่ได้รับต่อเดือนทั้งหมด		
1.2 รายจ่ายของท่านต่อเดือน		
<p>ก) รายจ่ายที่จำเป็น คือ รายจ่ายเพื่อการดำรงชีพ ได้แก่ ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอาหารมื้อหลัก ค่ายารักษาโรค ค่าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมตามอายุการใช้งาน และวัตถุประสงค์ในการสวมใส่</p>		
<p>ข) รายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือ ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่างๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ได้แก่ ค่าอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ค่าเครื่องนุ่งห่มราคาแพง ค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยี เช่น ซื่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ ค่าสุรา ยาสูบ หวย การพนันอื่นๆ ค่าใช้จ่ายเพื่อการสนทนาและความบันเทิง เช่น ดูภาพยนตร์ เที่ยวสถานบันเทิง</p>		
1.3 เงินออมที่ท่านสามารถเก็บได้ต่อเดือน		
1.4 หนี้สินที่ท่านต้องชำระต่อเดือน		
<p>ก) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีพ ได้แก่ หนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย (เหมาะสมกับฐานะและสภาพของตนเอง) หนี้สินเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น หนี้สินเพื่อการลงทุนที่ไม่เกินตัว หนี้สินเพื่อการศึกษา</p>		
<p>ข) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายส่วนเกิน นอกเหนือจากการดำรงชีพ ได้แก่ หนี้สินเพื่อเช่าซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เช่าซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ ทั้งที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ หรือสามารถซ่อมแซมได้ หนี้สินจากกิจกรรมที่เป็นอบายมุข เช่น หวยและการพนันอื่นๆ</p>		

1.5 การประกอบอาชีพ : แบ่งเป็น 2 กรณี เลือกตอบ 1 ข้อ แล้วแต่กรณียกเว้นบุคคลดังกล่าว ได้รับผลตอบแทนทั้งในรูปตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินให้ตอบทั้ง 2 ข้อ

กรณีที่ 1 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปตัวเงิน (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- 1) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน
- 2) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนทุก 15 วัน
- 3) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายสัปดาห์
- 4) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน
- 5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ

กรณีที่ 2 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปที่ไม่เป็นตัวเงิน (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- 1) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอตลอดทั้งปี
- 2) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอตลอดฤดูกาลเพาะปลูก (ฤดูกาลละ 4-6 เดือน) หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง (นานเกิน 1 เดือน)
- 3) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอเฉพาะเดือนต่อเดือน
- 4) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอเฉพาะวันต่อวัน
- 5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.6 กิจกรรมลดรายจ่าย : ท่านมีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายต่อไปนี้หรือไม่		
1) การปลูกผักสวนครัว/ต้นไม้/ผลไม้ การเลี้ยงสัตว์		
2) ปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน		
3) ปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดที่ไม่ใช้งาน		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
4) ปิดก๊อกน้ำให้สนิท และปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้		
5) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้ออุปกรณ์ใหม่		
6) ไม่ทำกิจกรรมอบายมุขทุกประเภท เช่น สุรา ยาสูบ หวย และการพนันอื่นๆ		
7) อื่นๆ.....		
1.7 สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ : ท่านมีสวัสดิการส่งคมต่อไปนี้หรือไม่		
1) สวัสดิการการเกิด		
2) สวัสดิการการชราภาพ		
3) สวัสดิการการเจ็บป่วย		
4) สวัสดิการการเสียชีวิต		
5) สวัสดิการผู้พิการ		
6) อื่นๆ.....		
2. มิติด้านสังคม		
2.1 การประกอบอาชีพที่สุจริต : ท่านมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพดังลักษณะต่อไปนี้หรือไม่		
1) ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับการทำงานขององค์กร/สังคมทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเทเต็มความสามารถทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ไม่ใช้ทรัพยากรขององค์กร/ชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ใฝ่หาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
<p>2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคม : ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันป่อชอ วันฮารีรายอ ฮัจยี วันเมาลิด วันอาซูรอ วันอัลฮิสเราะห์ และวันคริสต์ทศวรรษ ครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>3) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้ง ส.ว. การเลือกตั้ง ส.ส.ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>4) การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆของชุมชนที่อาศัย เช่น การรณรงค์จัดการหน้าบ้านพักให้สะอาด ฯลฯทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>5) เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือภาษีธุรกิจเฉพาะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>6) กรณีเพศชาย ผ่านการเกณฑ์รับราชการทหารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>7) อื่นๆ.....</p>		
<p>2.3 การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคม : ท่านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) ไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>3) เคารพและปฏิบัติตามกฎจราจรทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>4) มีน้ำใจต่อผู้ด้อยโอกาสหรือผู้พิการ เช่น การบริจาคสิ่งของ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส</p> <p>5) ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>6) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>7) อื่นๆ.....</p>		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
3. มิติด้านวัฒนธรรม		
3.1 การปฏิบัติตนตามวันสำคัญทางศาสนา : ท่านมีการปฏิบัติกิจกรรมและประเพณีในวันสำคัญทางศาสนาของท่านดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่มีสยิด/สุเหร่า ในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันปอชอ วันฮารีรายอ ฮัจยี วันเมาลิด วันอาชูรอ วันอัลอิสเราะห์ และวันคัซรีก ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ปฏิบัติตนตามหลักศรัทธา 6 ประการของศาสนา ดังต่อไปนี้		
2.1) ศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2.2) ศรัทธาต่อเทพบิรวารของพระอัลลอฮ์ (เทวทูต) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2.3) ศรัทธาในพระคัมภีร์ทั้งหลาย ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2.4) ศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูต ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2.5) ศรัทธาในวันพิพากษา คือ วันสุดท้ายของโลก ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2.6) ศรัทธาในการกำหนดศสภาวะของโลก และชีวิต ว่าเป็นไปตามเจตจำนงของพระอัลลอฮ์ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติ 5 ประการของศาสนา ดังต่อไปนี้		
3.1) การปฏิญาณตน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3.2) การละหมาด วันละ 5 เวลา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3.3) การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ทุกปี และสม่ำเสมอ		
3.4) การบริจาคซะกาต ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3.5) การประกอบพิธีฮัจญ์ เมื่อมีความพร้อมและมีโอกาส		
4) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ ปลูกต้นไม้ เป็นต้น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ เมื่อมีโอกาส		
5) อื่นๆ.....		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
3.2 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่น : ท่านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) แต่งกายชุดประจำศาสนา/ท้องถิ่น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) รู้จักการละเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) บริโภคอาหารประจำศาสนา/ท้องถิ่นเป็นอาหารหลักทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การจัดกิจกรรมใน โอกาสพิเศษ เช่น งานแต่งงาน การปฏิบัติตามวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อของศาสนา/ท้องถิ่น		
5) ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทั้งการพูด การอ่าน และการเขียนอย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย เช่น การอ่านออกเสียง ร และ ล ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
3.3 การอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น : ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จัก หรือสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การดำข้าวซ้อมมือ การปลูกพืชสวนครัว (พืชสมุนไพร) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักการละเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่น เช่น การละเล่นการขี่ม้าก้านกล้วย การละเล่นหมากเก็บ ซึ่งเป็นของเล่นจากวัสดุธรรมชาติและหาได้ง่ายในท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) ปลูกฝังค่านิยมในการบริโภคอาหารประจำท้องถิ่นเป็นอาหารหลัก ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
4) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ศิลปะการแสดงของท้องถิ่น เช่น การฟ้อนเจิ้วในภาคเหนือ การเซิ้งโปงลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรำกลองยาวในภาคกลาง และการรำมโนราห์ในภาคใต้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ดนตรีและเครื่องดนตรีท้องถิ่น เช่น สะล้อ ซึง กลองสะบัดชัย ในภาคเหนือ แคน โปงลาง ซอกันตรึม กลองกันตรึม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระนาดเอก ซอสามสาย กลองแขก ขลุ่ย ในภาคกลาง ปี่ กลองโนรา ในภาคใต้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
4. มิติด้านสิ่งแวดล้อม		
4.1 ด้านการจัดการของเสีย : ท่านมีพฤติกรรมการจัดการของเสียในครัวเรือนดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) คัดแยกขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย (เช่น บรรจุภัณฑ์สารเคมี) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ไม่กำจัดขยะใดๆ โดยการเผา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
3) จัดทำบ่อพักของเสียก่อนปล่อยของเสียสู่สาธารณะ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลในถังขยะสาธารณะ หรือบริเวณที่จัดให้ทิ้ง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) อื่นๆ.....		
4.2 ด้านการอนุรักษ์พลังงาน : ท่านมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์พลังงานดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ไม่นำอาหารร้อนแช่ในตู้เย็นทันที ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
3) การประหยัดไฟฟ้าโดยปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) การประหยัดไฟฟ้า โดยปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ทุกชนิดที่ไม่ใช้งาน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) การประหยัดน้ำ โดยปิดก๊อกน้ำให้สนิท และปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ ใช้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้อ อุปกรณ์ใหม่ทดแทน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		
4.3 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ : ท่านมีการทำกิจกรรม ดังต่อไปนี้หรือไม่		
1) ปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณที่พักอาศัย/บริเวณ องค์กรทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
2) ร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้ที่หน่วยงานต่างๆ/ชุมชน จัดขึ้น เช่น กิจกรรมการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติทุกครั้ง ตลอดเวลาและ สม่ำเสมอ		
3) ไม่รุกรานพื้นที่ป่าไม้/พื้นที่เกษตร/พื้นที่ใดๆของรัฐทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
4) ไม่เผาป่าหรือเผาขยะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
5) ใช้พลังงานเชื้อเพลิงที่เป็นพลังงานทางเลือก เช่น การใช้เชื้อเพลิง แก๊สโซฮอลทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
6) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อพบเห็นการกระทำที่ทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ		
7) อื่นๆ.....		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
<p>5. มิติด้านการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p> <p>5.1 การค้นคว้าเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆด้วยตนเอง : ท่านมีการเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>3) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสอบถามผู้รู้ นักวิชาการ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>4) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสืบค้นในห้องสมุดสาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>5) อื่นๆ.....</p>		
<p>5.2 การเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆจากสิ่งรอบตัว : ท่านมีการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>2) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์วารสารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>3) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการรับฟัง สังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติของบุคคลอื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>4) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการลองผิดลองถูกด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p> <p>5) อื่นๆ.....</p>		

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
<p>5.3 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ : ท่านมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ดังต่อไปนี้หรือไม่</p> <p>1) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในครัวเรือนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>2) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชน/องค์กร เป็นกรส่วนตัวทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>3) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับผู้รอบรู้ปราชญ์ นักวิชาการ เป็นกรส่วนตัว ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>4) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับบุคคลต่างๆ ในโอกาสเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ</p>		
<p>5) อื่นๆ.....</p>		

(ง) วิธีการประเมินการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

การประเมินการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามมิติต่างๆ 5 มิติ จะมีดัชนีบ่งชี้ การปฏิบัติ ซึ่งในแต่ละมิติจะมีดัชนีบ่งชี้การปฏิบัติตาม ดัชนีละ 3 ดัชนีบ่งชี้ แต่ละดัชนีบ่งชี้ จะมีคะแนนเต็มเท่ากับ 5 คะแนน รวมมีคะแนนมิติละ 15 คะแนน ดังนั้น ทั้ง 5 มิติ จะมีคะแนนรวมทั้งหมด 75 คะแนน

ผู้ที่นำเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ สามารถนำมาใช้ประเมินตนเองได้ โดยการพิจารณาการปฏิบัติตามดัชนีบ่งชี้ต่างๆ หากการปฏิบัติตรงกับดัชนีบ่งชี้ใด ก็ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นจึงรวมคะแนนในแต่ละมิติ และคะแนนรวมทั้งหมด แล้วหาค่าเฉลี่ยทั้งค่าเฉลี่ยในแต่ละมิติและค่าเฉลี่ยคะแนนรวมทั้งหมด

รายละเอียดเกณฑ์ชี้วัดการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในมิติต่างๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1) มิติด้านเศรษฐกิจ

1.1) ด้านที่เป็นตัวเงิน

จากกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนควรมีรายจ่ายที่เหมาะสมกับรายได้ควรมีการออมเงิน โดยเมื่อมีรายได้ให้จัดสรรเงินออมก่อนการใช้จ่าย รูปแบบการออมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลและควรมีหนี้สินเฉพาะที่จำเป็น เช่น หนี้สินเพื่อเป็นทุนแรกเริ่มสำหรับการประกอบอาชีพ หนี้สินเพื่อการศึกษาและต้องมีวินัยในการชำระหนี้ให้ตรงต่อเวลา ดังนั้น คณะวิจัย จึงได้กำหนดเกณฑ์ชี้วัด โดยจัดทำเป็นดัชนีบ่งชี้ (ประยุกต์ดัชนีบ่งชี้จากการวัดความโน้มเอียงถ่วงเฉลี่ยในการบริโภค ; Average Propensity to Consume (APC) ตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์) ดังนี้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 1 สัดส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อรายได้สุทธิหลังหักเงินออม ซึ่งคำนวณได้จาก

$$\text{สัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้} = \frac{\text{รายจ่ายที่ไม่จำเป็น}}{\text{รายได้สุทธิหลังหักเงินออม}}$$

ความโน้มเอียงถ่วงเฉลี่ยในการบริโภค ; Average Propensity to Consume (APC) ตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ จะมีค่าระหว่าง 0 - 1 ดังนั้น กำหนดสัดส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อรายได้สุทธิหลังหักเงินออมให้มีค่าระหว่าง 0 - 1 และกำหนดเกณฑ์ชี้วัดเป็น 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ประกอบด้วย

- คะแนน
- (1) มีรายจ่ายต่ำ โดยมีสัดส่วนระหว่าง 0.00-0.24 ให้คะแนนชีวิต 5
- คะแนน
- (2) มีรายจ่ายต่ำ โดยมีสัดส่วนระหว่าง 0.25-0.49 ให้คะแนนชีวิต 4
- คะแนน
- (3) มีรายจ่ายปานกลาง โดยมีสัดส่วนเท่ากับ 0.50 ให้คะแนนชีวิต 3
- คะแนน
- (4) มีรายจ่ายสูง โดยมีสัดส่วนระหว่าง 0.51-0.74 ให้คะแนนชีวิต 2
- คะแนน
- (5) มีรายจ่ายสูง โดยมีสัดส่วนระหว่าง 0.75-1.00 ให้คะแนนชีวิต 1

(การประเมินจะพิจารณาจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเป็นหลัก เนื่องจากการมีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นแสดงถึงความไม่รู้จักรัประมาณตน ไม่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง เกินความพอประมาณ ไม่มีเหตุผลในการตัดสินใจทางการเงิน ส่งผลให้บุคคลนั้น ไม่มีภูมิคุ้มกันตนเองซึ่งคือไม่มีเงินออม ในขณะที่รายจ่ายที่จำเป็น เป็นรายจ่ายที่บุคคลจำเป็นต้องจ่ายเพื่อการดำรงชีพอย่างมีคุณภาพ)

ดัชนีบ่งชี้ที่ 2 การจัดสรรเงินออมพิจารณาจากการจัดสรรเงินออมเมื่อมีรายได้ หรือสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ ซึ่งคำนวณได้จาก

$$\text{สัดส่วนเงินออมต่อรายได้} = \frac{\text{เงินออม}}{\text{รายได้}}$$

โดยกำหนดเกณฑ์ชี้วัดการออมให้ออมระดับ 1 ใน 4 ส่วนของรายได้ขึ้นไป เป็นอัตราการออมในระดับพอเพียง ดังนั้น จำนวนเงินออม เท่ากับร้อยละ 25 ของรายได้ขึ้นไป จากนั้นกำหนดดัชนีชี้วัดเป็น 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) จัดสรรเงินออมเมื่อมีรายได้ และออมเงินไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของรายได้ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) จัดสรรเงินออมเมื่อมีรายได้ และออมเงินร้อยละ 17.00 -24.99 ของรายได้ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน

- (3) จัดสรรเงินออมเมื่อมีรายได้ และออมเงินร้อยละ 9.00 -16.99 ของรายได้ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) จัดสรรเงินออมเมื่อมีรายได้ และออมเงินร้อยละ 0.01-8.99 ของรายได้ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่เคยจัดสรรเงินออมก่อนการใช้จ่าย ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 3 การเป็นหนี้พิจารณาจากสัดส่วนหนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อรายได้สุทธิหลังหักเงินออม ซึ่งคำนวณได้จาก

$$\text{สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้} = \frac{\text{หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น}}{\text{รายได้สุทธิหลังหักเงินออม}}$$

กำหนดให้ค่าที่คำนวณได้ มีค่าระหว่าง 0 – 1 และกำหนดเกณฑ์ชีวิตเป็น 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ประกอบด้วย

- (1) ไม่มีหนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) มีสัดส่วนระหว่างหนี้สินต่อรายได้ระหว่าง 0.01-0.24 ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) มีสัดส่วนระหว่างหนี้สินต่อรายได้ระหว่าง 0.25-0.49 ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) มีสัดส่วนระหว่างหนี้สินต่อรายได้ระหว่าง 0.50-0.74 ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) มีสัดส่วนระหว่างหนี้สินต่อรายได้ระหว่าง 0.75-1.00 ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

การประเมินจะพิจารณาจากหนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเป็นหลัก เนื่องจากการมีหนี้สินดังกล่าว จะแสดงถึงความไม่รู้จักประมาณตน ไม่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไม่มีเหตุผลในการตัดสินใจทางการเงิน และส่งผลให้บุคคลนั้นไม่มีภูมิคุ้มกันตนเองซึ่งคือไม่มีเงินออม ในขณะที่หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่จำเป็น เป็นรายจ่ายที่บุคคลจำเป็นจะต้องกู้ยืมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดำรงชีพให้มีคุณภาพ)

1.2) ด้านที่ไม่เป็นตัวเงิน

จากกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประชาชนควรมีกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น การทำสวนครัว การละเล็กละน้อย เป็นต้นมีอาชีพที่สามารถหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ แต่หากประชาชนประกอบอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ก็ควรมีอาชีพที่ทำให้มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคและใช้สอยในครัวเรือน และประชาชนควรมีสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย สวัสดิการเกิด ชราภาพ เจ็บป่วย เสียชีวิต รวมถึงสวัสดิการผู้พิการดั่งนั้น คณะวิจัย จึงได้กำหนดเกณฑ์ชี้วัด โดยจัดทำเป็นดัชนีบ่งชี้ ดังนี้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 1 กิจกรรมลดรายจ่าย พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมลดรายจ่ายที่ปฏิบัติ โดยวิธีตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย

- (1) การปลูกผักสวนครัว/ต้นไม้/ผลไม้/เลี้ยงสัตว์
- (2) การประหยัดไฟฟ้าโดยปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน
- (3) การประหยัดไฟฟ้าโดยปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดที่ไม่ได้ใช้งาน (ไม่เปิดโคมไฟตามถนนด้วย)
- (4) การประหยัดน้ำ โดยปิดก๊อกน้ำให้สนิทและปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้
- (5) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้ออุปกรณ์ใหม่ทดแทน
- (6) ไม่ทำกิจกรรมอบายมุขทุกประเภท เช่น สุรา ยาสูบ หวย และการพนันอื่นๆ

ดังนั้น คณะวิจัยได้กำหนดตัวชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) มีกิจกรรมลดรายจ่าย จำนวน 5-6 กิจกรรม ให้คะแนนชี้วัด 5 คะแนน
- (2) มีกิจกรรมลดรายจ่าย จำนวน 4 กิจกรรม ให้คะแนนชี้วัด 4 คะแนน
- (3) มีกิจกรรมลดรายจ่าย จำนวน 3 กิจกรรม ให้คะแนนชี้วัด 3 คะแนน
- (4) มีกิจกรรมลดรายจ่าย จำนวน 1-2 กิจกรรม ให้คะแนนชี้วัด 2 คะแนน
- (5) ไม่มีกิจกรรมลดรายจ่าย ให้คะแนนชี้วัด 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 2 อาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว พิจารณาจากการมีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ หรือหากอาชีพนั้นไม่ก่อให้เกิดรายได้ จะพิจารณาจากผลผลิตเพื่อบริโภคและใช้สอย

ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น โดยแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปตัวเงิน

กำหนดตัวชี้วัดเป็น 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

(1) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน

(2) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้โดยได้รับค่าตอบแทนทุก 15 วัน

(3) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายสัปดาห์

(4) มีอาชีพสร้างรายได้หาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน

(5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ

กรณีที่ 2 บุคคลที่ได้รับผลตอบแทนในรูปที่ไม่เป็นตัวเงิน

กำหนดตัวชี้วัดเป็น 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

(1) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอลดอดทั้งปี ให้คะแนนชี้วัด 5 คะแนน

(2) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคหรือใช้สอยเพียงพอลดอดฤดูกาลเพาะปลูก (ฤดูกาลละ 4 – 6 เดือน) หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง (นานเกิน 1 เดือน) ให้คะแนนชี้วัด 4 คะแนน

(3) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคและใช้สอยเพียงพอเฉพาะเดือนต่อเดือน ให้คะแนนชี้วัด 3 คะแนน

(4) มีอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีผลผลิตไว้เพื่อบริโภคและใช้สอยเพียงพอเฉพาะวันต่อวัน ให้คะแนนชี้วัด 2 คะแนน

(5) อยู่ในวัยแรงงานแต่เป็นผู้ว่างงานโดยสมัครใจ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 3 สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ พิจารณาจากนิยามของคำว่า สวัสดิการสังคมตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งคณะวิจัยสรุปว่า สวัสดิการสังคม คือ การส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แก่ประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ทั้งนี้ การได้รับสวัสดิการจากส่วนกลาง หรือสวัสดิการพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนได้รับ เช่น สวัสดิการรักษายาพยาบาล 30 บาท (บัตรทอง) คณะวิจัยไม่นับรวมเป็นสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ และได้กำหนดตัวชี้วัดการพิจารณาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมออกเป็น 5 ด้าน คือ สวัสดิการเกิด ขราภาพ เจ็บป่วย เสียชีวิต และผู้พิการ และกำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) มีสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สวัสดิการเกิด ขราภาพ เจ็บป่วย เสียชีวิต และผู้พิการ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) มีสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ 4 ด้าน จาก 5 ด้าน ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) มีสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ 2-3 ด้าน จาก 5 ด้าน ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) มีสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ 1 ด้าน จาก 5 ด้าน ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่มีสวัสดิการใดๆ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

2) มิติด้านสังคม

จากกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประชาชนจะต้องประกอบอาชีพที่สุจริต ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม โดยเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งทั้งส่วนท้องถิ่น และระดับประเทศ และปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ สัมคคี และสงบสุข เช่น การปฏิบัติตามกฎจราจร ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์ชีวิต โดยจัดทำเป็นดัชนีบ่งชี้ ดังนี้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 1 การมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ พิจารณาจากคุณลักษณะที่ผู้ประกอบอาชีพพึงปฏิบัติ ประกอบด้วย

(1) ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับการทำงานขององค์กร/สังคมทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) ปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเทเต็มความสามารถ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) การใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) ไม่ใช้ทรัพยากรขององค์กร/ชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) ใฝ่หาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

(1) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 5 คะแนน

(2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 4 คะแนน

(3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 3 คะแนน

(4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 2 คะแนน

(5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชี้วัด 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 2 พิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม โดยวิธีตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย

สำหรับผู้นับถือศาสนาพุทธ

(1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันธรรมสวนะหรือที่เรียกว่าวันพระทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งระดับประเทศเช่น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ ของชุมชนที่อาศัย เช่น การรณรงค์จัดการหน้าบ้านพักให้สะอาด ฯลฯ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) เสียภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงิน ได้นิติบุคคล หรือภาษีธุรกิจเฉพาะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) กรณีพิเศษาย ผ่านการเกณฑ์รับราชการทหาร

สำหรับผู้นับถือศาสนาคริสต์

(1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันสะบาโต วันคริสต์มาส วันสมโภชปีศาจ วันสมโภชเกี่ยวกับพระนางมารีอา วันฉลองเกี่ยวกับนักบุญ วันฉลองเกี่ยวกับทูตสวรรค์ วันขอบคุณพระเจ้า ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้ง ส.ว. การเลือกตั้ง ส.ส. ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ ของชุมชนที่อาศัย เช่น การรณรงค์จัดการหน้าบ้านพักให้สะอาด ฯลฯ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) เสียภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงิน ได้นิติบุคคล หรือภาษีธุรกิจเฉพาะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) กรณีพิเศษาย ผ่านการเกณฑ์รับราชการทหารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

สำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม

(1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันปอซอ วันฮารีรายอ ฮัจยี วันเมาลิด วันอาชูรอ วันอัลอิสเราะห์ และวันดีซริก ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้ง ส.ว. การเลือกตั้ง ส.ส. ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆของชุมชนที่อาศัย เช่น การรณรงค์จัดการ
หน้าบ้านพักให้สะอาด ฯลฯ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือภาษีธุรกิจ
เฉพาะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) กรณีเพศชาย ผ่านการเกณฑ์รับราชการทหารทุกครั้ง ตลอดเวลาและ
สม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชีวิตเป็น 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้
คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 3 การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคม พิจารณาจากพฤติกรรม
ที่ประชาชนพึงปฏิบัติในการเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี คือ ไม่ทำให้
ผู้อื่นเดือดร้อนเสียหาย ประพฤติปฏิบัติที่สร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ดังนั้น
คณะวิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์ชีวิตเชิงพฤติกรรม โดยวิธีตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย

(1) ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) ไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) เคารพและปฏิบัติตามกฎจราจรทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) มีน้ำใจต่อผู้ด้อยโอกาสหรือผู้พิการ เช่น การบริจาคสิ่งของ ทุกครั้ง
ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้
คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน

- (4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

3) มิติด้านวัฒนธรรม

จากกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนควรมีวิถีชีวิตและให้ความสำคัญกับการประพฤติปฏิบัติตนตามวันทางศาสนาตามวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และถ่ายทอดวัฒนธรรมเหล่านั้นแก่คนรุ่นหลัง ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้จัดทำเกณฑ์ชีวิต โดยจัดทำเป็นดัชนีบ่งชี้ดังนี้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 1 การปฏิบัติตนตามวันทางศาสนาพิจารณาจากการปฏิบัติกิจกรรมและการประพฤติตนในวันทางศาสนา (วันทางศาสนา ประกอบด้วย วันสำคัญทางศาสนา 6 วัน ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชาวันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันอัฐมีบูชา และวันทางศาสนา คือ วันธรรมสวนะหรือวันพระ ซึ่งโดยปกติ 1 เดือนจะมีวันพระ 4 วัน ดังนั้น ใน 1 ปี จะมีวันพระ 48 วัน) โดยวิธีตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย

- (1) ไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันอัฐมีบูชา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- (2) ทำบุญใส่บาตรในวันธรรมสวนะ หรือวันพระ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- (3) ทำบุญใส่บาตรในเทศกาลต่างๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ขนทรายเข้าวัด ก่อเจดีย์ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- (4) นั่งสมาธิและฟังเทศน์ ฟังธรรมที่วัดทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- (5) รักษาศีล 5 หรือ ศีล 8 ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- (6) การเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนาทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- (7) บริจาคทานแก่คนยากไร้ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- (8) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ทำความสะอาดวัด ปลูกต้นไม้ เป็นต้น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 7-8 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 3-4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน

- (4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

สำหรับผู้นับถือศาสนาคริสต์

- (1) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสะบาโตที่โบสถ์ทุกวันอาทิตย์ของทุกสัปดาห์
 - (2) การเข้าร่วมพิธีรับศีลศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญ ต่อไปนี้
 - 2.1) ศีลล้างบาป/ศีลจุ่ม
 - 2.2) ศีลมหาสนิท
 - 2.3) ศีลอภัยบาป/ศีลสารภาพบาป
 - 2.4) ศีลกำลัง
 - 2.5) ศีลสมรส
 - 2.6) ศีลเจิมคนไข
 - 2.7) ศีลบวชพระสงฆ์
 - (3) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ/เทศกาลต่างๆ เช่น วันคริสต์มาส วันสมโภชปัสกา วันสมโภชเกี่ยวกับพระนางมารีอา วันฉลองเกี่ยวกับนักบุญ วันฉลองเกี่ยวกับทูตสวรรค์ วันขอบคุณพระเจ้า ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
 - (4) ปรึกษาทานแก่คนยากไร้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส
 - (5) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ ปลุกต้นไม้ เป็นต้น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส
- กำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 5 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

สำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม

(1) การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่มีสยิด/สุเหร่า ในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันปอซอ วันฮารีรายอ ฮัจยี วันเมาลิด วันอาชูรอ วันอัลอิสเราะห์ และวันตัชริก ทุกครั้ง ตลอดเวลา และสม่ำเสมอ

(2) ปฏิบัติตนตามหลักศรัทธา 6 ประการของศาสนา ดังต่อไปนี้

- 2.1) ศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- 2.2) ศรัทธาต่อเทพบริวารของพระอัลลอฮ์ (เทวทูต) ทุกครั้ง ตลอดเวลา และสม่ำเสมอ
- 2.3) ศรัทธาในพระคัมภีร์ทั้งหลาย ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- 2.4) ศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูต ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- 2.5) ศรัทธาในวันพิพากษา คือ วันสุดท้ายของโลก ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- 2.6) ศรัทธาในการกำหนดศภาวะของโลก และชีวิต ว่าเป็นไปตามเจตจำนงของพระอัลลอฮ์ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) ปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติ 5 ประการของศาสนา ดังต่อไปนี้

- 3.1) การปฏิญาณตน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- 3.2) การละหมาด วันละ 5 เวลา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- 3.3) การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ทุกปี และสม่ำเสมอ
- 3.4) การบริจาคซะกาต ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ
- 3.5) การประกอบพิธีฮัจญ์ เมื่อมีความพร้อมและมีโอกาส

(4) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ ปลุกต้นไม้ เป็นต้น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอเมื่อมีโอกาส

กำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 2 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นพิจารณาจากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกายชุดพื้นเมือง วัฒนธรรมด้านอาหารและการบริโภค โดยวิธีตรวจสอบรายการ ดังนี้

(1) แต่งกายชุดพื้นเมือง/ชุดประจำท้องถิ่น/ชุดประจำศาสนาทุกครั้ง ตลอดเวลา และสม่ำเสมอ

(2) รู้จักการละเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) บริโภคอาหารประจำศาสนา/ท้องถิ่นเป็นอาหารหลักทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) การจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษ เช่น งานแต่งงาน การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ปฏิบัติตามวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อของท้องถิ่น เช่น การจัดอาหารมงคล การเลือกใช้สีมงคล ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทั้งการพูด การอ่านและการเขียน อย่างถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย (เช่น การอ่านออกเสียง ร ล) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

(1) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 5 คะแนน

(2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 4 คะแนน

(3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 3 คะแนน

(4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 2 คะแนน

(5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชี้วัด 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและการส่งเสริม ถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยวิธีตรวจสอบรายการ ดังนี้

(1) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักหรือสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การดำข้าวซ้อมมือ การปลูกพืชสวนครัว (พืชสมุนไพรไทย) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักการเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่น เช่น การละเล่นการละเล่นจี่มำก้านกล้วย การละเล่นหมากเก็บ ซึ่งเป็นของเล่นจากวัสดุธรรมชาติและหาได้ง่าย ในท้องถิ่น ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) ปลุกฝังค่านิยมในการบริโภคอาหารประจำท้องถิ่นเป็นอาหารหลัก ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ศิลปะการแสดงของท้องถิ่นเช่น การฟ้อนเงี้ยวในภาคเหนือ เชิงโปงลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรำกลองยาวในภาคกลาง และการรำมโนราห์ในภาคใต้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ดนตรีและเครื่องดนตรีท้องถิ่นเช่น สะล้อซึง กลองสะบัดชัยในภาคเหนือ แคน โปงลาง ซอกันตรึม กลองกันตรึมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระนาดเอก ซอสามสาย กลองแขก ขลุ่ย ในภาคกลาง ปี่ กลองโนราในภาคใต้ เป็นต้น

(6) ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชี้วัด 1 คะแนน

4) มิติด้านสิ่งแวดล้อม

จากกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนควรมีการจัดการของเสียในครัวเรือน รวมถึงการจัดการของเสียจากการประกอบอาชีพ ควรมีกิจกรรมที่แสดงถึงการประหยัดพลังงาน และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้จัดทำเกณฑ์ชี้วัด โดยจัดทำเป็นดัชนีบ่งชี้ดังนี้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 1 การจัดการของเสียพิจารณาจากพฤติกรรมการจัดการของเสียในครัวเรือน เช่น การจัดทำบ่อพักของเสียในครัวเรือน การคัดแยกขยะภายในครัวเรือน รวมถึงการจัดการของเสียจากการประกอบอาชีพ เช่น กรณีประกอบอาชีพทางเกษตร มีวิธีจัดการของเสียด้วยวิธีการต่างๆ ที่ไม่ใช้การเผา เป็นต้น โดยวิธีตรวจสอบรายการ ดังนี้

(1) คัดแยกขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิลขยะอันตราย (เช่น บรรจุภัณฑ์สารเคมี) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) ไม่กำจัดขยะใดๆ โดยการเผา ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) จัดทำบ่อพักของเสียก่อนปล่อยของเสียสู่สาธารณะทุกครั้งตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลในถังขยะสาธารณะหรือบริเวณที่จัดให้ทิ้ง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

(1) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 5 คะแนน

(2) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 4 คะแนน

(3) ปฏิบัติได้ 2 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 3 คะแนน

(4) ปฏิบัติได้ 1 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 2 คะแนน

(5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชี้วัด 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 2 การอนุรักษ์พลังงาน พิจารณาจากพฤติกรรมที่แสดงถึงการประหยัดพลังงานในครัวเรือน เช่น การเลือกใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ การไม่นำอาหารร้อนแช่ในตู้เย็นทันทีเป็นต้น โดยวิธีตรวจสอบรายการ ดังนี้

(1) ใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) ไม่นำอาหารร้อนแช่ในตู้เย็นทันที ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) การประหยัดไฟฟ้าโดยปิดไฟบริเวณที่ไม่ได้ใช้งาน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) การประหยัดไฟฟ้าโดยปิดและถอดปลั๊กอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดที่ไม่ได้ใช้งาน (ไม่เปิดโคมสแตนดบายทิ้งไว้) ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) การประหยัดน้ำ โดยปิดก๊อกน้ำให้สนิทและปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ได้ใช้ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) ซ่อมแซมอุปกรณ์ทุกชนิดให้สามารถใช้งานได้ แทนการซื้ออุปกรณ์ใหม่ทดแทน ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 3 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ พิจารณาจากกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ เช่น การปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณที่พักอาศัย โดยวิธีตรวจสอบรายการ ดังนี้

(1) ปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นในบริเวณที่พักอาศัย / บริเวณองค์กร ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) ร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้ที่หน่วยงานต่างๆ / ชุมชน จัดขึ้น เช่น กิจกรรมการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) ไม่รุกรานพื้นที่ป่าไม้ / พื้นที่เกษตร / พื้นที่ใดๆ ของรัฐ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) ไม่เผาป่าหรือเผาขยะ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(5) ใช้พลังงานเชื้อเพลิงที่เป็นพลังงานทางเลือก เช่น การใช้เชื้อเพลิงแก๊สโซฮอล ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(6) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อพบเห็นการกระทำที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 5-6 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

5) มิติด้านการเรียนรู้ฯ

จากกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนควรมีการเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆ โดยการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น เอกสาร ตำรา อินเทอร์เน็ตเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากสิ่งรอบตัวเช่น การรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริง ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้จัดทำเกณฑ์ชี้วัดโดยจัดทำเป็นดัชนีบ่งชี้ดังนี้

ดัชนีบ่งชี้ที่ 1 การเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆ จากการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น เอกสาร ตำรา อินเทอร์เน็ต โดยวิธีตรวจสอบรายการ ดังนี้

(1) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือ ด้วยตนเอง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากอินเทอร์เน็ต ด้วยตนเอง ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสอบถามผู้รู้ นักวิชาการ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) ค้นคว้าหาความรู้วิชาการใหม่ๆ จากการสืบค้นในห้องสมุดสาธารณะทุก ครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

(1) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 5 คะแนน

(2) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 4 คะแนน

(3) ปฏิบัติได้ 2 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 3 คะแนน

(4) ปฏิบัติได้ 1 ข้อ ให้คะแนนชี้วัด 2 คะแนน

(5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชี้วัด 1 คะแนน

ดัชนีบ่งชี้ที่ 2 การเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากสิ่งรอบตัวเช่น การรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้หรือความรอบรู้ที่เพิ่มขึ้น กำหนดเกณฑ์ชี้วัด 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

(1) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากข่าวสารที่ได้รับทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการรับฟัง สังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติของบุคคลอื่นทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) เรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการลองผิดลองถูกด้วยตนเองทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน
- (5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

ดัชนีชี้วัดที่ 3 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริงโดยวิธีตรวจสอบรายการ ดังนี้

(1) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในครัวเรือนทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(2) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชน/องค์กรเป็นการส่วนตัวทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(3) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับผู้รอบรู้ ปราชญ์ นักวิชาการเป็นการส่วนตัวทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

(4) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้กับบุคคลต่างๆ ในโอกาสเข้าร่วมการประชุม ทุกครั้ง ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

กำหนดเกณฑ์ชีวิต 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ให้คะแนน 5 คะแนน ระดับที่ 5 ให้คะแนน 1 คะแนน) ดังนี้

- (1) ปฏิบัติได้ 4 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 5 คะแนน
- (2) ปฏิบัติได้ 3 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 4 คะแนน
- (3) ปฏิบัติได้ 2 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 3 คะแนน
- (4) ปฏิบัติได้ 1 ข้อ ให้คะแนนชีวิต 2 คะแนน

(5) ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้คะแนนชีวิต 1 คะแนน

(จ) การประเมินการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันในมิติต่างๆ

วิเคราะห์โดยนำคะแนนดัชนีบ่งชี้ของแต่ละมิติมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ซึ่งในแต่ละมิติ มีคะแนนเต็ม 15 คะแนน มีดัชนีบ่งชี้ 3 ดัชนี ดังนั้น ค่าเฉลี่ยของแต่ละมิติเท่ากับ 5 คะแนน นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลเป็นระดับของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละมิติ ซึ่งคณะวิจัยได้กำหนดระดับของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 ระดับคือ

- 1) 4.21-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด
- 2) 3.41-4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก
- 3) 2.61-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง
- 4) 1.81-2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย
- 5) 1.00-1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด

ผลที่ได้จะบอกให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละมิติว่า มีการนำมาใช้ในระดับใด

การประเมินการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในทุกมิติ (ภาพรวม)

เนื่องจาก ความสอดคล้องตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ความพอเหมาะพอดีของการดำรงชีวิต ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ฯ และความพอเหมาะพอดีจะเกิดขึ้นได้ ประชาชนต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคณะวิจัยได้กำหนดระดับการปฏิบัติไว้ 5 ระดับดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น เพื่อประเมินความสอดคล้องในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้นำผลของการแปลผลระดับของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้นมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยรวมของทุกมิติเพื่อให้ได้คะแนนของความสอดคล้องในการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แต่เนื่องจากพื้นฐานและสภาพปัจจัยของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน เช่น ในมิติเศรษฐกิจ บุคคลบางคนอาศัยในชุมชนหรือสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ต้องดิ้นรนมีความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติ มีอาหารการกินในพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ไม่จำเป็นต้องหารายได้มากก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้หรือบางคนต้องอาศัยในชุมชนที่ต้องดิ้นรนหารายได้ หรือในด้านมิติวัฒนธรรม บุคคลบางคนอาศัยในสภาพแวดล้อมที่อาจจะที่มีความเคร่งครัดในประเพณีวัฒนธรรม แต่บาง

บุคคลชุมชน ไม่ได้ให้ความสำคัญในมิติดังกล่าว ดังนั้นวิถีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านในแต่ละชุมชนจึงมีการให้ความสำคัญในการปฏิบัติแตกต่างกัน

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสมดุลของชีวิตของแต่ละบุคคลในแต่ละสภาพปัจจัยแวดล้อมในมิติต่างๆ ในแบบประเมินคำถามแรกที่สุดตอบแบบประเมินจะต้องตอบเพื่อสร้างน้ำหนักความสำคัญของแต่ละมิติคือ การให้ความสำคัญกับรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยให้แต่ละบุคคลเรียงลำดับความสำคัญ โดยตอบว่ามีมิติหรือปัจจัยทั้ง 5 มิติหรือปัจจัย มิติหรือปัจจัยใดที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน/ปกติมากที่สุด โดยเรียงลำดับ 1 – 5 (ให้ความสำคัญจากมากไปน้อย) ในการเรียงลำดับของแต่ละบุคคล อาจจะมีการให้ลำดับความสำคัญในอันดับต่างๆ เท่ากัน ดังนั้น คำนำนน้ำหนักในการให้ลำดับความสำคัญในแต่ละกรณีของการเรียงลำดับ จะนำหนักของตัวคูณในแต่ละกรณี ดังนี้ (ตารางที่ 4 - 1)

ตารางที่ 4 - 1 น้ำหนักของตัวคูณในแต่ละกรณีในการเรียงลำดับความสำคัญมิติหรือปัจจัยทั้ง 5 มิติ

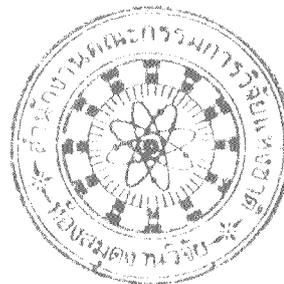
กรณีของการให้ลำดับ	น้ำหนักตัวคูณของลำดับที่				
	1	2	3	4	5
1, 1, 1, 1, 1	0.200	-	-	-	-
1, 1, 1, 1, 2	0.225	0.100	-	-	-
1, 1, 1, 2, 2	0.250	0.125	-	-	-
1, 1, 2, 2, 2	0.275	0.150	-	-	-
1, 2, 2, 2, 2	0.300	0.175	-	-	-
1, 1, 1, 2, 3	0.250	0.150	0.100	-	-
1, 2, 2, 2, 3	0.300	0.200	0.100	-	-
1, 2, 3, 3, 3	0.300	0.250	0.150	-	-
1, 1, 2, 2, 3	0.275	0.175	0.100	-	-
1, 1, 2, 3, 3	0.275	0.200	0.125	-	-
1, 2, 2, 3, 3	0.300	0.225	0.125	-	-
1, 1, 2, 3, 4	0.275	0.200	0.150	0.100	-

ตารางที่ 4 - 1 (ต่อ)

กรณีของการให้ลำดับ	น้ำหนักตัวคูณของลำดับที่				
	1	2	3	4	5
1, 2, 2, 3, 4	0.300	0.225	0.150	0.100	-
1, 2, 3, 3, 4	0.300	0.250	0.175	0.100	-
1, 2, 3, 4, 4	0.300	0.250	0.200	0.125	-
1, 2, 3, 4, 5	0.300	0.250	0.200	0.150	0.100

น้ำหนักของตัวคูณของการเรียงลำดับในแต่ละมิติดังกล่าว จะถูกนำไปคูณระดับการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละมิติ และนำผลคูณของแต่ละมิติมารวมกัน(บวก) จะทำให้ได้ระดับคะแนนตั้งแต่ 1 – 5 ซึ่งจะบอกถึงระดับความสมดุลในการดำเนินชีวิต (การปฏิบัติ) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดระดับความสมดุล 6 ระดับ ดังนี้

- 1) 4.35-5.00 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด
- 2) 3.68-4.34 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก
- 3) 3.01-3.67 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง
- 4) 2.35-3.00 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย
- 5) 1.67-2.34 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด
- 6) 1.00-1.66 หมายถึง ไม่มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.1 ฐานข้อมูลชุมชน

(ก) ฐานข้อมูลรายครัวเรือน

การจัดทำฐานข้อมูลรายครัวเรือนคณะวิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครัวเรือน ทั้งด้านอาชีพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การพัฒนาความรู้และสุขภาพแบบรายครัวเรือนในทุกครัวเรือน จำนวน 128 ครัวเรือน (ตามทะเบียนบ้านมี 148 ครัวเรือน แต่สามารถสอบถามข้อมูลได้ 128 ครัวเรือน เนื่องจากเป็นครัวเรือนที่มีผู้พักอาศัยที่สามารถสอบถามข้อมูลได้) แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปด้านเพศ อายุ สถานภาพ ในครัวเรือน การศึกษา อาชีพ และการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ของหัวหน้าครอบครัว และสมาชิก ในครอบครัว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน (จากการประกอบอาชีพของครัวเรือน) ประกอบด้วย รายได้ รายจ่าย แหล่งเงินทุนและภาระหนี้สิน เงินออม และทรัพย์สินของครัวเรือน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือน และระบบบริการสุขภาพในชุมชน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านความสุขของครัวเรือน

ได้รายละเอียดฐานข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน จากการสอบถามข้อมูลหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 128 ครัวเรือน พบว่า ชุมชนบ้านโป่ง 3 มีจำนวนสมาชิกภายในชุมชนทั้งหมด 382 คน โดยแบ่งเป็นสมาชิกเพศชาย 186 คน (ร้อยละ 48.69) เพศหญิง 196 คน (ร้อยละ 51.31) ส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-60 ปี (ร้อยละ 42.41) โดยมีอายุเฉลี่ย 42 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 62.83) ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 34.29) ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จำนวน 122 คน (ร้อยละ 31.94) รองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 64 คน (ร้อยละ 16.75) กลุ่มเยาวชน จำนวน 35 คน (ร้อยละ 9.16) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 27 คน (ร้อยละ 7.07) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.66) กลุ่มเกษตรกร จำนวน 9 คน (ร้อยละ 2.36) กลุ่มสหกรณ์ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.09) กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.09) กลุ่มฌาปนกิจ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.31) กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 3

คน (ร้อยละ 0.79) กลุ่มแปรรูปอาหาร สายใยรักๆ จำนวน 1 คน(ร้อยละ 0.26) และกลุ่มผลิตอาหาร บ้านโป่ง 3 จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.26) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 2

ตารางที่ 4 - 2 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	186	48.69
	หญิง	196	51.31
	รวม	382	100.00
อายุ	อายุน้อยกว่า 15 ปี	42	10.99
	อายุระหว่าง 15-40 ปี	115	30.10
	อายุระหว่าง 41-60 ปี	162	42.41
	อายุ 60 ปีขึ้นไป	63	16.49
	รวม	382	100.00
การศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	9	2.36
	ต่ำกว่าประถมศึกษา	13	3.40
	ประถมศึกษา	240	62.83
	มัธยมศึกษาตอนต้น	39	10.21
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	32	8.38
	อนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	22	5.76
	ปริญญาตรี	25	6.54
	สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.52
รวม	382	100.00	
อาชีพ	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	118	30.89
	- นักเรียน/นักศึกษา	61	15.97
	- ผู้สูงอายุ	13	3.40

ตารางที่ 4 - 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
- เลี้ยงหลาน	1	0.26
- ข้าราชการบำนาญ	1	0.26
- อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้าน/พ่อบ้าน อยู่บ้านเฉยๆ	42	10.99
ประกอบอาชีพ	264	69.11
- รับจ้างทั่วไป	131	34.29
- ภาคการเกษตร ได้แก่ ทำสวน ทำนา เพาะเห็ด เลี้ยงวัว	45	11.78
- ภาคบริการ ได้แก่ ค้าขาย	35	9.16
- ลูกจ้างภาครัฐและภาคธุรกิจ	21	5.50
- ภาคราชการ ได้แก่ ข้าราชการ	11	2.88
- ภาคการผลิตสินค้าหัตถกรรม ได้แก่ จักสาน เย็บผ้า	10	2.62
- ภาคธุรกิจ ได้แก่ ผู้จัดการ พนักงานบริษัท	6	1.57
- งานเฉพาะทาง ได้แก่ ช่างซ่อมรถ ผู้ช่วยพยาบาล	5	1.31
รวม	382	100.00
การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆในชุมชน ⁽¹⁾		
กลุ่มตั้งจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน	122	31.94
กลุ่มผู้สูงอายุ	64	16.75
กลุ่มเยาวชน	35	9.16
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	27	7.07
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน	14	3.66
กลุ่มเกษตรกร	9	2.36
กลุ่มสหกรณ์	8	2.09
กลุ่มแม่บ้าน	8	2.09
กลุ่มฌาปนกิจ	5	1.31
กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	3	0.79
กลุ่มแปรรูปอาหาร สายใยรักๆ	1	0.26
กลุ่มผลิตอาหารบ้านปง 3	1	0.26

ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ สามารถตอบได้หลายข้อ คำนวณร้อยละ จากสมาชิกในชุมชน จำนวน 382 คน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ (จากการประกอบอาชีพของครัวเรือน)

1. รายได้ของครัวเรือน

ข้อมูลรายได้ของครัวเรือน พบว่า เมื่อศึกษาด้านการประกอบอาชีพของครัวเรือน ในชุมชนบ้านปง 3 จำนวน 128 ครัวเรือน ลักษณะการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ครัวเรือนที่มีอาชีพ เกษตรกร (ร้อยละ 27.34) ค้าขาย (ร้อยละ 18.75) อุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP (ร้อยละ 1.56) และอาชีพอื่นๆ ได้แก่ รับจ้าง ลูกจ้าง ผู้สูงอายุ ขับรถ จักรสาน เย็บผ้า ค้าขาย ทำสวน ข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ พนักงานโรงแรม ทำนา ผู้จัดการ เพาะเห็ด ช่างซ่อมรถ ผู้ช่วยพยาบาล และธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 77.34) แสดงดังตารางที่ 4 - 3

ตารางที่ 4 - 3 การประกอบอาชีพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการประกอบอาชีพ ⁽¹⁾		
เกษตรกร	35	27.34
ค้าขาย	24	18.75
อุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP	2	1.56
อาชีพอื่นๆ	99	77.34
- รับจ้าง	65	50.78
- ลูกจ้าง	11	8.59
- ผู้สูงอายุ	2	1.56
- ขับรถ	2	1.56
- จักรสาน	2	1.56
- เย็บผ้า	2	1.56
- ค้าขาย	2	1.56
- ทำสวน	2	1.56
- ข้าราชการ	2	1.56
- ข้าราชการบำนาญ	2	1.56
- พนักงานโรงแรม	1	0.78
- ทำนา	1	0.78
- ผู้จัดการ	1	0.78
- เพาะเห็ด	1	0.78
- ช่างซ่อมรถ	1	0.78

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
- ผู้ช่วยพยาบาล	1	0.78
- ธุรกิจส่วนตัว	1	0.78

ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ สามารถตอบได้หลายข้อ คำนวณร้อยละ จากจำนวน 128 ครั้วเรือน

สามารถจำแนกรายได้ของครั้วเรือน จากการประกอบอาชีพของครั้วเรือนได้ดังนี้

1) อาชีพเกษตรกร

เมื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรของครั้วเรือนในชุมชนบ้านปง 3 พบว่า ผลผลิตทางการเกษตรของครั้วเรือนเกษตรกรในชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าว (ร้อยละ 60.00) รองลงมา คือ ลำไย (ร้อยละ 25.71) ถั่วเหลือง (ร้อยละ 22.86) และอื่นๆ ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 4

ตารางที่ 4-4 การประกอบอาชีพทางการเกษตรของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ผลผลิตทางการเกษตร ⁽¹⁾		
ข้าว	21	60.00
ลำไย	9	25.71
ถั่วเหลือง	8	22.86
ถั่วฝักยาว	5	14.29
เล็้งวัว	4	11.43
ข้าวโพด	3	8.57
เล็้งไก่	3	8.57
มะม่วง	2	5.71
เล็้งเป็ด	1	2.86
ผักสวนครั้ว	1	2.86
เพาะเห็ด	1	2.86
แตงกวา	1	2.86
เล็้งควาย	1	2.86
มะเขือเทศ	1	2.86

ตารางที่ 4 - 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ชอม	1	2.86
ไม้สัก	1	2.86

ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ สามารถตอบได้หลายข้อ จำนวนร้อยละ จากจำนวนที่ประกอบอาชีพเกษตร 35 ครัวเรือน

พิจารณาต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรได้ดังนี้

(ก) กรณีพืชไร่

ก.1) ข้าว

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำนา จำนวน 21 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่ทำนาบนพื้นที่ของตนเองจำนวน 12 ครัวเรือน และทำนาบนพื้นที่เช่าทำกิน จำนวน 9 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 6.12 ไร่ มีต้นทุนในการทำนาและรายได้จากการจำหน่ายข้าว ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ เนื่องจากในการทำการเกษตร ไม่จำเป็นต้องใช้พลังงานไฟฟ้า ดังนั้น จึงไม่มีต้นทุนค่าไฟฟ้า แต่มีต้นทุนค่าน้ำจากคลองชลประทาน เฉลี่ยครัวเรือนละ 3.65 บาทต่อเดือน หรือ 43.81 บาท ต่อปี ต้นทุนค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต เฉลี่ยครัวเรือนละ 17.86 บาทต่อเดือน หรือ 214.29 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะต้องค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร 4,458.10 บาทต่อปี ค่าเช่าเครื่องจักรกลเกษตรเฉลี่ย 2,866.67 บาทต่อปี มีต้นทุนค่าวัสดุ อุปกรณ์ การเกษตรเฉลี่ย 4,947.62 บาทต่อปี ค่าเมล็ดพันธุ์ 1,011.62 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 3,086.67 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเฉลี่ย 814.29 บาทต่อปี ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 2,437.62 บาทต่อปี ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 366.67 บาทต่อปี ค่าแรงงาน ประกอบด้วย แรงงานรดน้ำ ค่าแรงงานดูแลสวน แรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย และแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ย 4,881.90 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะต้องมีค่าจัดเก็บเพื่อรอการจำหน่ายเฉลี่ย 523.81 บาทต่อปี ค่าเช่าเหมารถขนส่งผลผลิตไปจำหน่ายเฉลี่ย 23.81 บาทต่อปี ค่าบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย 38.10 บาทต่อปี ค่าจ้างแรงงานจำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 57.14 บาทต่อปี และค่าเช่าพื้นที่จำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 142.86 บาทต่อปี ซึ่งมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 4,397.81 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 20,834.29 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 5

ตารางที่ 4 - 5 ต้นทุนในการประกอบอาชีพทำนาของสมาชิกชุมชนบ้านโปง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	21	12	9	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	128.50	6.12	20.00	2.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	76.62	3.65	21.67	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	920.00	43.81	260.00	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อเดือน)	375.00	17.86	333.33	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อปี)	4,500.00	214.29	4,000.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	5,420.00	258.10	4,080.00	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร (บาทต่อปี)	93,620.00	4,458.10	40,500.00	-
ค่าเช่าเครื่องจักรกลเกษตร (บาทต่อปี)	60,200.00	2,866.67	12,800.00	-
ค่าวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร (บาทต่อปี)	103,900.00	4,947.62	100,000.00	-
ค่าเมล็ดพันธุ์แม่พันธุ์ (บาทต่อปี)	21,244.00	1,011.62	5,000.00	-
ค่าปุ๋ยเคมี (บาทต่อปี)	64,820.00	3,086.67	12,000.00	-
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (บาทต่อปี)	17,100.00	814.29	3,200.00	-
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	51,190.00	2,437.62	25,000.00	-
ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	7,700.00	366.67	5,000.00	-
ค่าแรงงานรดน้ำ (บาทต่อปี)	20.00	0.95	20.00	-
ค่าแรงงานดูแลสวน/ไร่ (บาทต่อปี)	8,000.00	380.95	5,000.00	-
ค่าแรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย (บาทต่อปี)	67,400.00	3,209.52	10,000.00	-
ค่าแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ (บาทต่อปี)	27,100.00	1,290.48	8,000.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	522,294.00	24,871.14	146,000.00	1300.00*

ตารางที่ 4 - 5 (ต่อ)

รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
ต้นทุนการตลาด				
ค่าจัดเก็บบรอกการจำหน่าย (บาทต่อปี)	11,000.00	523.81	4,000.00	-
ค่าเช่าเหมารถขนส่งผลผลิตไปจำหน่าย (บาทต่อปี)	500.00	23.81	500.00	-
ค่าบรรจุภัณฑ์ (บรรจุ/หีบห่อผลผลิต) (บาทต่อปี)	800.00	38.10	800.00	-
ค่าจ้างแรงงานจำหน่ายผลผลิต (บาทต่อปี)	1,200.00	57.14	1,200.00	-
ค่าเช่าพื้นที่จำหน่ายผลผลิต (บาทต่อปี)	3,000.00	142.86	3,000.00	-
รวมต้นทุนการตลาด (บาทต่อปี)	16,500.00	785.71	6,200.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ต่อไร่)	718.71	718.71	720.00	120.00
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	92,354.00	4,397.81	14,400.00	240.00
ปริมาณผลผลิตที่เหลือในสต็อกจากปีก่อนหน้า (กิโลกรัม)	12,494.00	594.95	3,000.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	40,590.00	1,932.86	10,700.00	240.00**
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	180.00	8.57	15.00	-**
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี) (ยังไม่หักต้นทุน)	437,520.00	20,834.29	149,800.00	0.00**

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ : * ไม่มีครัวเรือนใดมีต้นทุนการผลิตรวมเท่ากับ 0 ดังนั้นต้นทุนรวมต่ำที่สุด จึงไม่เท่ากับ 0

** เก็บผลผลิตไว้เพื่อบริโภค ทำให้ไม่มีรายได้จากการขายผลผลิต

ก.2) ถั่วเหลือง

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกถั่วเหลือง จำนวน 8 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่ปลูกถั่วเหลืองบนพื้นที่ของตนเองจำนวน 3 ครัวเรือน และปลูกถั่วเหลืองบนพื้นที่เช่าทำกิน จำนวน 5 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 6.25 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกถั่วเหลืองและรายได้จากการจำหน่ายถั่วเหลือง ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ เนื่องจากในการทำการเกษตร ไม่จำเป็นต้องใช้พลังงานไฟฟ้า ดังนั้น จึงไม่มีต้นทุนค่าไฟฟ้า แต่มีต้นทุนค่าน้ำจากคลองชลประทานเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.38 บาทต่อเดือน หรือ 52.50 บาท ต่อปี ต้นทุนค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิตเฉลี่ยครัวเรือนละ 41.67 บาทต่อเดือน หรือ 500.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะต้องค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร 2,775.00 บาทต่อปี ค่าเช่าเครื่องจักรกลเกษตรเฉลี่ย 2,350.00 บาทต่อปี มีต้นทุน ค่าเมล็ดพันธุ์ 1,952.50 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 75.00 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเฉลี่ย 296.88 บาทต่อปี ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 1,942.50 บาทต่อปี ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 250.00 บาทต่อปี ค่าแรงงาน ประกอบด้วย แรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย และแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ย 3,750.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะมีค่าแรงงานขนส่งผลผลิตไปจำหน่ายเฉลี่ย 250.00 บาทต่อปี ซึ่งมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 915.63 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 11,237.50 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 6

ตารางที่ 4 - 6 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกข้าวเหลืองของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	8	3	5	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	50.00	6.25	8.00	4.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	35.02	4.38	16.67	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	420.00	52.50	200.00	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อเดือน)	333.33	41.67	333.33	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อปี)	4,000.00	500.00	4,000.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	4,420.00	552.50	4,080.00	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร (บาทต่อปี)	22,200.00	2,775.00	10,200.00	-
ค่าเช่าเครื่องจักรกลเกษตร (บาทต่อปี)	18,800.00	2,350.00	9,600.00	-
ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์ (บาทต่อปี)	15,620.00	1,952.50	3,500.00	-
ค่าปุ๋ยเคมี (บาทต่อปี)	600.00	75.00	600.00	-
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (บาทต่อปี)	2,375.00	296.88	900.00	-
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	15,540.00	1,942.50	6,000.00	500.00
ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	2,000.00	250.00	2,000.00	-
ค่าแรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย (บาทต่อปี)	20,200.00	2,525.00	5,200.00	-
ค่าแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ (บาทต่อปี)	9,800.00	1,225.00	4,200.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	107,135.00	13,391.88	25,360.00	1700.00*

ตารางที่ 4 - 6 (ต่อ)

รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
ค่าแรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย (บาทต่อปี)	20,200.00	2,525.00	5,200.00	-
ค่าแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ (บาทต่อปี)	9,800.00	1,225.00	4,200.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	107,135.00	13,391.88	25,360.00	1700.00*
ต้นทุนการตลาด				
ค่าแรงงานขนส่งผลผลิตไปจำหน่าย (บาทต่อปี)	2,000.00	250.00	2,000.00	-
รวมต้นทุนการตลาด (บาทต่อปี)	2,000.00	250.00	2,000.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ต่อไร่)	146.50	146.50	262.50	-
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	7,325.00	915.63	2,100.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	7,325.00	915.63	2,100.00	-
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	84.00	10.50	16.00	-**
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	89,900.00	11,237.50	33,600.00	-**

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ : * ไม่มีครัวเรือนใดมีต้นทุนการผลิตรวมเท่ากับ 0 ดังนั้นต้นทุนรวมต่ำที่สุด จึงไม่เท่ากับ 0

** เก็บผลผลิตไว้เพื่อบริโภค ทำให้ไม่มีรายได้จากการขายผลผลิต

ก.3) ข้าวโพด

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกข้าวโพด จำนวน 3 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่ปลูกข้าวโพดบนพื้นที่ของตนเองจำนวน 1 ครัวเรือน และปลูกข้าวโพดบนพื้นที่เช่าทำกิน จำนวน 2 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 5.00 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกข้าวโพดและรายได้จากการจำหน่ายข้าวโพด ดังนี้

ต้นทุนการบริหาร มีเฉพาะต้นทุนค่าน้ำ เฉลี่ยครัวเรือนละ 6.65 บาทต่อเดือน หรือ 80.00 บาท ต่อปี

ต้นทุนการผลิต โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะต้องมีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร 4,833.33 บาทต่อปี ค่าเช่าเครื่องจักรกลเกษตรเฉลี่ย 400.00 บาทต่อปี มีต้นทุน ค่าเมล็ดพันธุ์ 1,983.33 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 3,336.67 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเฉลี่ย 233.33 บาทต่อปี ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 1,333.33 บาทต่อปี ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 66.67 บาทต่อปี

ค่าแรงงาน ประกอบด้วย แรงงานรดน้ำ แรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย และแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 3,840.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะมีค่าจัดเก็บบรอกการจำหน่ายเฉลี่ย 666.67 บาทต่อปี และค่าจ้างแรงงานจำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 400.00 บาทต่อปี ซึ่งมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 8,600 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 28,333.33 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 7

ตารางที่ 4 - 7 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	3	1	2	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำกรเกษตร (ไร่)	15.00	5.00	10.00	2.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	19.94	6.65	16.67	1.60
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	240.00	80.00	200.00	20.00
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	240.00	80.00	200.00	20.00
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเช่าเครื่องจักรกลเกษตร (บาทต่อปี)	1,200.00	400.00	1,200.00	-
ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์ (บาทต่อปี)	5950.00	1,983.33	3,150.00	-
ค่าปุ๋ยเคมี (บาทต่อปี)	10,010.00	3,336.67	4,800.00	2,010.00
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (บาทต่อปี)	700.00	233.33	700.00	-
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	4000.00	1,333.33	3,000.00	300.00
ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	200.00	66.67	200.00	-
ค่าแรงงานรดน้ำ (บาทต่อปี)	1,220.00	406.67	1,200.00	-
ค่าแรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย (บาทต่อปี)	5,800.00	1,933.33	4,000.00	-
ค่าแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ (บาทต่อปี)	4,500.00	1,500.00	4,000.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	48,080.00	16,026.67	25,810.00	4,920.00*
ต้นทุนการตลาด				
ค่าจัดเก็บบรอกการจำหน่าย (บาทต่อปี)	2,000.00	666.67	2,000.00	-
ค่าจ้างแรงงานจำหน่ายผลผลิต (บาทต่อปี)	1,200.00	400.00	1,200.00	-
รวมต้นทุนการตลาด (บาทต่อปี)	3,200.00	1,066.67	3,200.00	-

ตารางที่ 4 - 7 (ต่อ)

รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ต่อไร่)	1,720.00	1,720.00	2,000.00	1,000.00
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	25,800.00	8,600.00	20,000.00	2,000.00
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	25,800.00	8,600.00	20,000.00	2,000.00
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	11.00	3.67	5.00	3.00
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)				
(ยังไม่หักต้นทุน)	85,000.00	28,333.33	60,000.00	6,000.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ : * ไม่มีครัวเรือนใดมีต้นทุนการผลิตรวมเท่ากับ 0 ดังนั้นต้นทุนรวมต่ำที่สุด จึงไม่เท่ากับ 0

ก.4) ถั่วฝักยาว

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกถั่วฝักยาว จำนวน 5 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่ปลูกถั่วฝักยาวบนพื้นที่ของตนเองจำนวน 3 ครัวเรือน และปลูกถั่วฝักยาวบนพื้นที่เช่าทำกิน จำนวน 2 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.00 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกถั่วฝักยาวและรายได้จากการจำหน่ายถั่วฝักยาว ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าน้ำ เฉลี่ยครัวเรือนละ 3.34 บาทต่อเดือน หรือ 4.00 บาท ต่อปี ต้นทุนค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต เฉลี่ยครัวเรือนละ 60.00 บาทต่อเดือน หรือ 720.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะต้องมีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร 2,540.00 บาทต่อปี ค่าวัสดุ อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 400.00 บาทต่อปี ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์เฉลี่ย 1,112.00 ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 3,080.00 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเฉลี่ย 1,000.00 บาทต่อปี ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 1,948.00 บาทต่อปี ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 200.00 บาทต่อปี ค่าแรงงาน ประกอบด้วย ค่าแรงงานดูแลสวน แรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย และแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ย 2,580.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะมีค่าจัดเก็บบรอกการจำหน่ายเฉลี่ย 900.00 บาทต่อปี ซึ่งมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 2,400.00 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิต 17,000.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 8

ตารางที่ 4 - 8 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกกล้วยฝักราชของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	5	3	2	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/คร้วเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	10.00	2.00	6.00	-
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	16.70	3.34	16.70	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	20.00	4.00	20.00	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อเดือน)	300.00	60.00	300.00	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อปี)	3,600.00	720.00	3,600.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	3,620.00	724.00	3,600.00	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร (บาทต่อปี)	12,700.00	2,540.00	9,000.00	-
ค่าวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร (บาทต่อปี)	2,000.00	400.00	2,000.00	-
ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์ (บาทต่อปี)	5,560.00	1,112.00	2,560.00	-
ค่าปุ๋ยเคมี (บาทต่อปี)	15,400.00	3,080.00	10,000.00	-
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (บาทต่อปี)	5,000.00	1,000.00	5,000.00	-
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	9,740.00	1,948.00	5,000.00	2,000.00
ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	1,000.00	200.00	1,000.00	-
ค่าแรงงานรดน้ำ (บาทต่อปี)	-	-	-	-
ค่าแรงงานดูแลสวน/ไร่ (บาทต่อปี)	4,500.00	900.00	4,500.00	-
ค่าแรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย (บาทต่อปี)	4,200.00	840.00	4,200.00	-
ค่าแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ (บาทต่อปี)	4,200.00	840.00	4,200.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	64,300.00	12,860.00	34,500.00	4,000.00*
ต้นทุนการตลาด				
ค่าจัดเก็บรายการจำหน่าย (บาทต่อปี)	4,500.00	900.00	4,500.00	-
รวมต้นทุนการตลาด (บาทต่อปี)	4,500.00	900.00	4,500.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ต่อไร่)	1,200.00	1,200.00	833.33	-
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	12,000.00	2,400.00	5,000.00	100.00
ปริมาณผลผลิตที่เหลือในสต็อกจากปีก่อนหน้า (กิโลกรัม)	-	-	-	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	12,000.00	2,400.00	5,000.00	100.00

ตารางที่ 4 - 8 (ต่อ)

รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	34.00	6.80	10.00	4.00
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี) (ยังไม่หักต้นทุน)	85,000.00	17,000.00	30,000.00	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ : * ไม่มีครัวเรือนใดมีต้นทุนการผลิตรวมเท่ากับ 0 ดังนั้นต้นทุนรวมต่ำที่สุด จึงไม่เท่ากับ

(ข) กรณีพืชสวน

ข.1) ลำไย

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกลำไย จำนวน 9 ครัวเรือน เป็น ครัวเรือนที่ปลูกลำไยบนพื้นที่ของตนเองจำนวน 9 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย ครัวเรือนละ 6.11 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกลำไยและรายได้จากการจำหน่ายลำไย ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ ต้นทุนค่าไฟฟ้า เฉลี่ยครัวเรือนละ 5.56 บาท ต่อเดือน หรือ 66.67 บาทต่อปี ต้นทุนค่าน้ำ เฉลี่ยครัวเรือนละ 116.85 บาทต่อเดือน หรือ 1,402.22 บาท ต่อปี ต้นทุนค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต เฉลี่ยครัวเรือนละ 55.56 บาทต่อเดือน หรือ 666.67 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร มีค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 1,111.11 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเฉลี่ย 333.33 บาทต่อปี ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 1,111.11 บาทต่อปี ค่าแรงงาน ประกอบด้วย แรงงานรดน้ำ แรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย และแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ย 3,555.56 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะมีค่าจัดเก็บบรอกการจำหน่าย เฉลี่ย 222.22 บาทต่อปี ค่าเช่าเหมารถขนส่งผลผลิตไปจำหน่ายเฉลี่ย 111.11 บาทต่อปี และ ค่าแรงงานขนส่งผลผลิตไปจำหน่ายเฉลี่ย 11.11 ต่อปี ซึ่งมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 466.67 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 4,666.67 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 9

ตารางที่ 4 - 9 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกกล้วยหอมสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	รวม		เจ้าของ	เช่า
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	9		9	-
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	55.00	6.11	12.00	4.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	1,051.67	116.85	1,000.00	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	12,620.00	1,402.22	12,000.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อเดือน)	50.00	5.56	50.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อปี)	600.00	66.67	600.00	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อเดือน)	500.00	55.56	500.00	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อปี)	6,000.00	666.67	6,000.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	19,220.00	2,135.56	18,000.00	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าปุ๋ยเคมี (บาทต่อปี)	10,000.00	1,111.11	5,000.00	-
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (บาทต่อปี)	3,000.00	333.33	2,000.00	-
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	10,000.00	1,111.11	4,000.00	300.00
ค่าแรงงานรดน้ำ (บาทต่อปี)	2,000.00	222.22	2,000.00	-
ค่าแรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย (บาทต่อปี)	6,000.00	666.67	4,000.00	-
ค่าแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ (บาทต่อปี)	24,000.00	2,666.67	13,000.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	40,000.00	4,444.44	26,000.00	4,920.00*
ต้นทุนการตลาด				
ค่าจัดเก็บรถการจำหน่าย (บาทต่อปี)	2,000.00	222.22	2,000.00	-
ค่าเช่าเหมารถขนส่งผลผลิตไปจำหน่าย (บาทต่อปี)	1,000.00	111.11	1,000.00	-
ค่าแรงงานขนส่งผลผลิตไปจำหน่าย (บาทต่อปี)	100.00	11.11	100.00	-
รวมต้นทุนการตลาด (บาทต่อปี)	3,100.00	344.44	3,000.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ต่อไร่)	76.36	76.36	125.00	-
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	4,200.00	466.67	1,500.00	2,000.00
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	4,910.00	545.56	1,500.00	-**

ตารางที่ 4 - 9 (ต่อ)

รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	42.00	7.00	10.00	-**
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี) (ยังไม่หักต้นทุน)	42,000.00	4,666.67	10,000.00	-**

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ : * ไม่มีครัวเรือนใดมีต้นทุนการผลิตรวมเท่ากับ 0 ดังนั้นต้นทุนรวมต่ำที่สุด จึงไม่เท่ากับ 0

** เก็บผลผลิตไว้เพื่อบริโภค ทำให้ไม่มีรายได้จากการขายผลผลิต

ข.2) มะม่วง

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกมะม่วง จำนวน 2 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่ปลูกมะม่วงบนพื้นที่ของตนเองจำนวน 2 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 3.5 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกมะม่วงและรายได้จากการจำหน่ายมะม่วง ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ เนื่องจากในการทำการเกษตร ไม่จำเป็นต้องใช้พลังงานไฟฟ้า น้ำ น้ำมันเชื้อเพลิงในการผลิต จึงไม่มีต้นทุนการบริหารจัดการ

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร มีค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเฉลี่ย 1,500.00 บาทต่อปี ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 3,000.00 บาทต่อปี ค่าแรงงาน ประกอบด้วย แรงงานรดน้ำ ค่าแรงงานดูแลสวน แรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย และแรงงานหว่านเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ย 1,000.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะมีค่าแรงงานขนส่งผลผลิตไปจำหน่ายเฉลี่ย 50.00 บาทต่อปี ซึ่งมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 550.00 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 2,000.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 10

ตารางที่ 4 - 10 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกมะม่วงของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	2	2	-	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	7.00	3.5	5.00	2.00
ต้นทุนการผลิต				
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (บาทต่อปี)	3,000.00	1,500.00	2,000.00	1,000.00
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	6,000.00	3,000.00	4,000.00	2,000.00
ค่าแรงงานเก็บผลผลิตเพื่อขาย (บาทต่อปี)	2,000.00	1,000.00	2,000.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	11,000.00	5,500.00	7,000.00	4,000.00*
ต้นทุนการตลาด				
ค่าแรงงานขนส่งผลผลิตไปจำหน่าย (บาทต่อปี)	100.00	50.00	100.00	-
รวมต้นทุนการตลาด (บาทต่อปี)	100.00	50.00	100.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ต่อไร่)	157.14	157.14	200.00	50.00
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	1,000.00	550.00	1,000.00	100.00
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	1,000.00	550.00	1,000.00	100.00
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	13.00	6.50	10.00	3.00
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)				
(ยังไม่หักต้นทุน)	4,000.00	2,000.00	3,000.00	1,000.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ : * ไม่มีครัวเรือนใดมีต้นทุนการผลิตรวมเท่ากับ 0 ดังนั้นต้นทุนรวมต่ำที่สุด จึงไม่เท่ากับ 0

ข.3) ไม้สัก

ครัวเรือนที่มีไม้สักในพื้นที่ทำกิน จำนวน 1 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ปลูกไม้สักบนพื้นที่ของตนเอง โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 34.00 ไร่ ไม่มีต้นทุนในการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และยังไม่มียาได้จากการขายผลผลิต แสดงดังตารางที่ 4 - 11

ตารางที่ 4 - 11 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกไม้สักของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1	1	-	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	34.00	34.00	34.00	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

(ค) กรณีเลี้ยงสัตว์

ค.1) เลี้ยงวัว

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเลี้ยงวัว จำนวน 4 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่เลี้ยงวัวบนพื้นที่ของตนเองจำนวน 4 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 0.38 ไร่ มีต้นทุนในการเลี้ยงวัวและรายได้จากการจำหน่ายวัว ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าน้ำเฉลี่ยครัวเรือนละ 125.00 บาทต่อเดือน หรือ 1,500.00 บาทต่อปี ต้นทุนค่าไฟฟ้าเฉลี่ยครัวเรือนละ 37.50 บาทต่อเดือน หรือ 450.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร และไม่มีต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด โดยมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 6.25 ตัว และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 57,250.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 12

ตารางที่ 4 - 12 ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงวัวของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	4	4	-	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	1.50	0.38	1.00	-
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	500.00	125.00	500.00	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	6,000.00	1,500.00	6,000.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อเดือน)	150.00	37.50	150.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อปี)	1,800.00	450.00	1,800.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	7,800.00	1,950.00	6,000.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ตัว)	25.00	6.25	11.00	1.00
ปริมาณผลผลิตที่เหลือในสต็อกจากปีก่อนหน้า (ตัว)	4.00	1.00	4.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (ตัว)	29.00	7.25	14.00	1.00
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 ตัว)	29,000.00	7,250.00	8,000.00	5,000.00
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	229,000.00	57,250.00	112,000.00	5,000.00

(ยังไม่หักต้นทุน)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ค.2) เลี้ยงไก่

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเลี้ยงไก่ จำนวน 3 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่เลี้ยงไก่บนพื้นที่ของตนเองจำนวน 3 ครัวเรือน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 0.42 ไร่ มีต้นทุนในการเลี้ยงไก่และรายได้จากการจำหน่ายไก่ ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าไฟฟ้าเฉลี่ยครัวเรือนละ 56.67 บาทต่อเดือน หรือ 680.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร มีค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 66.67 บาทต่อปี ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืช 1,000.00 บาทต่อปี ค่าแรงงานรดน้ำ 6.67 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด โดยมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 90.00 ตัว และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 6,000.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 13

ตารางที่ 4 - 13 ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	3	3	-	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	1.25	0.42	0.75	-
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อเดือน)	170.00	56.67	170.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อปี)	2,040.00	680.00	2,040.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	2,040.00	680.00	2,040.00	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	200.00	66.67	200.00	-
ค่าอินทรีย์ชีวภาพกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	3,000.00	1,000.00	3,000.00	-
ค่าแรงงานรดน้ำ (บาทต่อปี)	20.00	6.67	20.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	3,220.00	1,073.33	3,220.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ตัว)	270.00	90.00	240.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (ตัว)	240.00	80.00	240.00	-
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 ตัว)	75.00	37.50	75.00	-
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	18,000.00	6,000.00	18,000.00	-
(ยังไม่หักต้นทุน)				

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ค.3) เลี้ยงเป็ด

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ด จำนวน 1 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่เลี้ยงเป็ดบนพื้นที่ของตนเอง มีต้นทุนในการเลี้ยงเป็ดและรายได้จากการจำหน่ายเป็ดดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าไฟฟ้าเฉลี่ยครัวเรือนละ 170.00 บาทต่อเดือน หรือ 2,040.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร และไม่มีต้นทุนการผลิตอื่นๆ

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด โดยมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 18.00 ตัว และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 900.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 14

ตารางที่ 4 - 14 ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ดของสมาชิกชุมชนบ้านเปง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1	1	-	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อเดือน)	170.00	170.00	170.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อปี)	2,040.00	2,040.00	2,040.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	2,040.00	2,040.00	2,040.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ตัว)	18.00	18.00	18.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (ตัว)	18.00	18.00	18.00	-
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 ตัว)	50.00	50.00	50.00	-
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	900.00	900.00	900.00	-

(ยังไม่หักต้นทุน)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ค.4) เลี้ยงควาย

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเลี้ยงควายจำนวน 1 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่เลี้ยงควายบนพื้นที่ของตนเอง มีต้นทุนในการเลี้ยงควายและรายได้จากการจำหน่ายควายดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าไฟฟ้าเฉลี่ยครัวเรือนละ 170.00 บาทต่อเดือน หรือ 2,040.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร และไม่มีต้นทุนการผลิตอื่นๆ

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด โดยมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 21.00 ตัว และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 210,000.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 15

ตารางที่ 4 - 15 ต้นทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงควายของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1	1	-	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อเดือน)	170.00	170.00	170.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อปี)	2,040.00	2,040.00	2,040.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	2,040.00	2,040.00	2,040.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (ตัว)	21.00	21.00	21.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (ตัว)	14.90	14.00	14.00	14.00
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 ตัว)	15,000.00	15,000.00	15,000.00	-
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	210,000.00	210,000.00	210,000.00	-
(ยังไม่หักต้นทุน)				

ที่มา : จากการวิเคราะห์

(ง) ทรัพย์สิน

ง.1) ผักสวนครัว

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกผักสวนครัว จำนวน 1 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ปลูกผักสวนครัวบนพื้นที่ของตนเอง โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 0.25 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกผักสวนครัวและรายได้จากการจำหน่ายผักสวนครัว ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ ไม่มีต้นทุนสำหรับการบริหารจัดการ

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร มีต้นทุนค่าวัสดุ อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 1,500.00 บาทต่อปี ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์เฉลี่ย 500.00 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 100.00 บาทต่อปี และค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเฉลี่ย 600.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด แสดงดังตารางที่ 4 - 16

ตารางที่ 4 - 16 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกผักสวนครัวของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1	1	-	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	0.25	0.25	0.25	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร (บาทต่อปี)	1,500.00	1,500.00	1,500.00	-
ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์ (บาทต่อปี)	500.00	500.00	500.00	-
ค่าปุ๋ยเคมี (บาทต่อปี)	100.00	100.00	100.00	-
ค่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (บาทต่อปี)	600.00	600.00	600.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	2,700.00	2,700.00	2,700.00	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ง.2) เพาะเห็ด

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพาะเห็ด จำนวน 1 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่เพาะเห็ดบนพื้นที่ของตนเอง โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.00 ไร่ มีต้นทุนในการเพาะเห็ดและรายได้จากการจำหน่ายเห็ด ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าน้ำ เฉลี่ยครัวเรือนละ 5,000.00 บาทต่อเดือน หรือ 60,000.00 บาทต่อปี และต้นทุนค่าไฟฟ้า เฉลี่ยครัวเรือนละ 800.00 บาทต่อเดือน หรือ 9,600.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร จึงไม่มีค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร แต่มีค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์เฉลี่ย 15,000.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด โดยมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 3,600.00 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 28,800.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่

4 - 17

ตารางที่ 4 - 17 ต้นทุนในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

รายการ	รวม		เจ้าของ	เช่า
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1		1	-
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	2.00	2.00	2.00	2.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	5,000.00	5,000.00	5,000.00	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	60,000.00	60,000.00	60,000.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อเดือน)	800.00	800.00	800.00	-
ค่าไฟฟ้า (บาทต่อปี)	9,600.00	9,600.00	9,600.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	69,600.00	69,600.00	69,600.00	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์ (บาทต่อปี)	15,000.00	15,000.00	15,000.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	15,000.00	15,000.00	15,000.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	3,600.00	3,600.00	3,600.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	3,600.00	3,600.00	3,600.00	-
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	8.00	8.00	8.00	-
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	28,800.00	28,800.00	28,800.00	-

(ยังไม่หักต้นทุน)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ง.3) แดงกวา

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกแดงกวา จำนวน 1 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ปลูกแดงกวาบนพื้นที่เช่าทำกิน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 1.00 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกแดงกวาและรายได้จากการจำหน่ายแดงกวา ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิตเฉลี่ยครัวเรือนละ 1,500.00 บาทต่อเดือน หรือ 18,000.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะต้องเช่าพื้นที่ทำการเกษตร 3,700.00 บาทต่อปี ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์เฉลี่ย 1,500.00 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 5,250.00 บาทต่อปี และค่าเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 10,000.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด โดยมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 16,000.00 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 128,000.00 บาทต่อปี ดังตารางที่ 4 - 18

ตารางที่ 4 - 18 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกแตงกวาของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

รายการ	รวม	เจ้าของ	เช่า	
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1	-	1	
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	1.00	1.00	1.00	2.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อเดือน)	1,500.00	1,500.00	1,500.00	-
ค่าน้ำมัน/เชื้อเพลิงในการผลิต (บาทต่อปี)	18,000.00	18,000.00	18,000.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	18,000.00	18,000.00	18,000.00	-
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร (บาทต่อปี)	3,700.00	3,700.00	3,700.00	-
ค่าเมล็ดพันธุ์/แม่พันธุ์ (บาทต่อปี)	1,500.00	1,500.00	1,500.00	-
ค่าปุ๋ยเคมี (บาทต่อปี)	5,250.00	5,250.00	5,250.00	-
ค่าเคมีกำจัดศัตรูพืช (บาทต่อปี)	10,000.00	10,000.00	10,000.00	-
รวมต้นทุนผลิต (บาทต่อปี)	20,450.00	20,450.00	20,450.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	16,000.00	16,000.00	16,000.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	16,000.00	16,000.00	16,000.00	-
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	8.00	8.00	8.00	-
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	128,000.00	128,000.00	128,000.00	-

(ยังไม่หักต้นทุน)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ง.4) มะเขือเทศ

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกมะเขือเทศ จำนวน 1 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ปลูกมะเขือเทศบนพื้นที่เช่าทำกิน โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 0.25 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกมะเขือเทศและรายได้จากการจำหน่ายมะเขือเทศดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าน้ำ เหล็ยคร้วเรือนละ 1.67 บาท ต่อเดือน หรือ 20.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต ไม่มีต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการตลาด ไม่มีต้นทุนการตลาด โดยมีปริมาณผลผลิตต่อปี เหล็ย 30.00 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเหล็ย 150.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 19

ตารางที่ 4 - 19 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกมะเขือเทศของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	รวม		เจ้าของ	เช่า
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1		-	1
รายการ	รวม	เหล็ย/คร้วเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)	0.25	0.25	0.25	2.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	1.67	1.67	1.67	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	20.00	20.00	20.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	20.00	20.00	20.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	30.00	30.00	30.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	30.00	30.00	30.00	-
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	5.00	5.00	5.00	-
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)				
(ยังไม่หักต้นทุน)	150.00	150.00	150.00	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ง.5) ะอม

คร้วเรือนที่ประกอบอาชีพปลูกชะอม จำนวน 1 คร้วเรือน ซึ่งเป็นคร้วเรือนที่ปลูกชะอมบนพื้นที่ของตัวเอง โดยมีเนื้อที่ทำการเกษตรเหล็ย 1.00 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกชะอมและรายได้จากการจำหน่ายชะอม ดังนี้

ต้นทุนการบริหารจัดการ มีต้นทุนค่าน้ำ เหล็ยคร้วเรือนละ 1.67 บาท ต่อเดือน หรือ 20.00 บาทต่อปี

ต้นทุนการผลิต ไม่มีต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการตลาด โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะมีค่าเช่าพื้นที่จำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 150.00 บาทต่อปี ซึ่งมีปริมาณผลผลิตต่อปีเฉลี่ย 40.00 กิโลกรัม และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 2,000.00 บาทต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 20

ตารางที่ 4 - 20 ต้นทุนในการประกอบอาชีพปลูกหอมของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

รายการ	รวม		เจ้าของ	เช่า
สิทธิในพื้นที่ (เจ้าของ/เช่า)	1		1	-
รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน	สูงสุด	ต่ำสุด
เนื้อที่ทำกรเกษตร (ไร่)	1.00	1.00	1.00	2.00
ต้นทุนการบริหารจัดการ				
ค่าน้ำ (บาทต่อเดือน)	1.67	1.67	1.67	-
ค่าน้ำ (บาทต่อปี)	20.00	20.00	20.00	-
รวมต้นทุนการบริหารจัดการ (บาทต่อปี)	20.00	20.00	20.00	-
ต้นทุนการตลาด				
ค่าเช่าพื้นที่จำหน่ายผลผลิต (บาทต่อปี)	150.00	150.00	150.00	-
รวมต้นทุนการตลาด (บาทต่อปี)	150.00	150.00	150.00	-
ปริมาณผลผลิต				
ปริมาณผลผลิตที่ได้ต่อปี (กิโลกรัม)	40.00	40.00	40.00	-
รวมปริมาณผลผลิตที่ขายต่อปี (กิโลกรัม)	40.00	40.00	40.00	-
รายได้จากการขายผลผลิต				
ราคาขายผลผลิต (บาท/ 1 กิโลกรัม)	50.00	50.00	50.00	-
รายได้รวมจากการขายผลผลิต (บาทต่อปี)	2,000.00	2,000.00	2,000.00	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

2) อาชีพค้าขาย

เมื่อศึกษาด้านการประกอบอาชีพค้าขายของครัวเรือนในชุมชนบ้านปาง 3 จำนวน 24 ครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่มีลักษณะขายปลีกเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ 50.00) รองลงมา คือ ขายส่งและปลีกควบคู่กัน (ร้อยละ 33.33) ธุรกิจบริการ (ร้อยละ 12.50) และขายส่งเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ 4.17) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 21

ตารางที่ 4 - 21 การประกอบอาชีพค้าขายของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการค้าขาย		
ขายส่งเพียงอย่างเดียว	1	4.17
ขายปลีกเพียงอย่างเดียว	12	50.00
ขายส่งและขายปลีกควบคู่กัน	8	33.33
ธุรกิจบริการ	3	12.50
รวม	24	100.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

มีต้นทุนการค้า ดังนี้ ค่าจ้างแรงงานต่อรอบการผลิต เฉลี่ยครัวเรือนละ 525.00 บาท ต่อเดือน ค่าวัสดุคิบต่อรอบการขาย เฉลี่ยครัวเรือนละ 8,672.29 บาทต่อเดือน ค่าสาธารณูปโภคที่เกิดจากการขายต่อรอบการขาย เฉลี่ยครัวเรือนละ 80.69 บาทต่อเดือน ค่าขนส่งต่อรอบการขาย เฉลี่ยครัวเรือนละ 170.14 บาทต่อเดือน ค่าเช่าต่อรอบการขาย เฉลี่ยครัวเรือนละ 116.28 บาทต่อเดือน และอื่นๆ เช่น ค่าภาษีท้องถิ่น เฉลี่ยครัวเรือนละ 10.70 บาทต่อเดือน แสดงดังตารางที่ 4 - 22

ตารางที่ 4 - 22 ต้นทุนในการประกอบอาชีพค้าขายของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน
ต้นทุนการค้า		
ค่าจ้างแรงงานต่อรอบการผลิต	12,600.00	525.00
ค่าวัสดุคิบต่อรอบการขาย	208,135.00	8,672.29
ค่าสาธารณูปโภคที่เกิดจากการขายต่อรอบการขาย	1,936.67	80.69
ค่าขนส่งต่อรอบการขาย	4,083.33	170.14
ค่าเช่าต่อรอบการขาย	2,790.83	116.28
อื่นๆ เช่น ภาษีท้องถิ่นต่อรอบการขาย	256.92	10.70
รวมต้นทุนการค้าทั้งหมด	229,802.75	9,575.11
รายได้จากการค้า		
รายได้รวม (ก่อนหักต้นทุน)	231,625.00	9,651.04
รายได้สุทธิ (หลังหักต้นทุน)	1,822.25	75.93

ที่มา : จากการวิเคราะห์

3) อาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP

เมื่อศึกษาด้านการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP ในชุมชนบ้านปง 3 จำนวน 2 ครัวเรือน พบว่า สมาชิกทั้ง 2 ครัวเรือนผลิตสินค้าประเภทเครื่องจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ (ร้อยละ 100.00) แสดงดังตารางที่ 4 - 23

ตารางที่ 4 - 23 การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของสินค้าที่ผลิต/ให้บริการ		
เครื่องจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	2	100.00
รวม	2	100.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

โดยการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP ไม่มีต้นทุนการผลิต แสดงดังตารางที่ 4 - 24

ตารางที่ 4 - 24 ต้นทุนในการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP

รายการ	รวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน
รายได้จากการค้า		
รายได้รวม (ก่อนหักต้นทุน)	2,033.33	1,016.67
รายได้สุทธิ (หลังหักต้นทุน)	2,033.33	1,016.67

ที่มา : จากการวิเคราะห์

4) อาชีพอื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ รับจ้างทั่วไป งานเฉพาะทาง ลูกจ้างภาครัฐและเอกชน พ่อบ้าน/แม่บ้าน อยู่บ้านเฉยๆ และนักเรียน/นักศึกษา

เมื่อศึกษาด้านการประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 99 ครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 65.66) รองลงมา คือ ลูกจ้าง (ร้อยละ 11.11) ผู้สูงอายุ ขับรถ จักสาน เย็บผ้า ค้าขาย ทำสวน ข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ (ร้อยละ 2.02) พนักงานโรงแรม ทำนา ผู้จัดการเพาะเห็ด ช่างซ่อมรถ ผู้ช่วยพยาบาล และประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 1.01) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 25

ตารางที่ 4 - 25 การประกอบอาชีพอื่น ๆ ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	รายได้เฉลี่ย
รับจ้าง	65	65.66	3,342.00
ลูกจ้าง	11	11.11	6,585.45
ผู้สูงอายุ	2	2.02	500.00
ขับรถ	2	2.02	8,500.00
จักสาน	2	2.02	1,200.00
เย็บผ้า	2	2.02	2,500.00
ค้าขาย	2	2.02	4,500.00
ทำสวน	2	2.02	5,000.00
ข้าราชการ	2	2.02	12,500.00
ข้าราชการบำนาญ	2	2.02	20,500.00
พนักงาน โรงแรม	1	1.01	13,000.00
ทำนา	1	1.01	3,000.00
ผู้จัดการ	1	1.01	10,000.00
เพาะเห็ด	1	1.01	500.00
ช่างซ่อมรถ	1	1.01	6,000.00
ผู้ช่วยพยาบาล	1	1.01	10,000.00
ธุรกิจส่วนตัว	1	1.01	300.00
รวม	99	100	

ที่มา : จากการวิเคราะห์

2. รายจ่ายของครัวเรือน

ข้อมูลรายจ่ายของครัวเรือน พบว่า เมื่อศึกษาด้านรายจ่ายของครัวเรือนในชุมชนบ้านโป่ง 3 ประกอบด้วย รายจ่ายที่จำเป็นและรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ซึ่งรายจ่ายที่จำเป็น ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่ารักษาพยาบาล/ยารักษาโรค ค่าเช่าที่อยู่อาศัย ค่าการศึกษา ค่าเดินทาง (รวมค่าน้ำมันรถ) ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าการสื่อสาร (โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ) ค่านม ค่าภาษี ค่าประกันสังคม เฉลี่ยครัวเรือนละ 5,700.44 บาทต่อเดือน และรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ได้แก่ ค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายเครื่องประดับ ค่างานสังคม ค่าสุรา เบียร์ ยาสูบ ค่าหอย/การพนัน ค่าบันเทิงเฉลี่ยครัวเรือนละ 1,583.09 บาทต่อเดือน และสัดส่วนรายจ่ายที่จำเป็น : รายจ่ายที่ไม่จำเป็น เท่ากับ 3.60 : 1 แสดงดังตารางที่ 4 - 26

ตารางที่ 4 - 26 รายจ่ายที่จำเป็นและรายจ่ายที่ไม่จำเป็นของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	รวม (บาท)	รายจ่ายที่จำเป็น/ รายจ่ายรวม	เฉลี่ย/ ครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน)	สูงสุด (จำนวน)	ต่ำสุด (จำนวน)
รายจ่ายรวม	932,292.25	-	7,283.53	-	-
รายจ่ายที่จำเป็น					
อาหารและเครื่องดื่ม	426,750.00	0.46	3,333.98	15,000.00 (1)	60.00 (1)
ค่ารักษาพยาบาล/ยารักษาโรค	14,921.33	0.02	116.57	2,500.00 (2)	393.33 (1)
ค่าเช่าที่อยู่อาศัย	6,500.00	0.01	50.78	2,000.00 (1)	1,500.00 (3)
ค่าการศึกษา	90,757.50	0.10	709.04	8,000.00 (1)	100.00 (1)
ค่าเดินทาง (รวมค่าน้ำมันรถ)	125,338.00	0.13	979.20	8,000.00 (1)	25.00 (1)
ค่าไฟฟ้า	24,900.00	0.03	194.53	5,000.00 (1)	150.00 (3)
ค่าน้ำประปา	1,160.00	-	9.06	400.00 (1)	50.00 (1)
ค่าการสื่อสาร (โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ)	37,968.17	0.04	296.63	2,000.00 (2)	2.50 (1)
ค่านม	900.00	0.00	7.03	900.00 (1)	900.00 (1)
ค่าภาษี	29.17	0.00	0.23	29.17 (1)	29.17 (1)
ค่าประกันสังคม	432.00	0.00	3.38	432.00 (1)	432.00 (1)
รวมรายจ่ายที่จำเป็น	729,656.17	0.78	5,700.44	44,261.17	3,642.00
รายจ่ายที่ไม่จำเป็น					
เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ	22,616.67	0.02	176.69	1,000.00 (5)	8.33 (1)
ค่างานสังคม เช่น งานบุญ งานศพ งาน ขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานผ้าป่า	115,028.57	0.12	898.66	3,880.00 (1)	41.67 (1)

ตารางที่ 4 - 26 (ต่อ)

รายการ	รวม (บาท)	รายจ่ายที่ จำเป็น/ รายจ่ายรวม	เฉลี่ย/ครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน)	สูงสุด (จำนวน)	ต่ำสุด (จำนวน)
รายจ่ายที่ไม่จำเป็น					
สุรา เบียร์ ยาสูบ	44,186.67	0.05	345.21	5,000.00 (1)	50.00 (2)
หวย/การพนัน	18,155.00	0.02	141.84	1,500.00 (1)	8.33 (1)
ค่าบันเทิง เช่น ดูหนัง ฟังเพลง	2,649.17	-	20.70	1,500.00	2.50
ท่องเที่ยวพักผ่อน ออกกำลังกาย				(1)	(1)
รวมรายจ่ายที่ไม่จำเป็น	202,636.08	0.22	1,583.09	12,880.00	110.83
สัดส่วนรายจ่ายที่จำเป็น : รายจ่ายที่ไม่จำเป็น					
	3.60 : 1				

ที่มา : จากการวิเคราะห์

3. แหล่งเงินทุนและภาระหนี้สินของครัวเรือน

ข้อมูลแหล่งเงินทุนและภาระหนี้สินของครัวเรือน พบว่า เมื่อศึกษาด้านแหล่งเงินทุนของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 เงินกู้ยืมของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ทั้งหมดจำนวน 6,318,100.00 บาท จำนวนครัวเรือนที่มีภาระหนี้สิน ทั้งหมด 57 ครัวเรือน โดยกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 50.88) จำนวน 439,100.00 บาท ธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ (ร้อยละ 43.86) จำนวน 3,750,000.00 บาท สหกรณ์ต่างๆ (ร้อยละ 21.05) จำนวน 832,000.00 บาท บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ (ร้อยละ 7.02) จำนวน 555,000.00 บาท หนี้นอกระบบ หรือ บุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) (ร้อยละ 3.51) จำนวน 19,000.00 บาท กลุ่มออมทรัพย์ (ร้อยละ 1.75) จำนวน 15,000.00 บาท กลุ่มสัจจะ (ร้อยละ 1.75) จำนวน 30,000.00 บาท ธนาคารหมู่บ้าน (ร้อยละ 1.75) จำนวน 30,000.00 บาท ธนาคารพาณิชย์เอกชน (ร้อยละ 1.75) จำนวน 600,000.00 บาท กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 1.75) จำนวน 18,000.00 บาท และกองทุนของเทศบาล (ร้อยละ 1.75) จำนวน 30,000.00 บาท แสดงดังตารางที่ 4 - 27

ตารางที่ 4 - 27 แหล่งเงินทุนของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวน (บาท)
เงินกู้ยืมทั้งหมดของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3	57	6,318,100.00
แหล่งทุนของครัวเรือน	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน เงินที่กู้ยืม เฉลี่ย/ครัวเรือน (บาท)
กองทุนหมู่บ้าน	29 (50.88)	439,100.00 15,141.38
ธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ธนาคาร ออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลาม ธนาคารพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สหกรณ์ต่างๆ	25 (43.86)	3,750,000.00 150,000.00
บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ เช่น บัตรเครดิตของสถาบันการเงิน คิวิกแคช จีอี เพอร์ซันแนล/จี อี แคปปิตอล โอเค แคปปิตอล บริษัทกรุงไทยจำกัด (KTC) อีซี บาย เซทเทเลม อีออน ธนสินทรัพย์ เฟริสซ้อยส์ หนี้นอกระบบ หรือ บุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์)	12 (21.05)	832,000.00 69,333.33
บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ เช่น บัตรเครดิตของสถาบันการเงิน คิวิกแคช จีอี เพอร์ซันแนล/จี อี แคปปิตอล โอเค แคปปิตอล บริษัทกรุงไทยจำกัด (KTC) อีซี บาย เซทเทเลม อีออน ธนสินทรัพย์ เฟริสซ้อยส์ หนี้นอกระบบ หรือ บุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์)	4 (7.02)	555,000.00 138,750.00
กลุ่มออมทรัพย์	2 (3.51)	19,000.00 9,500.00
กลุ่มออมทรัพย์	1 (1.75)	15,000.00 15,000.00
กลุ่มสัจจะ	1 (1.75)	30,000.00 30,000.00
ธนาคารหมู่บ้าน	1 (1.75)	30,000.00 30,000.00
ธนาคารพาณิชย์เอกชน เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทย พาณิชย์ ธนาคารธนชาติ	1 (1.75)	600,000.00 600,000.00
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	1 (1.75)	18,000.00 18,000.00
กองทุนของเทศบาล	1 (1.75)	30,000.00 30,000.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

เมื่อศึกษาวัตถุประสงค์การกู้ยืมของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 โดยกู้ยืมจากแหล่ง
 ทุนต่างๆ พบว่า การกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก (ร้อยละ
 44.83) รองลงมา คือ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ/ครอบครัว และเพื่อลงทุนในอาชีพหลักและเพื่อ
 เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ (ร้อยละ 17.24 เท่ากัน) และเพื่อลงทุนในอาชีพเสริม (ร้อยละ 10.34)
 ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 28

หมายเหตุ : * วัตถุประสงค์การกู้ยืม (สัญลักษณ์ในตารางที่ 8.27 – 8.37)

- 1 คือ เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก
- 2 คือ เพื่อลงทุนในอาชีพเสริม
- 3 คือ เพื่อซื้อที่ดิน บ้าน (อสังหาริมทรัพย์)
- 4 คือ เพื่อซื้อทรัพย์สิน หรือสินค้าจำเป็น
- 5 เพื่อซื้อทรัพย์สิน/สินค้าไม่จำเป็น
- 6 คือ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ/ครอบครัว
- 7 คือ เพื่อการศึกษา
- 8 คือ เพื่อการเกษตร
- 9 คือ เพื่อลงทุนในอาชีพหลักและเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ
- 10 คือ ลงทุนอาชีพหลัก ซื้อที่ดิน บ้าน สินค้าจำเป็น ไม่จำเป็น หมุนเวียน
- 11 คือ หนี้ผูกพัน
- 12 คือ เพื่อซื้อที่ดิน บ้าน และเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ
- 13 คือ เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว

ตารางที่ 4 - 28 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	1	6,9	3	อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
กองทุนหมู่บ้าน	13 (44.83)	5 (17.24)	3 (10.34)	3 (10.34)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ธนาคารเพื่อ
 การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลาม ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก (ร้อยละ 44.00) รองลงมาคือ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ/ครอบครัว (ร้อยละ 16.00) และเพื่อซื้อที่ดิน บ้าน (อสังหาริมทรัพย์) (ร้อยละ 12.00) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 29

ตารางที่ 4 - 29 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากรัฐหรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	1	6	3	อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ	11 (44.00)	4 (16.00)	3 (12.00)	1 (4.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากสหกรณ์ต่างๆ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก (ร้อยละ 41.67) รองลงมาคือ เพื่อลงทุนในอาชีพหลักและเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ (ร้อยละ 25.00) เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ/ครอบครัว เพื่อการศึกษา เพื่อลงทุนอาชีพหลัก ซื้อที่ดิน บ้าน สินค้าจำเป็น สินค้าไม่จำเป็น หมุนเวียน และเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว (ร้อยละ 8.33 เท่ากัน) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 30

ตารางที่ 4 - 30 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากสหกรณ์ต่างๆ ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	1	9	6,7,10,13	อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
สหกรณ์ต่างๆ	5 (41.67)	3 (25.00)	1 (8.33)	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากบริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ เช่น บัตรเครดิตของสถาบันการเงิน คิวิกแคช จีอี เพอร์ซันนัล/จีอี แคปิตอล โอเค แคปิตอล บริษัท

กรุงไทยจำกัด (KTC) อีซีบาย เซทเทเลม อีออน ธนสินทรัพย์ เฟริสซ้อยส์ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก และเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ/ครอบครัว (ร้อยละ 50.00 เท่ากัน) แสดงดังตารางที่ 4 - 31

ตารางที่ 4 - 31 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากบริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อบัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	1	6	อื่นๆ	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
บริษัท (จำกัด) บริการด้าน สินเชื่อ บัตรเครดิต หรือ ไฟแนนซ์	2 (50.00)	2 (50.00)	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากหนี้ในระบบ หรือบุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก และเพื่อลงทุนในอาชีพเสริม (ร้อยละ 50.00 เท่ากัน) แสดงดังตารางที่ 4 - 32

ตารางที่ 4 - 32 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากหนี้ในระบบ หรือบุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	1	2	อื่นๆ	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
หนี้ในระบบ หรือ บุคคลอื่น ภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์)	1 (50.00)	1 (50.00)	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลักและเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ (ร้อยละ 100.00) แสดงดังตารางที่ 4 - 33

ตารางที่ 4 - 33 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	9			อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
กลุ่มออมทรัพย์	1 (100.00)	-	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากกลุ่มสัจจะ มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก (ร้อยละ 100.00) แสดงดังตารางที่ 4 - 34

ตารางที่ 4 - 34 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกลุ่มสัจจะของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	1			อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
กลุ่มสัจจะ	1 (100.00)	-	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากธนาคารหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก (ร้อยละ 100.00) แสดงดังตารางที่ 4 - 35

ตารางที่ 4 - 35 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากธนาคารหมู่บ้านของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	1			อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ธนาคารหมู่บ้าน	1 (100.00)	-	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์เอกชน เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารธนชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อที่ดิน บ้าน (อสังหาริมทรัพย์) (ร้อยละ 100.00) แสดงดังตารางที่ 4 - 36

ตารางที่ 4 - 36 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์เอกชนของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	3			อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ธนาคารพาณิชย์เอกชน	1 (100.00)	-	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา (ร้อยละ 100.00) แสดงดังตารางที่ 4 - 37

ตารางที่ 4 - 37 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	7			อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	1 (100.00)	-	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

และการกู้ยืมจากกองทุนของเทศบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อที่ดิน บ้าน (อสังหาริมทรัพย์) (ร้อยละ 100.00) แสดงดังตารางที่ 4 - 38

ตารางที่ 4 - 38 วัตถุประสงค์การกู้ยืมจากกองทุนของเทศบาลของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

แหล่งทุนของครัวเรือน	วัตถุประสงค์การกู้ยืม*			
	3			อื่นๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
กองทุนของเทศบาล	1 (100.00)	-	-	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

4. เงินออมของครัวเรือน

ข้อมูลแหล่งเงินออมของครัวเรือน พบว่า เมื่อศึกษาด้านเงินออมของครัวเรือนชุมชนบ้านโป่ง 3 เงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 ทั้งหมดจำนวน 3,686,896.00 บาท จำนวนครัวเรือนที่มีการออม ทั้งหมด 98 ครัวเรือน โดยมีแหล่งเงินออมต่างๆ ดังนี้ เงินสด (ร้อยละ 48.98) จำนวน 375,380.00 บาท สัจจะวันละบาท (ร้อยละ 27.55) จำนวน 40,564.00 บาท เงินฝากกองทุนอื่นๆ (ร้อยละ 26.33) จำนวน 168,940.00 บาท เงินฝากกับธนาคารออมสิน (ร้อยละ 19.39) จำนวน 962,450.00 บาท เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 15.31) จำนวน 449,500.00 บาท เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 7.14) จำนวน 333,762.00 บาท เงินฝากประเภทสลากออมทรัพย์ (ร้อยละ 6.12) จำนวน 342,000.00 บาท ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต (ร้อยละ 5.10) จำนวน 307,400.00 บาท ซื้อหุ้นสหกรณ์ (ร้อยละ 4.08) จำนวน 18,700.00 บาท เงินฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน (ร้อยละ 3.06) จำนวน 361,200.00 บาท ซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน (ร้อยละ 1.02) จำนวน 10,000.00 บาท เงินสงเคราะห์ศพ (ร้อยละ 1.02) จำนวน 290,000.00 บาท ฝากกับวัด (ร้อยละ 1.02) จำนวน 20,000.00 บาท แชร้ (ร้อยละ 1.02) จำนวน 6,000.00 บาท เงินค่าคนพิการ (ร้อยละ 1.02) จำนวน 500.00 บาท และออมกับเทศบาล (ร้อยละ 1.02) จำนวน 500.00 บาท แสดงดังตารางที่ 4 - 39

ตารางที่ 4 - 39 แหล่งเงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวน (บาท)	จำนวน (บาท)
เงินออมทั้งหมดของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3	98		3,686,896.00
แหล่งเงินออมของครัวเรือน	จำนวน (ร้อยละ)	เงินออม (บาท)	เฉลี่ย/ครัวเรือน (บาท)
เงินสด	48 (48.98)	375,380.00	7,820.42
สัจจะวันละบาท	27 (27.55)	40,564.00	1,502.37
เงินฝากกองทุนอื่นๆ (เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุน หมู่บ้าน กบข. ฯลฯ)	26 (26.33)	168,940.00	6,497.69
เงินฝากกับธนาคารออมสิน	19 (19.39)	962,450.00	50,655.26
เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์	15 (15.31)	449,500.00	29,966.67
เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	7 (7.14)	333,762.00	47,680.29
เงินฝากประเภทสลากออมทรัพย์ เช่น สลากออมสิน สลาก ธกส.	6 (6.12)	342,000.00	57,000.00
ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต	5 (5.10)	307,400.00	61,480.00
ซื้อหุ้นสหกรณ์	4 (4.08)	18,700.00	4,675.00
เงินฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน	3 (3.06)	361,200.00	120,400.00
ซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน (เช่น หุ้นสามัญ หุ้นกู้บริษัท พันธบัตรรัฐบาล ฯลฯ)	1 (1.02)	10,000.00	10,000.00
เงินสงเคราะห์ศพ	1 (1.02)	290,000.00	290,000.00
ฝากกับวัด	1 (1.02)	20,000.00	20,000.00
แชร์	1 (1.02)	6,000.00	6,000.00

ตารางที่ 4 - 39 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)	เงินออม (บาท)	เฉลี่ย/ครัวเรือน (บาท)
แหล่งเงินออมของครัวเรือน			
เงินค่าคนพิการ	1 (1.02)	500.00	500.00
ออมกับเทศบาล	1 (1.02)	500.00	500.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

5. ทรัพย์สินของครัวเรือน

ข้อมูลทรัพย์สินของครัวเรือน พบว่า เมื่อศึกษาด้านทรัพย์สินของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 ประกอบด้วย บ้านและที่ดิน โดยแบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณที่พักอาศัย เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 257.70 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 341.95 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำสวน เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 759.38 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำไร่ เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 40.63 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำพืชผักสวนครัว เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 0.78 ตารางวา และที่ดินสำหรับการเลี้ยงวัว เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 0.01 ตารางวา แสดงดังตารางที่ 4 - 40

ตารางที่ 4 - 40 รายการทรัพย์สินบ้านและที่ดินของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการทรัพย์สิน	จำนวน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ตารางวา)	พื้นที่เฉลี่ย (ตารางวา)
บ้าน/บริเวณที่พักอาศัย	128 (100.00)	32,986.00	257.70
ที่ดินสำหรับการทำนา	27 (21.09)	43,770.00	341.95
ที่ดินสำหรับการทำสวน	19 (14.84)	97,200.00	759.38
ที่ดินสำหรับการทำไร่	3 (2.34)	5,200.00	40.63
ที่ดินสำหรับการทำพืชผักสวนครัว	1 (0.78)	100.00	0.78
ที่ดินสำหรับการเลี้ยงวัว	1 (0.78)	1.00	0.01

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ข้อมูลทรัพย์สินที่ถือครองของครัวเรือน พบว่า เมื่อศึกษาด้านทรัพย์สินที่ถือครองของครัวเรือนชุมชนบ้านโปง 3 ประกอบด้วย รถยนต์ 47 คัน รถจักรยานยนต์ 188 คัน รถจักรยาน 124 คัน รถไถ/รถทำการเกษตร 8 คัน โทรศัพท์มือถือ 224 เครื่อง โทรทัศน์ 181 เครื่อง วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี 116 เครื่อง เครื่องซักผ้า 98 เครื่อง คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก 38 เครื่อง ตู้เย็น 145 เครื่อง เครื่องปรับอากาศ 8 เครื่อง พัดลม 131 ตัว โทรศัพท์บ้าน 1 เครื่อง รถตัดหญ้า 1 เครื่อง เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ 1 เครื่อง จักรเย็บผ้า 1 หลัง โรงสีข้าว 1 โรง เครื่องเสียง 1 เครื่อง โคน 45 ตัว กระบี่ 21 ตัว และไก่ 169 ตัว แสดงดังตารางที่ 4 - 41

ตารางที่ 4 - 41 รายการทรัพย์สินที่ถือครองของสมาชิกชุมชนบ้านโปง 3

รายการทรัพย์สิน	จำนวน	หน่วย
รถยนต์	47	คัน
รถจักรยานยนต์	188	คัน
รถจักรยาน	124	คัน
รถไถ/รถทำการเกษตร	8	คัน
โทรศัพท์มือถือ	224	เครื่อง
โทรทัศน์	181	เครื่อง
วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี	116	เครื่อง
เครื่องซักผ้า	98	เครื่อง
คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก	38	เครื่อง
ตู้เย็น	145	หลัง
เครื่องปรับอากาศ	8	เครื่อง
พัดลม	131	ตัว
โทรศัพท์บ้าน	1	เครื่อง
รถตัดหญ้า	1	เครื่อง
เครื่องอิเล็กทรอนิกส์	1	เครื่อง
จักรเย็บผ้า	1	หลัง
โรงสีข้าว	1	โรง
เครื่องเสียง	1	เครื่อง
โคน	45	ตัว
กระบี่	21	ตัว
ไก่	169	ตัว

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือน และระบบบริการสุขภาพในชุมชน

การสอบถามสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 เกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ปัญหาสุขภาพ สาเหตุของปัญหาสุขภาพ สถานที่เข้ารับบริการทางการแพทย์ ความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์ ทั้งการตรวจรักษาปัญหาสุขภาพและการตรวจสุขภาพประจำปี พบว่า

สมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 51.57) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ พบว่า ปัญหาสุขภาพที่พบมากที่สุด คือ ความดัน และหวัด (ร้อยละ 12.04 เท่ากัน) รองลงมา คือ เบาหวาน (ร้อยละ 4.71) ภาวะอาหาร (ร้อยละ 2.36) ภูมิแพ้ (ร้อยละ 2.09) ปวดกระดูก (ร้อยละ 1.57) ข้อเสื่อมและไขมันในเลือดสูง (ร้อยละ 1.31 เท่ากัน) ตามลำดับ โดยสาเหตุของปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่ พบว่า เกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 41.08) เกิดจากกรรมพันธุ์ (ร้อยละ 17.84) ไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ 15.14) และเกิดจากพฤติกรรมกรอุปโภค บริโภค (ร้อยละ 11.35)

เมื่อศึกษาสถานที่เข้ารับบริการทางการแพทย์ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่จะเข้ารับบริการทางการแพทย์ในแต่ละแห่งไม่แน่นอน (ร้อยละ 47.77) แต่มีการใช้บริการที่คลินิกชุมชน (ร้อยละ 21.52) รองลงมา คือ โรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 14.17) สถานีอนามัยในชุมชน (ร้อยละ 7.35) ตามลำดับ โดยมีความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจรักษาปัญหาสุขภาพ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 18.06) แต่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจรักษา (ร้อยละ 65.97) และในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปี สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์เช่นกัน (ร้อยละ 64.92) แสดงดังตารางที่ 4 - 42

ตารางที่ 4 - 42 ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาสุขภาพ		
ไม่มีปัญหาสุขภาพ	197	51.57
มีปัญหาสุขภาพ	185	48.43
- ความดัน	46	12.04
- หวัด	46	12.04
- เบาหวาน	18	4.71
- ภาวะอาหาร	9	2.36
- ภูมิแพ้	8	2.09

ตารางที่ 4 - 42 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
- ปวดกระดูก	6	1.57
- ข้อเสื่อม	5	1.31
- ไ้ไขมันในเส้นเลือดสูง	5	1.31
- โรคหัวใจ	4	1.05
- หอบหืด	4	1.05
- ต้อเนื้อ	4	1.05
- กระดูกทับเส้นประสาท	3	0.79
- โลหิตจาง	3	0.79
- เกาต์	3	0.79
- ปวดเอว	2	0.52
- แพ้ภูมิคุ้มกันตนเอง	2	0.52
- ลมชัก	2	0.52
- ต่อมลูกหมากโต	1	0.26
- ไทรอยด์	1	0.26
- อัมพาต	1	0.26
- ลำไส้อักเสบ	1	0.26
- ถุงลมโป่งพอง	1	0.26
- โรคนิ่ว	1	0.26
- โรคตับ ไขมัน	1	0.26
- เกรียด	1	0.26
- ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	1	0.26
- ทูพพลภาพ	1	0.26
- โรคทางสมอง	1	0.26
- รูมาตอยด์	1	0.26
- โรคทางจิต	1	0.26
- เบาหวานและความดัน	1	0.26
รวม	382	100.00

ตารางที่ 4 - 42 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุ		
จากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ	76	41.08
จากพฤติกรรมกรอุปโภค บริโภค	21	11.35
จากกรรมพันธุ์	33	17.84
ไม่ทราบสาเหตุ	28	15.14
จากการประกอบอาชีพ	14	7.57
จากการเข้าสู่วัยสูงอายุ	7	3.78
จากอุบัติเหตุ	4	2.16
จากพฤติกรรมกรพักผ่อน เช่น พักผ่อนไม่เพียงพอ	2	1.08
รวม	185	100.00
สถานที่เข้ารับบริการทางการแพทย์		
ไม่แน่นอน	182	47.77
คลินิกชุมชน	82	21.52
โรงพยาบาลประจำอำเภอ	54	14.17
สถานีอนามัยในชุมชน	28	7.35
โรงพยาบาลรัฐในอำเภอเมืองเชียงใหม่	21	5.51
คลินิกเอกชน	5	1.31
โรงพยาบาลเอกชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่	4	1.05
อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน	3	0.79
โรงพยาบาลต่างจังหวัด	2	0.52
รวม	381	100.00
ความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจเพื่อรักษาปัญหาสุขภาพ		
ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์	252	65.97
เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี	69	18.06
เข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี	47	12.30
เข้ารับบริการทางการแพทย์ 13-24 ครั้งต่อปี	8	2.09
เข้ารับบริการทางการแพทย์มากกว่า 24 ครั้งต่อปี	6	1.57
รวม	382	100.00

ตารางที่ 4 - 42 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปี		
ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์	248	64.92
เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี	116	30.37
เข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี	16	4.19
เข้ารับบริการทางการแพทย์ 13-24 ครั้งต่อปี	1	0.26
เข้ารับบริการทางการแพทย์มากกว่า 24 ครั้งต่อปี	1	0.26
รวม	382	100.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

จากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านสุขภาพ พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านปาง 3 มีความต้องการให้สถานบริการสุขภาพปรับปรุงด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการให้บริการ ควรปรับปรุงการให้บริการให้รวดเร็วขึ้น บริการตรวจสุขภาพอย่างละเอียด และให้บริการทุกคนด้วยความเสมอภาค
2. ด้านเวชภัณฑ์ สำหรับผู้ใช้บัตรทอง ควรปรับปรุงยาเวชภัณฑ์ที่ให้แก่ผู้เข้ารับการรักษาด้วยบัตรทองให้ได้รับยาที่มีคุณภาพ
3. สมาชิกต้องการให้มีโรงพยาบาลใกล้แหล่งชุมชนมากขึ้น และต้องการที่จะมีสุขภาพที่แข็งแรง

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลชุมชน

จากการสอบถามข้อมูลหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 128 ครัวเรือน พบว่า ชุมชนบ้านปาง 3 มีจำนวนสมาชิกภายในชุมชนทั้งหมด 382 คน โดยแบ่งเป็น สมาชิกเพศชาย 186 คน และเพศหญิง 196 คน สมาชิกโดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี (ร้อยละ 42.67) รองลงมา มีอายุระหว่าง 15-40 ปี (ร้อยละ 30.10) และอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 16.23) ตามลำดับ

โดยสมาชิกเพศชายส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี (ร้อยละ 40.86) รองลงมา มีอายุระหว่าง 15-40 ปี (ร้อยละ 29.03) มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 17.74) และมีอายุน้อยกว่า 15 ปี (ร้อยละ 12.37) ตามลำดับ

สมาชิกเพศหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี (ร้อยละ 44.39) รองลงมา มีอายุระหว่าง 15-40 ปี (ร้อยละ 31.12) มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 14.80) และมีอายุน้อยกว่า 15 ปี (ร้อยละ 9.69) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 43

สมาชิกชุมชนบ้านปาง 3 ส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 62.83) รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 10.21) และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ร้อยละ 8.38) ตามลำดับ

โดยสมาชิกเพศชายส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 62.90) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 12.37) และระดับอนุปริญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ร้อยละ 6.45) ตามลำดับ

สมาชิกเพศหญิงส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 62.76) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ร้อยละ 10.71) และระดับปริญาตรี (ร้อยละ 7.65) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 44

สมาชิกชุมชนบ้านปาง 3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 34.29) และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 15.97)

โดยสมาชิกเพศชายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 38.17) รองลงมา คือ เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 16.13) และประกอบอาชีพภาคเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำสวน เพาะเห็ด เลี้ยงวัว (ร้อยละ 13.44) ตามลำดับ

สมาชิกเพศหญิงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 30.61) รองลงมา คือ เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 15.82) และประกอบอาชีพภาคบริการ ได้แก่ ค้าขาย (ร้อยละ 12.24) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 45

ตารางที่ 4 - 43 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและอายุของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

เพศ	อายุ				รวม
	อายุน้อยกว่า 15 ปี (ร้อยละ)	อายุระหว่าง 15 - 40 ปี (ร้อยละ)	อายุระหว่าง 41 - 60 ปี (ร้อยละ)	อายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ)	
ชาย	23 (12.37)	54 (29.03)	76 (40.86)	33 (17.74)	186 (100.00)
หญิง	19 (9.69)	61 (31.12)	87 (44.39)	29 (14.80)	196 (100.00)
รวม	42 (10.99)	115 (30.10)	163 (42.67)	62 (16.23)	382 (100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 44 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับการศึกษาของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

เพศ	การศึกษา								
	ไม่ได้รับ หนังสือ	ต่ำกว่า ประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ประกาศนียบัตร วิชาชีพ	อนุปริญญา/ ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี	รวม
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
ชาย	4 (2.15)	8 (4.30)	117 (62.90)	23 (12.37)	11 (5.91)	12 (6.45)	10 (5.38)	1 (0.54)	186 (100.00)
หญิง	5 (2.55)	5 (2.55)	123 (62.76)	16 (8.16)	21 (10.71)	10 (5.10)	15 (7.65)	1 (0.51)	196 (100.00)
รวม	9 (2.36)	13 (3.40)	240 (62.83)	39 (10.21)	32 (8.38)	22 (5.76)	25 (6.54)	2 (0.52)	382 (100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 45 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและอาชีพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

เพศ	อาชีพ										รวม				
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ					ประกอบอาชีพ									
นักเรียน/ นักศึกษา	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	ผู้ สูงอายุ	เด็ก หลาน	อื่นๆ (อยู่บ้าน เฉยๆ)	ข้าราชการ บ้าน	รับจ้าง ทั่วไป	ภาค เกษตร	ภาค บริการ	ลูกจ้าง ภาครัฐ และภาค ธุรกิจ	ภาค การ ผลิต	ภาค ธุรกิจ เฉพาะ ทาง	รวม			
(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ชาย	30	-	7	-	14	1	71	25	11	8	7	3	4	5	186
	(16.13)	-	(3.76)	-	(7.53)	(0.54)	(38.17)	(13.44)	(5.91)	(4.30)	(3.76)	(1.61)	(2.15)	(2.69)	(100.00)
หญิง	31	5	5	2	23	-	60	20	24	13	4	7	2	-	196
	(15.82)	(2.55)	(2.55)	(1.02)	(11.73)	-	(30.61)	(10.20)	(12.24)	(6.63)	(2.04)	(3.57)	(1.02)	-	(100.00)
รวม	61	5	12	2	37	1	131	45	35	21	11	10	6	5	382
	(15.97)	(1.31)	(3.14)	(0.52)	(9.69)	(0.26)	(34.29)	(11.78)	(9.16)	(5.50)	(2.88)	(2.62)	(1.57)	(1.31)	(100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

จากการศึกษาการประกอบอาชีพเกษตรของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่าสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 มีรายได้รวมจากการขายผลผลิต (ยังไม่หักต้นทุน) สามารถแบ่งได้ดังนี้

การทำเกษตรพืชไร่ มีผลผลิต ได้แก่ ข้าว มีรายได้รวมได้เฉลี่ย 20,834.29 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ถั่วเหลือง มีรายได้รวมเฉลี่ย 11,237.50 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ข้าวโพด มีรายได้รวมเฉลี่ย 28,333.33 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และ ถั่วฝักยาว มีรายได้รวมเฉลี่ย 17,000.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

การทำเกษตรพืชสวน มีผลผลิต ได้แก่ ลำไย มีรายได้รวมเฉลี่ย 4,666.67 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มะม่วง มีรายได้รวมเฉลี่ย 2,000.00 บาท และ ไม้สัก (ยังไม่มีการจำหน่ายผลผลิต)

การทำเกษตรเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงวัว มีรายได้รวมเฉลี่ย 57,250.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี การเลี้ยงไก่ มีรายได้รวมเฉลี่ย 6,000.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี การเลี้ยงเป็ด มีรายได้รวมเฉลี่ย 900.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และ การเลี้ยงควาย มีรายได้รวมเฉลี่ย 210,000.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

การทำเกษตรพืชผัก มีผลผลิต ได้แก่ ผักสวนครัว (ยังไม่มีการจำหน่ายผลผลิต) พาะเห็ด มีรายได้รวมเฉลี่ย 28,800.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี แตงกวา มีรายได้รวมเฉลี่ย 128,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มะเขือเทศ มีรายได้รวมเฉลี่ย 150.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และ ชะอม มีรายได้รวมเฉลี่ย 2,000.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี แสดงดังตารางที่ 4 - 46

ตารางที่ 4 - 46 รายได้รวมจากการขายผลผลิตทางการเกษตร

ผลผลิตทางการเกษตร		รายได้รวมจากการขายผลผลิต (ยังไม่หักต้นทุน) บาท/ครัวเรือน/ปี
พืชไร่	ข้าว	20,834.29
	ถั่วเหลือง	11,237.50
	ข้าวโพด	28,333.33
	ถั่วฝักยาว	17,000.00
พืชสวน	ลำไย	4,666.67
	มะม่วง	2,000.00
เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงวัว	57,250.00
	เลี้ยงไก่	6,000.00
	เลี้ยงเป็ด	900.00
	เลี้ยงควาย	210,000.00

ตารางที่ 4 - 46 (ต่อ)

ผลผลิตทางการเกษตร		รายได้รวมจากการขายผลผลิต (ยังไม่หักต้นทุน) บาท/ครัวเรือน/ปี
พืชผัก	พาะเห็ด	28,800.00
	แตงกวา	128,000.00
	มะเขือเทศ	150.00
	ชะอม	2,000.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์

จากการศึกษารายจ่ายต่อเดือนของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านปง 3 มีรายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 5,700.44 บาทต่อครัวเรือน รายจ่ายที่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องคั้น เฉลี่ย 3,333.98 บาทต่อครัวเรือน รองลงมา คือ ค่าเดินทาง (รวมค่าน้ำมันรถ) เฉลี่ย 979.21 บาทต่อครัวเรือน และค่าการศึกษา เฉลี่ย 709.04 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ มีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 1,583.09 บาทต่อครัวเรือน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่างานสังคม เช่น ค่างานบุญ งานศพงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานผ้าป่า เฉลี่ย 898.66 บาทต่อครัวเรือน รองลงมา คือ ค่าสุรา เบียร์ ยาสูบ เฉลี่ย 345.21 บาทต่อครัวเรือน และค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เฉลี่ย 176.69 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ

โดยเพศชาย มีรายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 6,150.35 บาทต่อคน รายจ่ายที่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องคั้น เฉลี่ย 3,550.40 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าเดินทาง (รวมค่าน้ำมันรถ) เฉลี่ย 1,115.33 บาทต่อคน และค่าการศึกษา เฉลี่ย 746.14 บาทต่อคน ตามลำดับ มีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 1,786.81 บาทต่อคน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่างานสังคม เช่น ค่างานบุญ งานศพงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานผ้าป่า เฉลี่ย 1,013.81 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าสุรา เบียร์ ยาสูบ เฉลี่ย 419.08 บาทต่อคน และค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เฉลี่ย 188.37 บาทต่อคน ตามลำดับ

สมาชิกเพศหญิง มีรายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 4,017.46 บาทต่อคน รายจ่ายที่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องคั้น เฉลี่ย 2,524.44 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าการศึกษา เฉลี่ย 570.28 บาทต่อคน และค่าเดินทาง (รวมน้ำมัน) เฉลี่ย 470.00 บาทต่อคน ตามลำดับ มีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 821.05 บาทต่อคน รายจ่ายที่ไม่จำเป็น ได้แก่ ค่างานสังคม เช่น ค่างานบุญ งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานผ้าป่า เฉลี่ย 467.90 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เฉลี่ย 133.03 บาทต่อคน และ ค่าห่วย/การพนัน เฉลี่ย 131.60 บาทต่อคน ตามลำดับ

แสดงดังตารางที่ 4 - 47

ตารางที่ 4 - 47 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและรายได้ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

เพศ	รายจ่าย										รวมรายจ่าย ที่จำเป็น (บาท/ครัวเรือน)	
	อาหารและ เครื่องดื่ม	รักษาพยาบาล / ยารักษาโรค	เช่าที่อยู่ อาศัย	การ ศึกษา	เดินทาง (รวมน้ำมันรถ)	ไฟฟ้า ประปา	น้ำ	ค่าการสื่อสาร (โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ)	นม	ภาษี สังคม		ประกัน
ชาย	3,550.40	133.99	64.36	746.14	1,115.33	206.73	10.59	322.52	-	0.29	-	6,150.35
หญิง	2,524.44	51.41	-	570.28	470.00	148.89	3.33	199.78	33.33	-	16.00	4,017.46
รวม	3,333.98	116.57	50.78	709.04	979.21	194.53	9.06	296.63	7.03	0.23	3.38	5,700.44

ตารางที่ 4 - 47 (ต่อ)

เพศ	รายจ่าย						รวมรายจ่าย ที่จำเป็น (บาท/ครัวเรือน)
	เสื้อผ้า เครื่องประดับ	เครื่องแต่งกาย	ค่าจ้างสังคมเช่น งานช่าง	ค่าจ้าง งานรับจ้าง	ค่าจ้าง งานรับจ้าง	ค่าจ้าง งานรับจ้าง	
ชาย	188.37	1,013.81	419.08	144.57	20.98	1,786.81	
หญิง	133.03	467.90	68.89	131.60	19.63	821.05	
รวม	176.69	898.66	345.21	141.84	20.70	1,583.09	

ที่มา: จากการวิเคราะห์

จากการศึกษาด้านแหล่งเงินทุนของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 พบว่า เงินกู้ยืมของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ทั้งหมด จำนวน 6,318,000.00 บาท โดยมีการกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 37.18) จำนวน 439,100.00 บาท ธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ (ร้อยละ 32.05) จำนวน 3,750,000.00 บาท สหกรณ์ต่างๆ (ร้อยละ 15.38) จำนวน 832,000.00 บาท บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือ โฟแนนซ์ (ร้อยละ 5.13) จำนวน 555,000.00 บาท หนี้นอกระบบ หรือ บุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) (ร้อยละ 2.56) จำนวน 19,000.00 บาท กลุ่มออมทรัพย์ (ร้อยละ 1.28) จำนวน 15,000.00 บาท กลุ่มสัจจะ (ร้อยละ 1.28) จำนวน 30,000.00 บาท ธนาคารหมู่บ้าน (ร้อยละ 1.28) จำนวน 30,000.00 บาท ธนาคารพาณิชย์ เอกชน (ร้อยละ 1.28) จำนวน 600,000.00 บาท กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 1.28) จำนวน 18,000.00 บาท และกองทุนของเทศบาล (ร้อยละ 1.28) จำนวน 30,000.00 บาท

โดยสมาชิกเพศชายมีการกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 39.13) จำนวน 414,100.00 บาท ธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลาม ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ร้อยละ 31.88) จำนวน 3,390,000.00 บาท สหกรณ์ต่างๆ (ร้อยละ 14.49) จำนวน 792,000.00 บาท บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือ โฟแนนซ์ เช่น บัตรเครดิตของสถาบันการเงิน คิวิกแคช จีอี เพอร์ซันนัล/จีอี แคปิตอล โอเค แคปิตอล บริษัทกรุงไทยจำกัด (KTC) อีซีบาย เซทเทเลม อีออน ธนสินทรัพย์ เฟริสช้อยส์ (ร้อยละ 5.80) จำนวน 550,000.00 บาท กลุ่มออมทรัพย์ (ร้อยละ 1.45) จำนวน 15,000 บาท กลุ่มสัจจะ (ร้อยละ 1.45) จำนวน 30,000.00 บาท ธนาคารพาณิชย์เอกชน เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารชนชาติ (ร้อยละ 1.45) จำนวน 600,000.00 บาท หนี้นอกระบบ หรือบุคคลภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) (ร้อยละ 1.45) จำนวน 5,000.00 บาท กองทุนของเทศบาล (ร้อยละ 1.45) จำนวน 30,000.00 บาท และกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 1.45) จำนวน 18,000.00 บาท

สมาชิกเพศหญิงมีการกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ ดังนี้ ธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลาม ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ร้อยละ 33.33) จำนวน 360,000.00 บาท กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 22.22) จำนวน 25,000.00 บาท สหกรณ์ต่างๆ (ร้อยละ 22.22) จำนวน 40,000.00 บาท ธนาคารหมู่บ้าน (ร้อยละ 11.11) จำนวน 30,000.00 บาท หนี้นอกระบบ หรือบุคคลภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) (ร้อยละ 11.11) จำนวน 14,000.00 บาท

แสดงดังตารางที่ 4 - 48

ตารางที่ 4 - 48 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและแหล่งเงินทุนของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

เพศ	แหล่งทุน/เงินกู้ยืม ของครัวเรือน													รวม
	กลุ่มออมทรัพย์	กลุ่ม สัจจะ	กองทุนหมู่บ้าน	กองทุน ต่างๆ	ธนาคารหมู่บ้าน	ธนาคารพาณิชย์เอกชน	ธนาคารของรัฐ	บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ	หนี้นอกระบบ (รวมแชร์)	กองทุนของเทศบาล	กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	รวม		
ชาย	จำนวนคน	1	1	27	10	-	1	22	4	1	1	1	69	
	ร้อยละ	(1.45)	(1.45)	(39.13)	(14.49)	-	(1.45)	(31.88)	(5.80)	(1.45)	(1.45)	(1.45)	(100.00)	
	รวมเงินกู้ยืม	15,000.00	30,000.00	414,100.00	792,000.00	-	600,000.00	3,390,000.00	555,000.00	5,000.00	30,000.00	18,000.00	5,849,100.00	
	เฉลี่ยเงินกู้ยืม	15,000.00	30,000.00	15,337.04	79,200.00	-	600,000.00	154,090.91	138,750.00	5,000.00	30,000.00	18,000.00	84,769.57	
หญิง	จำนวนคน	-	-	2	2	1	-	3	-	1	-	-	9	
	ร้อยละ	-	-	(22.22)	(22.22)	(11.11)	-	(33.33)	-	(11.11)	-	-	(100.00)	
	รวมเงินกู้ยืม	-	-	25,000.00	40,000.00	30,000.00	-	360,000.00	-	14,000.00	-	-	469,000.00	
	เฉลี่ยเงินกู้ยืม	-	-	12,500.00	20,000.00	30,000.00	-	120,000.00	-	14,000.00	-	-	52,111.11	
รวม	จำนวนคน	1	1	29	12	1	1	25	4	2	1	1	78	
	ร้อยละ	(1.28)	(1.28)	(37.18)	(15.38)	(1.28)	(1.28)	(32.05)	(5.13)	(2.56)	(1.28)	(1.28)	(100.00)	
	รวมเงินกู้ยืม	15,000.00	30,000.00	439,100.00	832,000.00	30,000.00	600,000.00	3,750,000.00	555,000.00	19,000.00	30,000.00	18,000.00	6,318,100.00	
	เฉลี่ยเงินกู้ยืม	15,000.00	30,000.00	15,141.38	69,333.33	30,000.00	600,000.00	150,000.00	138,750.00	9,500.00	30,000.00	18,000.00	1,105,724.71	

ที่มา : จากการวิเคราะห์

จากการศึกษาแหล่งเงินออมของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 พบว่า เงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ทั้งหมดจำนวน 3,686,896.00 บาท โดยมีแหล่งเงินออมต่างๆ ดังนี้ เงินสด (ร้อยละ 28.92) จำนวน 375,380.00 บาท สัจจะวันละบาท (ร้อยละ 16.27) จำนวน 40,564.00 บาท เงินฝากกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน กบข. (ร้อยละ 15.66) จำนวน 168,940.00 บาท เงินฝากกับธนาคารออมสิน (ร้อยละ 11.45) จำนวน 962,450.00 บาท เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 9.04) จำนวน 449,500.00 บาท เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 4.22) จำนวน 333,762.00 บาท เงินฝากประเภทสลากออมทรัพย์ (ร้อยละ 3.61) จำนวน 342,000.00 บาท ซื่อกกรมธรรม์ประกันชีวิต (ร้อยละ 3.01) จำนวน 307,400.00 บาท ซื่อกหุ้นสหกรณ์ (ร้อยละ 2.41) จำนวน 18,700.00 บาท เงินฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน (ร้อยละ 1.81) จำนวน 361,200.00 บาท ซื่อกหลักทรัพย์ทางการเงิน (ร้อยละ 0.60) จำนวน 10,000.00 บาท เงินสงเคราะห์ศพ (ร้อยละ 0.60) จำนวน 290,000.00 บาท ฝากกับกองทุน (ร้อยละ 0.60) จำนวน 20,000.00 บาท แชร้ (ร้อยละ 0.60) จำนวน 6,000.00 บาท เงินค่าคนพิการ (ร้อยละ 0.60) จำนวน 500.00 บาท และออมกับเทศบาล (ร้อยละ 0.60) จำนวน 500.00 บาท

โดยสมาชิกเพศชายมีแหล่งเงินออมต่างๆ ดังนี้ เงินสด (ร้อยละ 28.47) จำนวน 322,880.00 บาท เงินฝากกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน กบข. (ร้อยละ 17.52) จำนวน 148,290.00 บาท สัจจะวันละบาท (ร้อยละ 16.06) จำนวน 36,816.00 บาท เงินฝากกับธนาคารออมสิน (ร้อยละ 12.41) จำนวน 927,450.00 บาท เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 7.30) จำนวน 302,500.00 บาท เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 4.38) จำนวน 302,000.00 บาท ซื่อกกรมธรรม์ประกันชีวิต (ร้อยละ 3.65) จำนวน 307,400.00 บาท เงินฝากประเภทสลากออมทรัพย์ เช่น สลากออมสิน สลาก ธกส. (ร้อยละ 2.19) จำนวน 12,000.00 บาท ซื่อกหุ้นสหกรณ์ (ร้อยละ 2.19) จำนวน 17,700.00 บาท เงินฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน (ร้อยละ 1.46) จำนวน 360,000.00 บาท ซื่อกหลักทรัพย์ทางการเงิน เช่น หุ้นสามัญ หุ้นกู้บริษัท พันธบัตรรัฐบาล (ร้อยละ 0.73) จำนวน 10,000.00 บาท เงินสงเคราะห์ศพ (ร้อยละ 0.73) จำนวน 290,000.00 บาท ฝากกับกองทุน (ร้อยละ 0.73) จำนวน 20,000.00 บาท แชร้ (ร้อยละ 0.73) จำนวน 6,000.00 บาท เงินค่าคนพิการ (ร้อยละ 0.73) จำนวน 500.00 บาท และออมกับเทศบาล (ร้อยละ 0.73) จำนวน 500.00 บาท

สมาชิกเพศหญิงมีแหล่งเงินออมต่างๆ ดังนี้ เงินสด (ร้อยละ 31.03) จำนวน 52,500.00 บาท เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 17.24) จำนวน 147,000.00 บาท สัจจะวันละบาท (ร้อยละ 17.24) จำนวน 3,748.00 บาท เงินฝากประเภทสลากออมทรัพย์ เช่น สลากออมสิน สลาก ธกส. (ร้อยละ 10.34) จำนวน 330,000.00 บาท เงินฝากกับธนาคารออมสิน (ร้อยละ 6.90)

จำนวน 35,000.00 บาท เงินฝากกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน กบข. (ร้อยละ 6.90) จำนวน 20,650.00 บาท เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 3.45) จำนวน 31,762.00 บาท เงินฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน (ร้อยละ 3.45) จำนวน 1,200.00 บาท และซื้อหุ้นสหกรณ์ (ร้อยละ 3.45) จำนวน 1,000.00 บาท แสดงดังตารางที่ 4 - 49

จากการศึกษาด้านทรัพย์สินของครัวเรือนชุมชนบ้านโป่ง 3 ประกอบด้วย บ้านและที่ดิน โดยแบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณบ้านที่พักอาศัย (ร้อยละ 70.72) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 182.24 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา (ร้อยละ 14.92) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 241.82 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำสวน (ร้อยละ 11.60) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 537.02 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำไร่ (ร้อยละ 1.66) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 28.73 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำพืชผักสวนครัว (ร้อยละ 0.55) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 0.55 ตารางวา และที่ดินสำหรับการเลี้ยงวัว (ร้อยละ 0.55) พื้นที่เฉลี่ยครัวเรือนละ 0.01 ตารางวา

โดยสมาชิกเพศชายมีทรัพย์สินโดยแบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณบ้านที่พักอาศัย (ร้อยละ 68.24) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 200.37 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา (ร้อยละ 14.86) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 231.08 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำสวน (ร้อยละ 13.51) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 629.73 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำไร่ (ร้อยละ 2.03) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 35.14 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำพืชผักสวนครัว (ร้อยละ 0.68) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 0.68 ตารางวา และที่ดินสำหรับการเลี้ยงวัว (ร้อยละ 0.68) พื้นที่เฉลี่ยครัวเรือนละ 0.01 ตารางวา

สมาชิกเพศหญิงมีทรัพย์สินโดยแบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณบ้านที่พักอาศัย (ร้อยละ 81.82) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 100.94 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา (ร้อยละ 15.15) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 290.00 ตารางวา และที่ดินสำหรับการทำสวน (ร้อยละ 3.03) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 121.21 ตารางวา แสดงดังตารางที่ 4 - 50

ตารางที่ 4 - 49 (ต่อ)

เขต	แหล่งเงินออมของครัวเรือน									
	ช้อกรมธรรม์ ประกันชีวิต	เงินสงเคราะห์ศพ	ถังอะวันละบาท	ฝากกับกองทุน	แชร์	เงินค่าคน พิการ	ออมกับ เทศบาล	รวม		
ชาย	จำนวนคน (ร้อยละ)	1 (0.73)	22 (16.06)	1 (0.73)	1 (0.73)	1 (0.73)	1 (0.73)	137 (100.00)		
	เงินออมรวม	307,400.00	290,000.00	36,816.00	20,000.00	6,000.00	500.00	3,064,036.00		
	เงินออมเฉลี่ย	61,480.00	290,000.00	1,673.45	20,000.00	6,000.00	500.00	729,650.39		
หญิง	จำนวนคน (ร้อยละ)	-	5 (17.24)	-	-	-	-	29 (100.00)		
	เงินออมรวม	-	3,748.00	-	-	-	-	622,860.00		
	เงินออมเฉลี่ย	-	749.60	-	-	-	-	207,769.93		
รวม	จำนวนคน (ร้อยละ)	5 (3.01)	27 (16.27)	1 (0.60)	1 (0.60)	1 (0.60)	1 (0.60)	166 (100.00)		
	เงินออมรวม	307,400.00	290,000.00	40,564.00	20,000.00	6,000.00	500.00	3,686,896.00		
	เงินออมเฉลี่ย	61,480.00	290,000.00	1,502.37	20,000.00	6,000.00	500.00	714,677.69		

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 50 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและทรัพย์สินบ้านและที่ดินของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

เพศ	ทรัพย์สิน								รวม
	บ้าน/ บริเวณที่พักอาศัย	ที่ดิน สำหรับทำนา	ที่ดิน สำหรับทำสวน	ที่ดิน สำหรับทำไร่	ที่ดินสำหรับทำ พืชผักสวนครัว	ที่ดิน สำหรับการเลี้ยงวัว	ที่ดิน	รวม	
ชาย	จำนวนคน (ร้อยละ)	101 (68.24)	22 (14.86)	20 (13.51)	3 (2.03)	1 (0.68)	1 (0.68)	148 (100.00)	
	พื้นที่ (ตารางวา)	29,655.00	34,200.00	93,200.00	5,200.00	100.00	1.00	162,356.00	
	พื้นที่เฉลี่ย (ตารางวา)	200.37	231.08	629.73	35.14	0.68	0.01	1,097.00	
หญิง	จำนวนคน (ร้อยละ)	27 (81.82)	5 (15.15)	1 (3.03)	-	-	-	33.00 (100.00)	
	พื้นที่ (ตารางวา)	3,331.00	9,570.00	4,000.00	-	-	-	16,901.00	
	พื้นที่เฉลี่ย (ตารางวา)	100.94	290.00	121.21	-	-	-	512.15	
รวม	จำนวนคน (ร้อยละ)	128 (70.72)	27 (14.92)	21 (11.60)	3 (1.66)	1 (0.55)	1 (0.55)	181 (100.00)	
	พื้นที่ (ตารางวา)	32,986.00	43,770.00	97,200.00	5,200.00	100.00	1.00	179,257.00	
	พื้นที่เฉลี่ย (ตารางวา)	182.24	241.82	537.02	28.73	0.55	0.01	990.37	

ที่มา : จากการวิเคราะห์

จากการศึกษาทรัพย์สินที่ถือครองของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 พบว่า ทรัพย์สินที่ถือครองของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 ประกอบด้วย รถยนต์ 47 คัน รถจักรยานยนต์ 188 คัน รถจักรยาน 124 คัน รถไถ/รถทำการเกษตร 8 คัน โทรศัพท์มือถือ 224 เครื่อง โทรศัพท์ 181 เครื่อง วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี 116 เครื่อง เครื่องซักผ้า 98 เครื่อง คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก 38 เครื่อง ตู้เย็น 145 หลัง เครื่องปรับอากาศ 8 เครื่อง พัดลม 131 ตัว โทรศัพท์บ้าน 1 เครื่อง รถตัดหญ้า 1 เครื่อง เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ 1 เครื่อง จักรเย็บผ้า 1 หลัง โรงสีข้าว 1 โรง เครื่องเสียง 1 เครื่อง โคล 45 ตัว กระบือ 21 ตัว และไก่ 169 ตัว

โดยสมาชิกเพศชายมีทรัพย์สินที่ถือครอง ประกอบไปด้วย รถยนต์ 41 คัน รถจักรยานยนต์ 158 คัน รถจักรยาน 103 คัน รถไถ/รถทำการเกษตร 8 คัน โทรศัพท์มือถือ 184 เครื่อง โทรศัพท์ 145 เครื่อง วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี 93 เครื่อง เครื่องซักผ้า 79 เครื่อง คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก 32 เครื่อง ตู้เย็น 116 หลัง เครื่องปรับอากาศ 5 เครื่อง พัดลม 99 ตัว โทรศัพท์บ้าน 1 เครื่อง รถตัดหญ้า 1 เครื่อง เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ 1 เครื่อง โรงสีข้าว 1 โรง โคล 45 ตัว กระบือ 21 ตัว และไก่ 169 ตัว

สมาชิกเพศหญิงมีทรัพย์สินที่ถือครอง ประกอบไปด้วย รถยนต์ 6 คัน รถจักรยานยนต์ 30 คัน รถจักรยาน 21 คัน โทรศัพท์มือถือ 40 เครื่อง โทรศัพท์ 36 เครื่อง วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี 23 เครื่อง เครื่องซักผ้า 19 เครื่อง คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก 6 เครื่อง ตู้เย็น 29 หลัง เครื่องปรับอากาศ 3 เครื่อง พัดลม 32 ตัว จักรเย็บผ้า 1 หลัง และเครื่องเสียง 1 เครื่อง แสดงดังตารางที่ 4 - 51

จากการศึกษาปัญหาทางด้านสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 63.87) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพพบว่า ปัญหาสุขภาพที่พบบมากที่สุด คือ ความดัน (ร้อยละ 12.04) รองลงมา คือ ภาวะอาหาร (ร้อยละ 2.36) และภูมิแพ้ (ร้อยละ 2.09) ตามลำดับ

โดยสมาชิกเพศชายส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 65.03) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพที่พบบมากที่สุด คือ ความดัน (ร้อยละ 12.57) รองลงมา คือ ภูมิแพ้ (ร้อยละ 2.73 และเบาหวาน (ร้อยละ 2.19) ตามลำดับ

สมาชิกเพศหญิงส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 62.81) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพที่พบบมากที่สุด คือ ความดัน (ร้อยละ 11.56) รองลงมา คือ เบาหวาน และความดัน (ร้อยละ 3.52) และภาวะอาหาร (ร้อยละ 3.02) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 52

ตารางที่ 4 - 51 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและทรัพย์สินที่ถือครองของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

เพศ	ทรัพย์สินที่ถือครอง										
	รถยนต์ (คัน)	จักรยานยนต์ (คัน)	รถจักรยาน (คัน)	รถจักรยานยนต์ การเกษตร (คัน)	รถจักรยานยนต์ มือถือ (เครื่อง)	โทรศัพท์ (เครื่อง)	โทรทัศน์ (เครื่อง)	วิทยุ/เครื่อง เล่นวีซีดี/ดีวีดี (เครื่อง)	เครื่อง ซักผ้า (เครื่อง)	คอมพิวเตอร์/ โน้ตบุ๊ก (เครื่อง)	ผู้เย็น (หลัง)
ชาย	41	158	103	8	184	145	93	79	32	116	5
หญิง	6	30	21	-	40	36	23	19	6	29	3
รวม	47	188	124	8	224	181	116	98	38	145	8

ตารางที่ 4 - 51 (ต่อ)

เพศ	ทรัพย์สินที่ถือครอง									
	พัดลม (ตัว)	โทรศัพท์บ้าน (เครื่อง)	รถตัดหญ้า (เครื่อง)	เครื่องอีด็กโกแทน (เครื่อง)	จักรเย็บผ้า (หลัง)	โรงสีข้าว (โรง)	เครื่องเสียง (เครื่อง)	โคม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	ไก่
ชาย	99	1	1	1	-	1	-	45	21	169
หญิง	32	-	-	-	1	-	1	-	-	-
รวม	131	1	1	1	1	1	1	45	21	169

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 52 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3

เพศ	ปัญหาสุขภาพ											
	ไม่มีปัญหาสุขภาพ	ไขมันในเส้นเลือดสูง	ความดันโลหิตสูง	เบาหวาน	โรคหัวใจ	เลือดจาง	แพ้ภูมิคุ้มกันตัวเอง	กระดูกกับเส้นประสาท	ภูมิแพ้	ปวดกระดูก	ปวดขา	ต่อมไทรอยด์
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)
ชาย	120	-	23	4	1	-	1	1	5	3	-	1
	(65.22)	-	(12.50)	(2.17)	(0.54)	-	(0.54)	(0.54)	(2.72)	(1.63)	-	(0.54)
หญิง	124	1	23	3	3	2	1	2	3	3	1	-
	(62.63)	(0.51)	(11.62)	(1.52)	(1.52)	(1.01)	(0.51)	(1.01)	(1.52)	(1.52)	(0.51)	-
รวม	244	1	46	7	4	2	2	3	8	6	1	1
	(63.87)	(0.26)	(12.04)	(1.83)	(1.05)	(0.52)	(0.52)	(0.79)	(2.09)	(1.57)	(0.26)	(0.26)

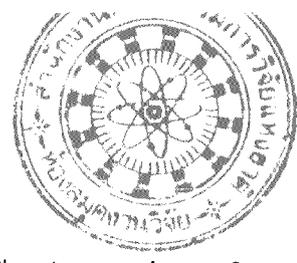
ตารางที่ 4 - 52 (ต่อ)

เพศ	ปัญหาสุขภาพ											
	กระเพาะอาหาร	หอบหืด	ข้อนิ้ว	ปวดเอว	อัมพาต	ข้อเสื่อม	หูพุดภาพ	ลำไส้	โรคทาง	ถุงลม	ไต	เกาต์
อาหาร	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	อักเสบ	สมอง	โป่งพอง	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
ชาย	3	2	1	1	1	-	1	1	1	1	-	3
	(1.63)	(1.09)	(0.54)	(0.54)	(0.54)	-	(0.54)	(0.54)	(0.54)	(0.54)	-	(1.63)
หญิง	6	2	2	1	-	3	-	-	-	-	2	2
	(3.03)	(1.01)	(1.01)	(0.51)	-	(1.52)	-	-	-	-	(1.01)	(1.01)
รวม	9	4	3	2	1	3	1	1	1	1	2	5
	(2.36)	(1.05)	(0.79)	(0.52)	(0.26)	(0.79)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.52)	(1.31)

ตารางที่ 4 - 52 (ต่อ)

เขต	ปัญหาสุขภาพ										รวม	
	รวมยอด	ไข้มโนเส้น	เบาหวาน	โรคลิต	เบาหวาน	ลมชัก	โรคนิว	โรคตับไต	เลือดจาง	เครียด		
	(ร้อยละ)	เลือดสูงและ	ความดันสูง	เบาหวาน	ความ	โรคลิต	เบาหวาน	ลมชัก	โรคนิว	โรคตับไต	เลือดจาง	รวม
	(ร้อยละ)	ความดันสูง	ความดันสูง	เบาหวาน	ความ	โรคลิต	เบาหวาน	ลมชัก	โรคนิว	โรคตับไต	เลือดจาง	รวม
	(ร้อยละ)	ความดันสูง	ความดันสูง	เบาหวาน	ความ	โรคลิต	เบาหวาน	ลมชัก	โรคนิว	โรคตับไต	เลือดจาง	รวม
	(ร้อยละ)	ความดันสูง	ความดันสูง	เบาหวาน	ความ	โรคลิต	เบาหวาน	ลมชัก	โรคนิว	โรคตับไต	เลือดจาง	รวม
ชาย	-	-	1	1	3	2	1	1	1	1	-	184
	-	-	(0.54)	(0.54)	(1.63)	(1.09)	(0.54)	(0.54)	(0.54)	(0.54)	-	(100.00)
หญิง	1	4	1	-	7	-	-	-	-	-	1	198
	(0.51)	(2.02)	(0.51)	-	(3.54)	-	-	-	-	-	(0.51)	(100.00)
รวม	1	4	2	1	10	2	1	1	1	1	1	382
	(0.26)	(1.05)	(0.52)	(0.26)	(2.62)	(0.52)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

จากการศึกษาสาเหตุปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่ปัญหาสุขภาพเกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 41.08) รองลงมา คือ เกิดจากกรรมพันธุ์ (ร้อยละ 17.84) และไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ 17.84) ตามลำดับ

โดยสมาชิกเพศชาย ปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่เกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 40.70) รองลงมา คือ ไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ 16.28) และเกิดจากกรรมพันธุ์ และจากพฤติกรรมกรรมการรูป โภคบริโภค (ร้อยละ 13.95 เท่ากัน)

ส่วนสมาชิกเพศหญิง ปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่เกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 41.41) รองลงมา คือ เกิดจากกรรมพันธุ์ (ร้อยละ 21.21) และไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ 14.14) แสดงดังตารางที่ 4 - 53

จากการศึกษาสถานที่เข้ารับบริการทางการแพทย์ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่คลินิกชุมชน (ร้อยละ 41.41) รองลงมา คือ โรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 25.25) และสถานีนามัยชุมชน (ร้อยละ 14.14) ตามลำดับ

โดยสมาชิกเพศชาย ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่คลินิกชุมชน (ร้อยละ 40.23) รองลงมา คือ โรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 27.59) และ สถานีนามัยชุมชน (ร้อยละ 12.64) ตามลำดับ

ส่วนสมาชิกเพศหญิง ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่คลินิกชุมชน (ร้อยละ 42.34) รองลงมา คือ โรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 23.42) และ สถานีนามัยชุมชน (ร้อยละ 15.32) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 54

จากการศึกษาความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจรักษาปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 66.32) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 17.37) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 12.63)

โดยสมาชิกเพศชายส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 69.19) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 14.59) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 13.51)

สมาชิกเพศหญิงส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 63.59) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 20.00) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 11.79) แสดงดังตารางที่ 4 - 55

จากการศึกษาความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 64.38) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 31.13) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 3.96)

โดยสมาชิกเพศชายส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 68.65) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 27.57) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 3.24)

สมาชิกเพศหญิงส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 60.31) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 34.54) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 4.64) แสดงดังตารางที่ 4 - 56

ตารางที่ 4 - 53 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและสาเหตุของปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

เพศ	สาเหตุ										รวม
	จากการประกอบอาชีพ (ร้อยละ)	จากสถานะแวดล้อม (ร้อยละ)	จากกรรมพันธุ์ (ร้อยละ)	ไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ)	จากการเข้าสู่วัยสูงอายุ (ร้อยละ)	จากพฤติกรรมการอุปโภคบริโภค (ร้อยละ)	จากพฤติกรรมกรรมการพักผ่อน (ร้อยละ)	จากอุบัติเหตุ (ร้อยละ)			
ชาย	7 (8.14)	35 (40.70)	12 (13.95)	14 (16.28)	2 (2.33)	12 (13.95)	-	4 (4.65)	4 (4.65)	86 (8.14)	
หญิง	7 (7.07)	41 (41.41)	21 (21.21)	14 (14.14)	5 (5.05)	9 (9.09)	2 (2.02)	-	-	99 (100.00)	
รวม	14 (7.57)	76 (41.08)	33 (17.84)	28 (15.14)	7 (3.78)	21 (11.35)	2 (1.08)	4 (2.16)	4 (2.16)	185 (100.00)	

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 54 ความสัมพันธ์ระหว่างเขตและสถานที่ให้บริการทางการแพทย์ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

เขต	สถานที่										รวม
	โรงพยาบาลประจำอำเภอ	สถานีอนามัยในชุมชน	คลินิกชุมชน	อสม.	หน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ (เฉพาะกิจ)	คลินิกเอกชน	โรงพยาบาลรัฐในอำเภอ	โรงพยาบาลเอกชนในอำเภอเมือง	โรงพยาบาลเอกชนในต่างจังหวัด	โรงพยาบาลและคลินิกชุมชน	
(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
ชาย	24	11	35	1	-	4	8	1	1	2	87
	(27.59)	(12.64)	(40.23)	(1.15)	-	(4.60)	(9.20)	(1.15)	(1.15)	(2.30)	(100.00)
หญิง	26	17	47	2	1	1	12	3	-	2	111
	(23.42)	(15.32)	(42.34)	(1.80)	(0.90)	(0.90)	(10.81)	(2.70)	-	(1.80)	(100.00)
รวม	50	28	82	3	1	5	20	4	1	4	198
	(25.25)	(14.14)	(41.41)	(1.52)	(0.51)	(2.53)	(10.10)	(2.02)	(0.51)	(2.02)	(100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 55 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและความถี่ในการใช้บริการทางการแพทย์เพื่อตรวจโรคทางสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านป่า 3

เพศ	ความถี่					รวม (ร้อยละ)
	ไม่เคยใช้บริการ ทางการแพทย์ (ร้อยละ)	เข้ารับบริการ การแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 13-24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทางการแพทย์ มากกว่า 24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	
ชาย	128 (69.19)	27 (14.59)	25 (13.51)	3 (1.62)	2 (1.08)	185 (100.00)
หญิง	124 (63.59)	39 (20.00)	23 (11.79)	5 (2.56)	4 (2.05)	195 (100.00)
รวม	252 (66.32)	66 (17.37)	48 (12.63)	8 (2.11)	6 (1.58)	380 (100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 56 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

เพศ	ความถี่					รวม
	ไม่เคยเข้ารับบริการ ทางการแพทย์ (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 13-24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทางการแพทย์ มากกว่า 24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	
ชาย	127 (68.65)	51 (27.57)	6 (3.24)	-	1 (0.54)	185 (100.00)
หญิง	117 (60.31)	67 (34.54)	9 (4.64)	1 (0.52)	-	194 (100.00)
รวม	244 (64.38)	118 (31.13)	15 (3.96)	1 (0.26)	1 (0.26)	379 (100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกตามช่วงอายุของสมาชิกบ้านปง 3 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและระดับการศึกษาของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 42.86) รองลงมา มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา (ร้อยละ 30.95) และมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 14.29) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 23.48) รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 20.00 เท่ากัน) และระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 18.26) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 87.12) รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ร้อยละ 4.91) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 3.68) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 95.16) รองลงมา คือ ไม่ได้เรียนหนังสือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 1.61 เท่ากัน) แสดงดังตารางที่ 4 - 57

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการประกอบอาชีพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 83.33) และอยู่บ้านเฉยๆ (ร้อยละ 16.67) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 37.39) รองลงมา เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 22.61) และเป็นลูกจ้างภาครัฐและภาคธุรกิจ (ร้อยละ 16.52) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 20.86) รองลงมา ประกอบอาชีพภาคเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำสวน เพาะเห็ด เลี้ยงวัว (ร้อยละ 20.86) และภาคบริการ ได้แก่ ค้าขาย (ร้อยละ 15.95) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ โดยอยู่บ้านเฉยๆ (ร้อยละ 37.10) รองลงมา เป็นผู้สูงอายุ (ร้อยละ 19.35) และประกอบอาชีพภาคเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำสวน เพาะเห็ด เลี้ยงวัว (ร้อยละ 16.13) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 58

ตารางที่ 4 - 57 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและระดับการศึกษาของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

อายุ	การศึกษา										รวม	
	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ต่ำกว่าประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	อนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี				
(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อายุน้อยกว่า 15 ปี	5 (11.90)	13 (30.95)	18 (42.86)	6 (14.29)	-	-	-	-	-	-	-	42 (100.00)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	-	-	21 (18.26)	27 (23.48)	23 (20.00)	19 (16.52)	23 (20.00)	2 (1.74)	2	2	115 (100.00)	
อายุระหว่าง 41-60 ปี	3 (1.84)	-	142 (87.12)	6 (3.68)	8 (4.91)	3 (1.84)	1 (0.61)	1	-	-	163 (100.00)	
อายุ 60 ปีขึ้นไป	1 (1.61)	-	59 (95.16)	-	1 (1.61)	-	1 (1.61)	1	-	-	62 (100.00)	
รวม	9 (2.36)	13 (3.40)	240 (62.83)	39 (10.21)	32 (8.38)	22 (5.76)	25 (6.54)	2	2	382 (100.00)		

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 58 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและอาชีพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

อายุ	อาชีพ															
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ							ประกอบอาชีพ								
	นักเรียน/ นักศึกษา	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	ผู้สูงอายุ	เด็ก	อื่นๆ	ข้าราชการ	รับจ้าง	ภาค เกษตร	ภาค บริการ	ภาค การ ขนานนาม	ลูกจ้าง ภาครัฐ และภาค ธุรกิจ	ภาค ราชการ	ภาค ผลิต	ภาค ธุรกิจ	งาน เฉพาะ ทาง	รวม
อายุน้อยกว่า 15 ปี	35 (83.33)	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42 (100.00)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	26 (22.61)	4 (3.48)	-	-	3	-	43 (37.39)	1 (0.87)	5 (4.35)	19 (16.52)	5 (4.35)	1 (0.87)	5 (4.35)	3 (2.61)	3 (100.00)	115 (100.00)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	-	1 (0.61)	-	1	4	1	81 (49.69)	34 (20.86)	26 (15.95)	2 (1.23)	5 (3.07)	5 (3.07)	1 (0.61)	2 (1.23)	2 (100.00)	163 (100.00)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	-	-	12 (19.35)	1 (1.61)	23 (37.10)	-	7 (11.29)	10 (16.13)	4 (6.45)	-	1 (1.61)	4 (6.45)	-	-	-	62 (100.00)
รวม	61 (15.97)	5 (1.31)	12 (3.14)	2 (0.52)	37 (9.69)	1 (0.26)	131 (34.29)	45 (11.78)	35 (9.16)	21 (5.50)	11 (2.88)	10 (2.62)	6 (1.57)	5 (1.31)	5 (100.00)	382 (100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและรายจ่ายต่อเดือนของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่มีรายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 430.87 บาทต่อคน รายจ่ายที่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เฉลี่ย 236.09 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าเดินทาง (รวมค่าน้ำมันรถ) เฉลี่ย 100.00 บาทต่อคน และค่าการศึกษา เฉลี่ย 41.30 บาท ต่อคน ตามลำดับ มีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 77.13 บาทต่อคน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าสุรา เบียร์ ยาสูบ เฉลี่ย 30.43 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่างานสังคม เช่น ค่างานบุญ งานศพงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานผ้าป่า เฉลี่ย 25.43 บาทต่อคน และค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เฉลี่ย 15.43 บาทต่อคน ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่มีรายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 3,179.40 บาทต่อคน รายจ่ายที่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เฉลี่ย 1,782.58 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าเดินทาง (รวมค่าน้ำมันรถ) เฉลี่ย 550.02 บาทต่อคน และค่าการศึกษา เฉลี่ย 439.56 บาท ต่อคน ตามลำดับ มีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 858.70 บาทต่อคน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่างานสังคม เช่น ค่างานบุญ งานศพงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานผ้าป่า เฉลี่ย 475.98 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าสุรา เบียร์ ยาสูบ เฉลี่ย 168.02 บาทต่อคน และค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เฉลี่ย 115.59 บาทต่อคน ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีรายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 2,610.70 บาทต่อคน รายจ่ายที่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เฉลี่ย 1,758.71 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าเดินทาง (รวมค่าน้ำมันรถ) เฉลี่ย 390.08 บาทต่อคน และค่าการศึกษา เฉลี่ย 231.61 บาท ต่อคน ตามลำดับ มีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 867.71 บาทต่อคน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่างานสังคม เช่น ค่างานบุญ งานศพงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานผ้าป่า เฉลี่ย 556.77 บาทต่อคน รองลงมา คือ ค่าสุรา เบียร์ ยาสูบ เฉลี่ย 214.52 บาทต่อคน และค่าหวย/การพนัน เฉลี่ย 61.48 บาทต่อคน ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 59

ตารางที่ 4 - 59 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและรายจ่ายของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

อายุ	รายจ่าย											รวมรายจ่าย ที่จำเป็น (บาท/ ครัวเรือน)	
	รายจ่ายที่จำเป็น										ค่าประกัน สังคม		
	อาหาร และ เครื่องดื่ม	ค่า รักษาพยาบาล /ยารักษาโรค	ค่าเช่า ที่อยู่ อาศัย	ค่า การศึกษา นันทนาการ	ค่าเดินทาง (รวมค่า น้ำมันรถ)	ค่าไฟฟ้า	ค่า น้ำประปา	ค่าการสื่อสาร (โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ)	ค่าหนังสือ	ค่าภาษี			ค่าประกัน
อายุระหว่าง 15-40 ปี	236.09	10.43	13.04	41.30	100.00	12.17	-	17.83	-	-	-	-	430.87
อายุระหว่าง 41-60 ปี	1,782.58	63.01	30.67	439.56	550.02	115.71	5.58	189.44	-	0.18	2.65	-	3,179.40
อายุ 60 ปีขึ้นไป	1,758.71	55.65	0.00	231.61	390.08	74.84	4.03	81.27	14.52	0.00	0.00	-	2,610.70
รวม	3,333.98	116.57	50.78	709.04	979.21	194.53	9.06	296.63	7.03	0.23	3.38	-	5,700.44

ตารางที่ 4 - 59 (ต่อ)

อายุ	รายจ่าย										รวมรายจ่ายที่ไม่ จำเป็น (บาท/ครัวเรือน)	
	รายจ่ายที่ไม่จำเป็น											
	เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ	ค่าจ้าง ช่างซ่อมแซม บ้านใหม่	ค่าจ้าง บุตร จ้าง ช่าง ตัดผม		ค่าจ้าง บุตร จ้าง ช่าง ตัดผม							
อายุระหว่าง 15-40 ปี	15.43	25.43	30.43	5.83	-	-	-	-	-	-	-	77.13
อายุระหว่าง 41-60 ปี	115.59	475.98	168.02	83.89	15.23	-	-	-	-	-	-	858.70
อายุ 60 ปีขึ้นไป	32.26	556.77	214.52	61.48	2.69	-	-	-	-	-	-	867.71
รวม	176.69	898.66	345.21	141.84	20.70	-	-	-	-	-	-	1,583.09

ที่มา : จากการวิเคราะห์

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและแหล่งทุนของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 33.33) ธนาคารหมู่บ้าน ธนาคารของรัฐหรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ และกองทุนของเทศบาล (ร้อยละ 16.67 เท่ากัน)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 36.51) ธนาคารของรัฐหรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ (ร้อยละ 31.75) สหกรณ์ต่างๆ (ร้อยละ 17.46) บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ (ร้อยละ 4.76) หนี้นอกระบบ หรือบุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) (ร้อยละ 3.17) กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะ ธนาคารพาณิชย์เอกชน เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารชนชาติ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 1.59 เท่ากัน)

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้าน และธนาคารของรัฐหรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ (ร้อยละ 44.44 เท่ากัน) สหกรณ์ต่างๆ (ร้อยละ 11.11) แสดงดังตารางที่ 4 - 60

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและแหล่งเงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่มีแหล่งเงินออมต่างๆ ดังนี้ สัจจะวันละบาท (ร้อยละ 37.50) เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 25.00) เงินสด เงินฝากกับธนาคารออมสิน และ เงินฝากกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน กบข. (ร้อยละ 12.50 เท่ากัน)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่มีแหล่งเงินออมต่างๆ ดังนี้ เงินสด (ร้อยละ 27.19) เงินฝากกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน กบข. (ร้อยละ 14.91) สัจจะวันละบาท (ร้อยละ 14.04) เงินฝากกับธนาคารออมสิน (ร้อยละ 11.40) เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 7.89) เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเงินฝากประเภทสลากออมทรัพย์ เช่น สลากออมสิน สลาก ทคส. (ร้อยละ 5.26 เท่ากัน) ซื่อกรมธรรม์ ประกันชีวิต (ร้อยละ 4.39) เงินฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน (ร้อยละ 1.75) เงินสงเคราะห์ศพ ฝากกับวัด แชร์ เงินค่าคนพิการ และออมกับเทศบาล (ร้อยละ 0.88 เท่ากัน)

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีแหล่งเงินออมต่างๆ ดังนี้ เงินสด (ร้อยละ 36.36) เงินฝากกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนหมู่บ้าน กบข. และสัจจะวันละบาท (ร้อยละ 18.18 เท่ากัน) เงินฝากกับธนาคารออมสิน (ร้อยละ 11.36) เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 9.09) เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เงินฝากกับสหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของหน่วยงาน ซื่อหลักทรัพย์ทางการเงิน เช่น หุ่นสามัญ หุ่นกู้บริษัท พันธบัตรรัฐบาล (ร้อยละ 2.27 เท่ากัน) แสดงดังตารางที่ 4 - 61

ตารางที่ 4 - 60 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและแหล่งเงินทุนของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

อายุ	แหล่งเงินทุนของครัวเรือน											
	กลุ่มออมทรัพย์	กลุ่มสวัสดิการ	กองทุนหมู่บ้าน	กองทุนต่าง ๆ	ธนาคารหมู่บ้าน	ธนาคารพาณิชย์เอกชน	ธนาคารของรัฐ หรือ ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ	ธนาคารของสหกรณ์	บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์	หนี้นอกระบบ หรือบุคคลอื่นภายนอก	กองทุนของเทศบาล การศึกษา	กองทุนรวม
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	-	-	2	-	1	-	1	1	-	1	-	6
	-	-	(33.33)	-	(16.67)	-	(16.67)	(16.67)	-	(16.67)	-	(100.00)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	1	1	23	11	-	1	20	3	2	-	1	63
	(1.59)	(1.59)	(36.51)	(17.46)	-	(1.59)	(31.75)	(4.76)	(3.17)	-	(1.59)	(100.00)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	-	-	4	1	-	-	4	-	-	-	-	9
	-	-	(44.44)	(11.11)	-	-	(44.44)	-	-	-	-	(100.00)
รวม	1	1	29	12	1	1	25	4	2	1	1	78
	(1.28)	(1.28)	(37.18)	(15.38)	(1.28)	(1.28)	(32.05)	(5.13)	(2.56)	(1.28)	(1.28)	(100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 61 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและแหล่งเงินออมของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

แหล่งเงินออมของครัวเรือน										
เงินสด	เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์	เงินฝากกับธนาคารเพื่อการพัฒนา	เงินฝากกับธนาคารออมสิน	เงินฝากกับสหกรณ์ออมสิน	เงินฝากกับสหกรณ์แพทย์/สวัสดิการของหน่วยงาน	เงินฝากกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	เงินฝากประเภทออมสิน	เงินฝากประเภทออมทรัพย์	เงินฝากประเภทการออมเงิน	ชื่อผู้ฝาก
อายุ										
1	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
(12.50)	(25.00)	-	(12.50)	-	(12.50)	-	-	-	-	-
31	9	6	13	2	17	6	6	-	-	4
(27.19)	(7.89)	(5.26)	(11.40)	(1.75)	(14.91)	(5.26)	-	-	-	(3.51)
16	4	1	5	1	8	-	-	1	-	-
(36.36)	(9.09)	(2.27)	(11.36)	(2.27)	(18.18)	-	-	(2.27)	-	-
รวม	15	7	19	3	26	6	6	1	1	4
(28.92)	(9.04)	(4.22)	(11.45)	(1.81)	(15.66)	(3.61)	(0.60)	(0.60)	(0.60)	(2.41)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 61 (ต่อ)

อายุ	แหล่งเงินออมของครัวเรือน								รวม (ร้อยละ)
	ผู้ออมธรรมประภังษิวัต (ร้อยละ)	เงินสงเคราะห์ศพ (ร้อยละ)	สัจจะวันละบาท (ร้อยละ)	ฝากบัวต (ร้อยละ)	แชร์ (ร้อยละ)	เงินฝากออมพิการ (ร้อยละ)	ออมกับ เทศบาล (ร้อยละ)		
อายุระหว่าง 15-40 ปี	-	-	3	-	-	-	-	-	8
	-	-	(37.50)	-	-	-	-	-	(100.00)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	5	1	16	1	1	1	1	1	114
	(4.39)	(0.88)	(14.04)	(0.88)	(0.88)	(0.88)	(0.88)	(0.88)	(100.00)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	-	-	8	-	-	-	-	-	44
	-	-	(18.18)	-	-	-	-	-	(100.00)
รวม	5	1	27	1	1	1	1	1	166
	(3.01)	(0.60)	(16.27)	(0.60)	(0.60)	(0.60)	(0.60)	(0.60)	(100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและทรัพย์สินของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี มีทรัพย์สินโดยแบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณบ้านที่พักอาศัย (ร้อยละ 83.33) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 193.75 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา (ร้อยละ 16.67) เฉลี่ยพื้นที่ ครัวเรือนละ 166.67 ตารางวา

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี มีทรัพย์สินโดยแบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณบ้านที่พักอาศัย (ร้อยละ 68.33) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 129.40 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา (ร้อยละ 18.33) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 291.42 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำสวน (ร้อยละ 10.83) เฉลี่ยพื้นที่ ครัวเรือนละ 619.17 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำไร่ (ร้อยละ 2.50) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 43.33 ตารางวา

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีทรัพย์สินโดยแบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณบ้านที่พักอาศัย (ร้อยละ 73.47) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 309.24 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา (ร้อยละ 6.12) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 138.78 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำสวน (ร้อยละ 16.33) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 467.35 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำพืชผักสวนครัว (ร้อยละ 2.04) เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 2.04 ตารางวา และที่ดินสำหรับการเลี้ยงวัว (ร้อยละ 2.04) พื้นที่เฉลี่ยครัวเรือนละ 0.02 ตารางวา แสดงดัง ตารางที่ 4 - 62

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและทรัพย์สินที่ถือครองของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี มีทรัพย์สินที่ถือครอง ประกอบไปด้วย รถยนต์ 4 คัน รถจักรยานยนต์ 13 คัน รถจักรยาน 6 คัน โทรศัพทมือถือ 18 เครื่อง โทรทัศน์ 13 เครื่อง วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี 7 เครื่อง เครื่องซักผ้า 7 เครื่อง คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก 2 เครื่อง ตู้เย็น 11 หลัง พัดลม 10 ตัว เครื่องเสียง 1 เครื่อง

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี มีทรัพย์สินที่ถือครอง ประกอบไปด้วย รถยนต์ 36 คัน รถจักรยานยนต์ 132 คัน รถจักรยาน 75 คัน รถไถ/รถทำการเกษตร 6 คัน โทรศัพทมือถือ 165 เครื่อง โทรทัศน์ 118 เครื่อง วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี 77 เครื่อง เครื่องซักผ้า 66 เครื่อง คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก 28 เครื่อง ตู้เย็น 94 หลัง เครื่องปรับอากาศ 8 เครื่อง พัดลม 90 ตัว โทรศัพทบ้าน 1 เครื่อง รถตัดหญ้า 1 เครื่อง จักรเย็บผ้า 1 หลัง โรงสีข้าว 1 โรง โคน 41 ตัว และไก่ 130 ตัว

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีทรัพย์สินที่ถือครอง ประกอบไปด้วย รถยนต์ 7 คัน รถจักรยานยนต์ 43 คัน รถจักรยาน 43 คัน รถไถ/รถทำการเกษตร 2 คัน โทรศัพทมือถือ 41 เครื่อง โทรทัศน์ 50 เครื่อง วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี/ดีวีดี 32 เครื่อง เครื่องซักผ้า 25 เครื่อง คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก 8 เครื่อง ตู้เย็น 40 หลัง พัดลม 31 ตัว เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ 1 เครื่อง โคน 4 ตัว กระบือ 21 ตัว และไก่ 39 ตัว แสดงดังตารางที่ 4 - 63

ตารางที่ 4 - 62 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและทรัพย์สินบ้านและที่ดินของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

อายุ	ทรัพย์สิน								รวม
	บ้าน/บริเวณที่พักอาศัย	ที่ดินสำหรับทำนา	ที่ดินสำหรับทำสวน	ที่ดินสำหรับทำไร่	ที่ดินสำหรับทำพืชผักสวนครัว	ที่ดินสำหรับเลี้ยงวัว	ที่ดิน		
	(ร้อยละ) พื้นที่ (ตารางวา) พื้นที่เฉลี่ย		(ร้อยละ) พื้นที่ (ตารางวา) พื้นที่เฉลี่ย						
อายุระหว่าง 15-40 ปี	10 (83.33) 2,325.00 193.75	2 (16.67) 2,000.00 166.67	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	12 (100.00) 4,325.00 360.42
อายุระหว่าง 41-60 ปี	82 (68.33) 15,528.00 129.40	22 (18.33) 34,970.00 291.42	13 (10.83) 74,300.00 619.17	3 (2.50) 5,200.00 43.33	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	120 (100.00) 129,998.00 1083.32

ตารางที่ 4 - 62 (ต่อ)

อายุ	ทรัพย์สิน							รวม
	บ้าน/บริเวณที่พักอาศัย	ที่ดินสำหรับทำนา	ที่ดินสำหรับทำสวน	ที่ดินสำหรับทำไร่	ที่ดินสำหรับทำ	ที่ดิน	รวม	
	(ร้อยละ) พื้นที่ (ตารางวา) พื้นที่เฉลี่ย							
อายุ 60 ปีขึ้นไป	36 (73.47)	3 (6.12)	8 (16.33)	-	1 (2.04)	1 (2.04)	1 (2.04)	49 (100.00)
	15,153	68,00	22,900	-	100	1	1	44,954.00
	309.24	138.78	467.35	-	2.04	0.02	0.02	917.43
รวม	128 (70.72)	27 (14.92)	21 (11.60)	3 (1.66)	1 (0.55)	1 (0.55)	1 (0.55)	181 (100.00)
	33,006.00	43,770.00	97,200.00	5,200.00	100.00	1.00	1.00	179,277.00
	182.35	241.82	537.02	28.73	0.55	0.01	0.01	990.48

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 63 ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุและทรัพย์สินที่ถือครองของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3

อายุ	ทรัพย์สินที่ถือครอง										
	รถยนต์ (คัน)	รถจักรยานยนต์ (คัน)	รถจักรยาน (คัน)	รถไถ/รถทำ การเกษตร (คัน)	โทรศัพท์มือถือ (เครื่อง)	โทรทัศน์ (เครื่อง)	วิทยุ/เครื่องเล่นวีซีดี (เครื่อง)	เครื่องซักผ้า (เครื่อง)	คอมพิวเตอร์ (เครื่อง)	โน้ตบุ๊ก (เครื่อง)	ผู้ยื่น เครื่องปรับอากาศ (เครื่อง)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	4	13	6	-	18	13	7	7	2	11	-
อายุระหว่าง 41-60 ปี	36	132	75	6	165	118	77	66	28	94	8
อายุ 60 ปีขึ้นไป	7	43	43	2	41	50	32	25	8	40	-
รวม	47	188	124	8	224	181	116	98	38	145	8

ตารางที่ 4 - 63 (ต่อ)

อายุ	ทรัพย์สินที่ถือครอง										
	พัดลม (ตัว)	โทรศัพท์บ้าน (เครื่อง)	รถตัดหญ้า (เครื่อง)	เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (เครื่อง)	จักรเย็บผ้า (หลัง)	โรงสีข้าว (โรง)	เครื่องเสียง (เครื่อง)	โค (ตัว)	กระบือ (ตัว)	ไก่ (ตัว)	
อายุระหว่าง 15-40 ปี	10	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
อายุระหว่าง 41-60 ปี	90	1	1	-	1	1	-	41	-	130	
อายุ 60 ปีขึ้นไป	31	-	-	1	-	-	-	4	21	39	
รวม	131	1	1	1	1	1	1	45	21	169	

ที่มา : จากการวิเคราะห์

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและปัญหาทางด้านสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 97.62) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยที่สุด คือ ภูมิแพ้ (ร้อยละ 2.38)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 83.48) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยที่สุด คือ ความดัน และภูมิแพ้ (ร้อยละ 2.61 เท่ากัน) และเลือดจางและหอบหืด (ร้อยละ 1.74 เท่ากัน) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 55.21) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยที่สุด คือ ความดัน (ร้อยละ 14.11) ภาวะอาหาร (ร้อยละ 4.29) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาสุขภาพ (ร้อยละ 27.42) แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยที่สุด คือ ความดัน (ร้อยละ 32.26) เบาหวาน และความดัน (ร้อยละ 6.45) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 64

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและสาเหตุปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่ปัญหาสุขภาพเกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 100.00)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่ปัญหาสุขภาพเกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 54.29) รองลงมา คือ เกิดจากกรรมพันธุ์ (ร้อยละ 22.86) และไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่ปัญหาสุขภาพเกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 32.58) รองลงมา คือ ไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ 19.10) เกิดจากกรรมพันธุ์และเกิดจากพฤติกรรมการอุปโภค บริโภค (ร้อยละ 16.85 เท่ากัน) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ปัญหาสุขภาพเกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ (ร้อยละ 32.65) รองลงมา คือ เกิดจากกรรมพันธุ์ (ร้อยละ 20.41) และไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ 16.33) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 65

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและสถานที่เข้ารับบริการทางการแพทย์ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่สถานีนามัยชุมชน (ร้อยละ 41.67) รองลงมา คือ คลินิกชุมชน (ร้อยละ 33.33) และโรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 25.00) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 32.43) รองลงมา คือ คลินิกชุมชน (ร้อยละ 21.62) และสถานีนอนมัลชุมชน (ร้อยละ 10.81) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่คลินิกชุมชน (ร้อยละ 42.86) รองลงมา คือ โรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 24.49) และสถานีนอนมัลชุมชน (ร้อยละ 16.33) ตามลำดับ

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่คลินิกชุมชน (ร้อยละ 54.90) รองลงมา คือ โรงพยาบาลประจำอำเภอ (ร้อยละ 21.57) และโรงพยาบาลรัฐในอำเภอเมืองเชียงใหม่ (ร้อยละ 11.76) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4 - 66

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจรักษาปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 95.24) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 4.76)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 82.46) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 9.65) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 6.14)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 59.88) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 19.75) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 15.43)

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 37.10) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 22.58) นอกจากนั้น ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 33.87) แสดงดังตารางที่ 4 - 67

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 76.19) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 19.05) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 4.76)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 78.95) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 19.30) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 1.75)

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 59.88) นอกจากนั้น เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 36.42) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 3.09)

สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ เข้ารับบริการทางการแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 47.54) และเข้ารับบริการทางการแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 9.84) นอกจากนั้น ไม่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ (ร้อยละ 40.98) แสดงดังตารางที่ 4 - 68

ตารางที่ 4 - 64 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและปัญหาสุขภาพของสมาชิกชมรมชมรมบ้านปง 3

อายุ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ	ปัญหาสุขภาพ													
		ไข่ม้วนในเส้นเลือดสูง	ความดันโลหิตสูง	เบาหวาน	โรคหัวใจ	เลือดจาง	แพ้ภูมิคุ้มกันตัวเอง	กระดูกทับเส้นประสาท	ภูมิแพ้กระดูก	ปวดกระดูก	ปวดขา	ต่อมไทรอยด์			
ปัญหาสุขภาพ	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อายุน้อยกว่า 15 ปี	41	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	(97.62)	-	-	-	-	-	-	-	-	(2.38)	-	-	-	-	-
อายุระหว่าง 15-40 ปี	96	1	3	-	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-
	(83.48)	(0.87)	(2.61)	-	-	(1.74)	(0.87)	(2.61)	-	-	-	-	-	-	-
อายุระหว่าง 41-60 ปี	90	-	23	4	3	-	1	2	4	3	-	3	-	1	-
	(55.21)	-	(14.11)	(2.45)	(1.84)	-	(0.61)	(1.23)	(2.45)	(1.84)	-	(1.84)	-	(0.61)	-
อายุ 60 ปีขึ้นไป	17	-	20	3	1	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-
	(27.42)	-	(32.26)	(4.84)	(1.61)	-	-	-	-	(4.84)	(1.61)	-	-	-	-
รวม	244	1	46	7	4	2	2	3	8	6	1	1	1	1	1
	(63.87)	(0.26)	(12.04)	(1.83)	(1.05)	(0.52)	(0.52)	(0.79)	(2.09)	(1.57)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.26)

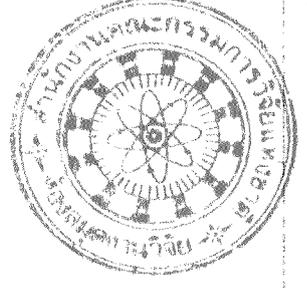
ตารางที่ 4 - 64 (ต่อ)

อายุ	ปัญหาสุขภาพ										
	กระเพาะอาหาร	หอบหืด	ต้อเนื้อ	ปวดเอว	อัมพาต	ข้อเสื่อม	คุณภาพตา	ถ้าได้	โรคลำไส้	ถุงลมโป่งพอง	เก๊าท์
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
อายุน้อยกว่า 15 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อายุระหว่าง 15-40 ปี	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	(0.87)	(1.74)	-	-	-	-	-	-	(0.87)	-	(0.87)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	7	-	1	2	-	2	1	1	-	-	1
	(4.29)	-	(0.61)	(1.23)	-	(1.23)	(0.61)	(0.61)	-	-	(0.61)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	1	2	2	-	1	1	-	-	-	1	3
	(1.61)	(3.23)	(3.23)	-	(1.61)	(1.61)	-	-	(1.61)	(1.61)	(4.84)
รวม	9	4	3	2	1	3	1	1	1	1	5
	(2.36)	(1.05)	(0.79)	(0.52)	(0.26)	(0.79)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(1.31)

ตารางที่ 4 - 64 (ต่อ)

อายุ	ปัญหาสุขภาพ										รวม	
	รูมาตอยด์ (ร้อยละ)	ไขข้ออักเสบและ ความดันสูง (ร้อยละ)	ไขมันในเส้น เลือดสูงและ ความดันสูง (ร้อยละ)	เบาหวาน ความ ดัน โรคหัวใจ เลือดจาง (ร้อยละ)	โรคจิต (ร้อยละ)	เบาหวาน และความ ดัน (ร้อยละ)	ลมชัก (ร้อยละ)	โรคหัวใจ (ร้อยละ)	โรคไต (ร้อยละ)	โรคตา (ร้อยละ)		เครียด (ร้อยละ)
อายุน้อยกว่า 15 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(100.00)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	115
	-	-	-	-	(0.87)	-	-	(0.87)	-	(0.87)	-	(100.00)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	1	3	2	2	-	6	2	-	1	-	1	163
	(0.61)	(1.84)	(1.23)	(1.23)	-	(3.68)	(1.23)	-	(0.61)	-	(0.61)	(100.00)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	62
	-	(1.61)	-	-	-	(6.45)	-	-	-	-	-	(100.00)
รวม	1	4	2	10	1	10	2	1	1	1	1	382
	(0.26)	(1.05)	(0.52)	(2.62)	(0.26)	(2.62)	(0.52)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(0.26)	(100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 65 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและสาเหตุของสมาชิกกลุ่มชนบ้านปง 3

อายุ	สาเหตุ										รวม
	จากการประกอบอาชีพ (ร้อยละ)	จากสถานะแวดล้อม (ร้อยละ)	จากกรรมพันธุ์ (ร้อยละ)	ไม่ทราบสาเหตุ (ร้อยละ)	จากการใช้ผู้วัยสูงอายุ (ร้อยละ)	จากพฤติกรรมกรมอุบิโรค (ร้อยละ)	จากพฤติกรรมก่อน (ร้อยละ)	จากอุบัติเหตุกรรม (ร้อยละ)	อุบัติเหตุ (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)	
อายุน้อยกว่า 15 ปี	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	12
	-	(100.00)	-	-	-	-	-	-	-	-	(100.00)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	2	19	8	3	-	2	-	-	1	35	
	(5.71)	(54.29)	(22.86)	(8.57)	-	(5.71)	-	-	(2.86)	(100.00)	
อายุระหว่าง 41-60 ปี	8	29	15	17	1	15	2	2	2	89	
	(8.99)	(32.58)	(16.85)	(19.10)	(1.12)	(16.85)	(2.25)	(2.25)	(2.25)	(100.00)	
อายุ 60 ปีขึ้นไป	4	16	10	8	6	4	-	-	1	49	
	(8.16)	(32.65)	(20.41)	(16.33)	(12.24)	(8.16)	-	-	(2.04)	(100.00)	
รวม	14	76	33	28	7	21	2	4	4	185	
	(7.57)	(41.08)	(17.84)	(15.14)	(3.78)	(11.35)	(1.08)	(2.16)	(2.16)	(100.00)	

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 66 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและสถานที่ใช้บริการทางการแพทย์ของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3

อายุ	สถานที่											รวม
	โรงพยาบาลประจำอำเภอ	สถานีอนามัยในชุมชน	คลินิกชุมชน	อสม.	หน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ (เฉพาะกิจ)	คลินิกเอกชน	โรงพยาบาลรัฐในอำเภอเมือง	โรงพยาบาลเอกชนในอำเภอเมือง	โรงพยาบาลต่างจังหวัด	โรงพยาบาลและคลินิก	รวม	
อายุน้อยกว่า 15 ปี	3	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	12
	(25.00)	(41.67)	(33.33)	-	-	-	-	-	-	-	-	(100.00)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	12	4	8	1	1	2	8	1	-	-	-	37
	(32.43)	(10.81)	(21.62)	(2.70)	(2.70)	(5.41)	(21.62)	(2.70)	-	-	-	(100.00)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	24	16	42	2	-	3	6	3	1	1	1	98
	(24.49)	(16.33)	(42.86)	(2.04)	-	(3.06)	(6.12)	(3.06)	(1.02)	(1.02)	(1.02)	(100.00)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	11	3	28	-	-	-	6	-	-	-	3	51
	(21.57)	(5.88)	(54.90)	-	-	-	(11.76)	-	-	-	(5.88)	(100.00)
รวม	50	28	82	3	1	5	20	4	1	4	4	198
	(25.25)	(14.14)	(41.41)	(1.52)	(0.51)	(2.53)	(10.10)	(2.02)	(0.51)	(2.02)	(2.02)	(100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 67 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจรักษาปัญหาสุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านบึง 3

อายุ	ความถี่					รวม (ร้อยละ)
	ไม่เคยเข้ารับบริการ ทางการแพทย์ (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 13-24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทางการแพทย์ มากกว่า 24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	
อายุน้อยกว่า 15 ปี	40 (95.24)	-	2 (4.76)	-	-	42 (100.00)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	94 (82.46)	11 (9.65)	7 (6.14)	2 (1.75)	-	114 (100.00)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	97 (59.88)	32 (19.75)	25 (15.43)	4 (2.47)	4 (2.47)	162 (100.00)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	21 (33.87)	23 (37.10)	14 (22.58)	2 (3.23)	2 (3.23)	62 (100.00)
รวม	252 (66.32)	66 (17.37)	48 (12.63)	8 (2.11)	6 (1.58)	380 (100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 4 - 68 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความถี่ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิกชุมชนบ้านบึง 3

อายุ	ความถี่					รวม (ร้อยละ)
	ไม่เคยเข้ารับบริการ ทางการแพทย์ (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 1-6 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 7-12 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทาง การแพทย์ 13-24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	เข้ารับบริการทางการแพทย์ มากกว่า 24 ครั้งต่อปี (ร้อยละ)	
อายุน้อยกว่า 15 ปี	32 (76.19)	8 (19.05)	2 (4.76)	-	-	42 (100.00)
อายุระหว่าง 15-40 ปี	90 (78.95)	22 (19.30)	2 (1.75)	-	-	114 (100.00)
อายุระหว่าง 41-60 ปี	97 (59.88)	59 (36.42)	5 (3.09)	1 (0.62)	-	162 (100.00)
อายุ 60 ปีขึ้นไป	25 (40.98)	29 (47.54)	6 (9.84)	-	1 (1.64)	61 (100.00)
รวม	244 (64.38)	118 (31.13)	15 (3.96)	1 (0.26)	1 (0.26)	379 (100.00)

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ส่วนที่ 5 ระดับการใช้ชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านปง 3 อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วิเคราะห์โดยนำคะแนนดัชนีบ่งชี้ของแต่ละมิติมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลเป็นระดับของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละมิติ ซึ่งคณะวิจัยได้กำหนดระดับของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 ระดับคือ

- 1) 4.21-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด
- 2) 3.41-4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก
- 3) 2.61-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง
- 4) 1.81-2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย
- 5) 1.00-1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า โดยภาพรวมมีการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก และเมื่อจำแนกออกตามมิติต่างๆ พบว่า ชุมชนบ้านปง 3 โดยภาพรวมมีการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุดในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากในด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ส่วนในด้านการเรียนรู้ มีการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง แสดงดังตารางที่ 4 - 69

ตารางที่ 4 - 69 การวัดระดับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามดัชนีชีวิต

ปัจจัย	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
เศรษฐกิจ	3.74	มาก
สังคม	4.74	มากที่สุด
วัฒนธรรม	4.19	มาก
สิ่งแวดล้อม	4.34	มากที่สุด
การเรียนรู้	3.34	ปานกลาง
รวม	4.06	มาก

ที่มา : จากการวิเคราะห์

(ข) ฐานข้อมูลกลุ่มชุมชน

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนบ้านปง 3 จะเป็นการดำเนินงาน โดยกลุ่มต่างๆ ได้แก่

- (1) กลุ่มเยาวชน
- (2) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- (3) กลุ่มเกษตรกร
- (4) กลุ่มผู้สูงอายุ
- (5) กลุ่มแม่บ้าน
- (6) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน

ทั้งนี้ คณะวิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแต่ละกลุ่ม และวิเคราะห์ศักยภาพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ผลการศึกษาดังนี้

(1) กลุ่มเยาวชน

ชื่อกลุ่ม	กลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านปง (กลุ่มฯ)
ที่อยู่	155 หมู่ 7 ชุมชนบ้านปง 3 ตำบลอินทนิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อประธานกลุ่ม	นายวิเชียร จานะธรรม
โทรศัพท์	089-4357763

ประวัติการก่อตั้งกลุ่มฯ

ชุมชนบ้านปง เป็นชุมชนที่มีคนสามวัย คือ วัยเด็กและเยาวชน วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และเป็นบุคคลที่มีความสามารถหลากหลาย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีความสามารถด้านการเล่นเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีสากล เครื่องดนตรีพื้นบ้าน การฟ้อนรำ และภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ รวมถึงความสามารถด้านการเรียนที่พร้อมถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การรวมกลุ่มทำกิจกรรมดังกล่าวเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จากองค์ประกอบดังกล่าว ทำให้เด็กและเยาวชนบ้านปง รวมตัวกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนและได้ก่อตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2552 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 50 คน ปัจจุบันมีสมาชิกเท่าเดิม

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านปง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมยุวเกษตรจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา และได้รับสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินกิจกรรมอู๋ยสอนหลาน ซึ่งเป็นกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่จากวัดบ้านปง นอกจากนี้ ชุมชนยังให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของเยาวชน

โดยสนับสนุนงบประมาณสำหรับทำกิจกรรมตามความเหมาะสมและว่าจ้างเยาวชนที่มีความสามารถ
ด้านดนตรี ศิลปวัฒนธรรมไปแสดงในงานต่างๆ ของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกลุ่มฯ

1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. เพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน

การบริหารจัดการกลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านปง

1. ที่ปรึกษากลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านปง

- 1) นายศรีวัน อาษากิจ
- 2) นายนันท์ชัย สุวรรณประเทศ
- 3) นายบุญรวย เสมอใจ
- 4) นายบรรจง ญาณะเจริญ
- 5) นายชาติรี เกียรติยศ
- 6) นายทักษิณ คอนชัย

2. คณะกรรมการกลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านปง

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพ
1	นายวิเชียร จานะธรรม	ประธานกลุ่มฯ	44	ธุรกิจส่วนตัว
2	นางสาวพัชรา ชมเกษร	รองประธานกลุ่มฯ	24	ลูกจ้าง
3	นายธนากร เกียรติยศ	เลขานุการ	16	นักเรียน
4	นางสาวทิพย์ภากร กันชวงค์	เหรัญญิก	26	นักศึกษา
5	นางสาวพยอม จันทร์แดง	กรรมการ	20	รับจ้าง
6	นางสาวอภัสรา สุขขารี	กรรมการ	15	นักเรียน
7	นางสาวพัชรिता เสมอใจ	กรรมการ	15	นักเรียน
8	นางสาวสุดาวรัตน์ งามกล้า	กรรมการ	15	นักเรียน
9	นายวรวิทย์ มณีเทศ	กรรมการ	14	นักเรียน
10	นายณัฐพงษ์ สิงหา	กรรมการ	17	นักเรียน
11	เด็กหญิงศศิวิมล พวงมาลัย	กรรมการ	13	นักเรียน
12	เด็กหญิงพรนิกา เสมอใจ	กรรมการ	10	นักเรียน
13	เด็กชายอนุพงษ์ ทรายแก้ว	กรรมการ	14	นักเรียน
14	เด็กหญิงกิตติยา เกียรติยศ	กรรมการ	13	นักเรียน
15	เด็กหญิงกฤษฎาญา จีวี	กรรมการ	12	นักเรียน

3. ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มฯ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร

กลุ่มฯ ไม่ได้กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มฯ เป็นลายลักษณ์อักษร มีเพียงระเบียบข้อตกลงของแต่ละโครงการที่ดำเนินการ เช่น โครงการยุวเกษตร เด็กและเยาวชนจะกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ เช่น เวิร์ดน้ำดื่ม ไม้ หากผู้ใดไม่ปฏิบัติหน้าที่จะถูกปรับเงินครั้งละ 1 บาท

4. การประชุมกลุ่มฯ

กลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านโป่ง ไม่ได้กำหนดเวลาสำหรับการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกไว้อย่างเป็นแบบแผน การนัดหมายประชุมจะขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

5. สถานภาพทางการเงิน

แรกเริ่มก่อตั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านโป่ง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ วัดบ้านโป่ง จำนวน 2,000 บาท และจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา 5,000 บาท รวมมีงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมด 7,000 บาท ปัจจุบันมีเงินเหลือจำนวน 3,800 บาท เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับกิจกรรมต่างๆ เช่น การขายขนมที่ถนนคนเดินของชุมชนซึ่งจัดขึ้นทุกวันเสาร์

กลุ่มฯ ได้จัดสรรงบประมาณจากการได้รับการสนับสนุนออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) งบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรม ร้อยละ 80 ของงบประมาณทั้งหมด
- 2) งบประมาณสำหรับเป็นกองกลางกลุ่มฯ ร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด

หน่วยงานสนับสนุน	กิจกรรมที่สนับสนุน	จำนวนเงิน
เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา	กิจกรรมยุวเกษตร	5,000 บาท
วัดบ้านโป่ง	กิจกรรมอู๋ยสอนหลาน	2,000 บาท
ชุมชนบ้านโป่ง	กิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์	ไม่แน่นอน

6. กิจกรรมที่ดำเนินการและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

1) กิจกรรมพัฒนาชุมชน

ลักษณะกิจกรรม : ทำความสะอาดชุมชน เก็บขยะ ปลูกป่าชุมชน ร่วมงานต่างๆ ที่จัดขึ้นทั้งในชุมชนและระหว่างชุมชน

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ :

- ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเด็กในชุมชน รวมถึงความสัมพันธ์แบบเครือญาติ
- การให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชน
- การตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมถึงผู้นำด้านต่างๆ ในชุมชน
- การประชาสัมพันธ์กิจกรรม
- ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม

2) กิจกรรมอุ้ยสอนหลาน สืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน

ลักษณะกิจกรรม : เรียนรู้งานด้านภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมกันระหว่าง กลุ่มเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ซึ่งมีทั้งงานด้านการจักสาน งานใบตอง งานกระดาษ

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ :

- การประชาสัมพันธ์กิจกรรม
- ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมตรงกันกับช่วงเวลาว่างของเยาวชน
- การให้ความสนใจและความร่วมมือของผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่ และกลุ่มเด็ก

3) โครงการยุวเกษตร

ลักษณะกิจกรรม : ทดลอง เรียนรู้การทำแปลงเกษตร การปลูกผักปลอดสารพิษ

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ :

- ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลในการดำเนินโครงการ
- ความร่วมมือ และความสนใจของกลุ่มเด็ก
- การช่วยเหลือของทุกกลุ่มในชุมชน ทั้งด้านความรู้การทำเกษตร การสนับสนุนและบริจาคเมล็ดพันธุ์พืช การออกแรงช่วยกันทำแปลงเกษตร
- ความรับผิดชอบของน้องๆ ในการดูแลแปลง ตั้งแต่การทำแปลง การปลูก รดน้ำ การเก็บและขาย
- การร่วมกันตั้งกฎระเบียบในการทำงาน

7. กิจกรรมที่ดำเนินการและไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

โครงการที่สอนน้อง

ลักษณะกิจกรรม : สอนการบ้าน เรียนพิเศษให้กับน้องๆ หรือสอนทำกิจกรรมต่างๆ ทุกวันเสาร์ อาทิตย์หรือวันหยุด เช่น ทำการ์ด ฝเปเปอร์มาเช่ เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จ :

- บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนน้องๆ
- ช่วงเวลาที่จัดส่วนใหญ่ตรงกับงานของชุมชน
- ระดับการศึกษาของน้องๆ ที่ค่อนข้างหลากหลาย ทำให้ไม่สามารถจัดเนื้อหาได้ดีเท่าที่ควร
- ด้วยภาระหน้าที่ของแกนนำที่นำกิจกรรมของกลุ่มเด็กที่หลากหลาย ทำให้บางครั้งไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้สะดวก
- อุปกรณ์การเรียนไม่น่าสนใจในการเรียนรู้ของเด็กๆ

8. จุดเด่นของกลุ่มฯ

1) ด้านการบริหารจัดการ

กลุ่มฯ มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โดยมีการจัดทำโครงการและมอบหมายหน้าที่แก่สมาชิกชัดเจน สมาชิกทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มฯ

2) ด้านสมาชิก

สมาชิกกลุ่มฯ มีทักษะความสามารถหลากหลายด้าน เช่น ด้านศิลปะการแสดง ด้านเครื่องดนตรีไทย และสากล พร้อมทั้งจะถ่ายทอดความรู้แก่เด็กและเยาวชนที่สนใจด้วยความร่วมมือร่วมใจและสามัคคี

9. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มฯ

1) ผู้ปกครองไม่เข้าใจกิจกรรมและการรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชน

2) สมาชิกบางคนมีทัศนคติในการทำงานที่ไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งในการทำงานเป็นบางครั้ง

3) คณะกรรมการบางท่านไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่

10. แนวทางแก้ไขปัญหา

1) เชิญผู้ปกครองเด็กและเยาวชนมาร่วมกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนจัดขึ้น

2) ผู้นำกลุ่มฯ ควรเป็นผู้ที่สมาชิกให้ความนับถือ เชื่อใจ และเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหภายในกลุ่มได้อย่างรวดเร็วและยุติธรรมจะทำให้สามารถลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกกลุ่มฯ

3) สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการ

11. กิจกรรมที่กลุ่มฯ ต้องการดำเนินการ

1) กิจกรรมฝึกความเป็นผู้นำ

2) กิจกรรมการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม

3) กิจกรรมฝึกการเป็นวิทยากร

4) กิจกรรมการผลิตสื่อชุมชน

(2) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)

ชื่อกลุ่ม	กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) (กลุ่มฯ)
ที่อยู่	หมู่ 7 ชุมชนบ้านโป่ง 3 ตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อประธานกลุ่ม	นายอุ๊ด กันธวงค์
โทรศัพท์	053-857564

ประวัติการก่อตั้งกลุ่มฯ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประชาชนผู้เข้ารับการอบรมและสมัครเป็น อสม. จะดำเนินงานด้านสาธารณสุข โดยมีบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ชี้แนะบริการ ประสานงานสาธารณสุขแก่ประชาชน เป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนางานสาธารณสุขของชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้กระบวนการความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รวมทั้งกระตุ้นให้มีการวางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขของหมู่บ้าน

การรับสมัครสมาชิก อสม. นั้น สถานีอนามัยจะเปิดรับสมัครสมาชิกปีละ 1 ครั้ง สมาชิกในชุมชนบ้านโป่ง 3 มีความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว จึงสมัครเป็น อสม. เพื่อการดำเนินกิจกรรมด้านสาธารณสุขของหมู่บ้าน ทั้งนี้ ชุมชนบ้านโป่ง 3 ได้ดำเนินกิจกรรม อสม. มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 มีสมาชิกแรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน จำนวน 15 คน สมาชิกแต่ละคนจะรับผิดชอบดูแลด้านสาธารณสุขแก่ครัวเรือน จำนวน 7 – 11 ครัวเรือน

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกลุ่มฯ

- 1) เพื่อดูแลสุขภาพของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้ป่วย หญิงตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอดทารกแรกเกิด ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์
- 2) เพื่อดูแลสุขภาพแวดล้อมที่เป็นบ่อเกิดของโรคและความเจ็บป่วย เช่น การตรวจดูน้ำขุ่นในทุกวันศุกร์ การเฝ้าระวังไข้หวัดสายพันธุ์ 2009

การบริหารจัดการกลุ่ม อสม.

1. คณะกรรมการกลุ่ม อสม.

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพ
1	นายอุ๊ด กันธวงค์	ประธานกลุ่มฯ	44	ธุรกิจส่วนตัว
2	นางอำพรธม จานะธรรม	รองประธานกลุ่มฯ	54	รับจ้างทั่วไป
3	นางวันเพ็ญ ขาวสวย	เลขานุการ	44	รับจ้างทั่วไป

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพ
4	นางศรีธยา ทรายแก้ว	เหรียญกฐิก	48	รับจ้างเย็บผ้า
5	นางสาวจรียา จานะธรรม	ประชาสัมพันธ์	52	รับจ้างทั่วไป
6	นางทองแก้ว ตาขัน	กรรมการ	59	ทำการเกษตร
7	นางสาวจันทสม ตาขัน	กรรมการ	51	รับจ้างเย็บผ้า
8	นางสาวน้อม เกียรติยศ	กรรมการ	42	รับจ้างทั่วไป
9	นางประนอม ขาวสวย	กรรมการ	50	ธุรกิจส่วนตัว
10	นางสายทอง ศรีอำพร	กรรมการ	44	นวดแผนโบราณ
11	นางสายทอง ก้อนทอง	กรรมการ	46	ธุรกิจส่วนตัว
12	นางนิภา จานะธรรม	กรรมการ	40	ผู้ช่วยพยาบาลคลินิกชุมชน
13	นางนงคราญ สุริยะบุญเรือง	กรรมการ	33	ผู้ช่วยพยาบาลคลินิกชุมชน
14	นางสุดา ชนันชัย	กรรมการ	46	รับจ้างทั่วไป
15	นางอนงค์ จันทร์เจริญ	กรรมการ	56	รับจ้างทั่วไป

2. ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง เกี่ยวกับการประชุม อสม.

ในการประชุมคณะกรรมการ อสม. ระดับตำบลทุกเดือนนั้น กลุ่ม อสม. ชุมชนบ้านโป่ง 3 จะส่งตัวแทนคณะกรรมการ เข้าร่วมประชุม 2 ท่าน และหลังจากนั้น จึงนัดหมายประชุมสมาชิก อสม. ภายในชุมชนบ้านโป่ง 3 นอกจากนี้ อสม. ทุกคนจะต้องเข้าร่วมประชุมกับอนามัยชุมชนทุกเดือน โดยมีระเบียบว่า หากกรรมการท่านใดไม่เข้าประชุมจะต้องชำระค่าปรับ ท่านละ 20 บาท

3. สถานภาพทางการเงิน

กลุ่ม อสม. บ้านโป่ง 3 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลเมืองเมืองแกน พัฒนาเป็นหลัก โดยเมื่อปี 2548 เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาสนับสนุนงบประมาณให้เปล่าแก่กลุ่ม อสม. จำนวน 5,000 บาท ซึ่งกลุ่มฯ ได้นำมาใช้เป็นเงินหมุนเวียนภายในกลุ่ม โดยกลุ่มฯ นำไปดำเนินกิจกรรมขยะแลกไข่ ทำให้ในปัจจุบัน กลุ่มฯ มีรายได้จากกิจกรรมดังกล่าวรวม 7,000 บาท และปัจจุบัน กลุ่มฯ นำเงินจำนวนนี้ไว้ใช้เงินหมุนเวียนภายในกลุ่มฯ นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา ได้สนับสนุนงบประมาณตามโครงการที่ อสม. เสนอ จำนวนปีละ 10,000 บาท และกลุ่ม อสม. ยังได้รับการสนับสนุนเงินบริจาคจากการร่วมจัดงาน ฅาปนกิจเป็นบางครั้ง โดยเจ้าของงานจะใส่ซองให้

การจัดสรรงบประมาณของกลุ่ม อสม. จะขึ้นอยู่กับโครงการที่เสนอขอ (ตัวอย่างโครงการหน้า 22)

เมื่อมีสมาชิกในชุมชนเสียชีวิต สมาชิกกลุ่ม อสม. จะต้องร่วมทำบุญ ดังนี้

- 1) ถ้าเป็นคนในอำเภอเดียวกันเสียชีวิต สมาชิก อสม. ทุกคน ต้องจ่ายเงินคนละ 10 บาท

- 2) ถ้าเป็นคนในตำบลเดียวกันเสียชีวิต สมาชิก อสม. ทุกคน ต้องจ่ายเงินคนละ 20 บาท
- 3) ถ้าเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันเสียชีวิต สมาชิก อสม. ทุกคน ต้องจ่ายเงินคนละ 50 บาท

หน่วยงานสนับสนุน	กิจกรรม	จำนวนเงิน
เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา	เงินให้เปล่า	5,000 บาท
เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา	กิจกรรมการดำเนินงานของ อสม. ตามโครงการที่เสนอ	10,000 บาท
เจ้าของงานฉาปนกิจ	เงินบริจาคจากการร่วมบุญงานฉาปนกิจ	ไม่แน่นอน

4. สวัสดิการที่สมาชิกได้รับจากการเป็น อสม.

สมาชิก อสม. จะได้รับสวัสดิการจากอนามัยชุมชนบ้านปาง 3 ประกอบด้วย

1) สวัสดิการการรักษาพยาบาล (ครอบคลุมการเจ็บป่วยและบาดเจ็บทุกประเภท) ทั้งครอบครัวโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับพยาบาล ยกเว้น กรณีที่สมาชิกในครัวเรือนมีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะได้รับสวัสดิการต่างๆ จากสวัสดิการผู้สูงอายุแทน

2) สมาชิก อสม. จะได้รับค่าตอบแทนเดือนละ 600 บาทจากสำนักงานสาธารณสุข

3) การพัฒนาศักยภาพสมาชิก อสม. โดยการเข้ารับการอบรมที่หน่วยงานต่างๆ เช่น เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อนามัยบ้านปาง 3 โรงพยาบาลแม่แตง และสาธารณสุขอำเภอ จัดขึ้น

5. กิจกรรมที่ดำเนินการและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กิจกรรมขยะแลกไข่ (ดำเนินการตั้งแต่ ปี 2548)

ลักษณะกิจกรรม : กลุ่ม อสม. นำเงินจำนวน 5,000 บาท ที่ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาไปลงทุนในโครงการขยะแลกไข่ โดยนำเงินไปซื้อไข่แล้วให้สมาชิกในชุมชนนำขยะมาแลกไข่ จากนั้น กลุ่มฯ จึงนำขยะไปขาย ทำให้ได้เงินมาเป็นจำนวน 7,000 บาท และปัจจุบัน กลุ่มฯ ใช้เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มฯ

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ : คนในชุมชนเห็นว่าการนำขยะมาแลกไข่เป็นการทำให้คนที่นำขยะมาแลกได้รับประโยชน์ คือ ไข่ไข่ไว้บริโภค และไม่ต้องเสียเวลานำขยะไปจำหน่ายเอง ดังนั้น จึงทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ

6. จุดเด่นของกลุ่มฯ

1) ด้านคณะกรรมการ

คณะกรรมการกลุ่มฯ ทุกคนเป็นผู้มีน้ำใจ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2) ด้านสมาชิก

สมาชิกกลุ่มฯ มีความสามัคคี ดำเนินงานด้วยจิตอาสา สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้เมื่อสมาชิกท่านอื่นติดภารกิจ

3) ด้านการบริหารงาน

กลุ่มฯ มีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน การบริหารงานเป็นไปแบบยืดหยุ่นตามความเหมาะสม มีกฎระเบียบเพื่อกำกับดูแลความเรียบร้อยเป็นบางกรณี เช่น กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุม

7. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มฯ

ไม่มี

8. กิจกรรมที่กลุ่มฯ ต้องการดำเนินการ

- 1) กิจกรรมผลิตยาหม่องน้ำ เพื่อจำหน่ายหารายได้เข้ากลุ่มฯ
- 2) กิจกรรมผลิตลูกประคบ เพื่อจำหน่ายหารายได้เข้ากลุ่มฯ

ตัวอย่าง

โครงการพัฒนาศักยภาพทีมอาสาสมัครสาธารณสุขบ้านปทุมชน 3

หลักการและเหตุผล

จากการพัฒนาประเทศในระบอบที่ผ่านมามีมุ่งเน้นการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจหรือเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางรายได้ นั่น ทำให้คนในสังคมมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น การเอารัดเอาเปรียบ การขาดคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งล้วนแต่ส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนจนภาวะการเจ็บป่วยของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปสู่โรคร้ายใหม่ เช่น ความเครียด เป็นต้น รวมทั้งโรคต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นอีกเช่นกัน ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา “คน” และเน้นความมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนามากขึ้น จนก่อให้เกิดแกนนำที่หลากหลายและมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่า อสม. เป็นแกนนำอีกรูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้าง และพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยรวมถึงพฤติกรรมคนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพทีมอาสาสมัครสาธารณสุขบ้านปทุมชน 3 ขึ้นนั้นจึงน่าจะสร้างทักษะ ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมอาสาสมัครสาธารณสุข และคนในชุมชนในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขได้อย่าง

เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถพัฒนาศักยภาพทีมอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างทักษะ ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมอาสาสมัครสาธารณสุข และคนในชุมชนในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในทีมอาสาสมัครสาธารณสุข และคนในชุมชน
3. เพื่อพัฒนาศักยภาพทีมอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

อาสาสมัครสาธารณสุขบ้านปง ชุมชน 3 จำนวน 15 คนและประชาชนทุกหลังคาเรือนในชุมชน

ระยะเวลาดำเนินงาน

ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2552 – เดือน กันยายน 2553 เป็นเวลา 12 เดือน

งบประมาณ 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

1. ค่าพาหนะ และค่าอาหารสำหรับ อสม.ที่เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมวิชาการประจำปี เป็นจำนวนเงิน 2,000 บาท
2. สนับสนุนค่าประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ และท้องถิ่น 12 ครั้ง / ปี ครั้งละ 2 คน เป็นจำนวนเงิน 2,400 บาท
3. ค่าดำเนินการจัดกิจกรรมการรณรงค์ควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก โรคเอดส์ โรคมะเร็งเต้านม โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิต รวมทั้งยาเสพติด เป็นจำนวนเงิน 3,600 บาท
4. จัดซื้อกระเป๋าเยี่ยมบ้านชนิดสะพายป่า 1 ใบ เป็นเงิน 2,000 บาท

ผู้รับผิดชอบโครงการ

อาสาสมัครสาธารณสุขบ้านปง ชุมชน 3 จำนวน 15 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดทักษะ ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมอาสาสมัคร สาธารณสุข และคนในชุมชนในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. เกิดความรัก ความสามัคคีในทีมอาสาสมัครสาธารณสุข และคนในชุมชน
3. เกิดการพัฒนาศักยภาพทีมอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

.....ผู้เสนอโครงการ
(นายอุ๊ต กั้นรวงศ์)

.....ผู้เห็นชอบโครงการ
()

.....ผู้อนุมัติโครงการ
(นายประพันธ์ ชัยอินตา)

รองนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา
เทศมนตรีฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

(3) กลุ่มเกษตรกร

ชื่อกลุ่ม กลุ่มเกษตรกรชุมชนบ้านปง 3

ที่อยู่ ชุมชนบ้านปง 3 ตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อประธานกลุ่ม นายถาวร ตาขัน

โทรศัพท์ 083-949-4833

ประวัติการก่อตั้งกลุ่มฯ

เนื่องจากประชากรในชุมชนบ้านปง 3 มีอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว คือ การทำการเกษตร ได้แก่ การปลูกข้าวนาปรัง ข้าวนาปี ถั่วเหลือง บวบ ถั่วฝักยาว แตงกวา ข้าวโพด มะเขือพันธุ์ต่างๆ ฯลฯ แต่การทำการเกษตร ประสบปัญหาที่หลากหลาย เช่น ปัญหาด้านต้นทุน การผลิตสูง ปัญหาการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อผลผลิตไปจำหน่ายต่อและในบางฤดูกาล ประสบปัญหาปริมาณผลผลิตล้นตลาด ทำให้ผลผลิตราคาต่ำ ดังนั้น เกษตรกรจึงได้รวมตัวกันจัดตั้ง กลุ่มเกษตรกรขึ้น เพื่อขอความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากภาครัฐ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เมล็ดพันธุ์ และสารกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงได้ ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2550 มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 13 คน ปัจจุบัน มีสมาชิก 50 คน

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกลุ่มฯ

เพื่อรองรับและขอรับการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากภาครัฐ

การบริหารจัดการเกษตรกรรมชนบ้านปง 3

1. คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรรมชนบ้านปง 3

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	อายุ(ปี)	อาชีพ
1	คุณถาวร ตาขัน	ประธานกลุ่มฯ	60	เกษตรกร
2	คุณเกษม วงศ์น้ำ	รองประธานกลุ่มฯ	50	เกษตรกร
3	คุณบัญชา ชูสี	เลขานุการ	60	เกษตรกร
4	คุณสุวรรณ จานะธรรม	เหรัญญิก	47	เกษตรกร
5	คุณพยนต์ ยานะเจริญ	กรรมการ	57	เกษตรกร
6	คุณประสาธ ใยยาคำ	กรรมการ	45	เกษตรกร
7	คุณทองอินทร์ จันทร์วงศ์	กรรมการ	55	เกษตรกร
8	คุณจรัส เกียรติยศ	กรรมการ	47	เกษตรกร
9	คุณอำนาจ จานะธรรม	กรรมการ	53	เกษตรกร
10	คุณนิคม จานะธรรม	กรรมการ	54	เกษตรกร
11	คุณสุทัศน์ จานะธรรม	กรรมการ	40	เกษตรกร
12	คุณเสวาท ทรายแก้ว	กรรมการ	38	เกษตรกร
13	คุณวิโรจน์ พวงมาลัย	กรรมการ	39	เกษตรกร

2. ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มที่เป็นลายลักษณ์อักษร

กลุ่มฯ ไม่ได้กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร

3. การประชุมกลุ่มฯ

กลุ่มฯ ไม่ได้กำหนดเวลาสำหรับการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกไว้อย่างเป็นแบบแผน การนัดหมายประชุมจะขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

4. สถานภาพทางการเงิน

กลุ่มฯ ไม่ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมใดเป็นกรณีเฉพาะ แรกเริ่มก่อตั้งกลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จำนวน 15,000 บาท เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มฯ ปัจจุบันกลุ่มฯ มีเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ 5,000 บาท

หน่วยงานสนับสนุน	กิจกรรมที่สนับสนุน	จำนวนเงิน
เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา	ทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มฯ	15,000 บาท

5. กิจกรรมที่ดำเนินการและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ไม่มี

6. กิจกรรมที่ดำเนินการและไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
ไม่มี

7. จุดเด่นของกลุ่ม

กลุ่มฯ เกษตรกร เน้นการทำการเกษตรเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก เมื่อเหลือจากการบริโภคจึงจำหน่าย การทำการเกษตร จะปลูกพืชหมุนเวียนในแปลงนา สวน ตามฤดูกาล เพาะปลูก และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร และมีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร รวมถึงการขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

8. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม

เนื่องจากเป็นกลุ่มเกษตรกร ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มฯ จึงเป็นเรื่องของราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำ รวมถึงการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง

9. แนวทางแก้ไขปัญหา

ปัจจุบัน กลุ่มฯ ยังไม่มีแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ รวมถึงการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง แนวทางบรรเทาปัญหาในปัจจุบัน คือ การขอรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประกันราคาผลผลิตจากภาครัฐ เป็นต้น

10. กิจกรรมที่กลุ่มต้องการดำเนินการ

ไม่มี

(4) กลุ่มผู้สูงอายุ

ชื่อกลุ่ม กลุ่มผู้สูงอายุชุมชน บ้านปง 3
ที่อยู่ ไม่มีที่ตั้งของกลุ่มที่เป็นทางการ
ชื่อประธานกลุ่ม นายบุญส่ง ยจิตากุล
โทรศัพท์ 085-0347282

ประวัติการก่อตั้งกลุ่มฯ

กลุ่มผู้สูงอายุชุมชนบ้านปง ก่อตั้งขึ้นจากความต้องการของสมาชิกในชุมชนที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มจำนวนมากขึ้น มีทั้งผู้ที่มีความสามารถทำงานช่วยเหลือสังคมได้ ผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองเท่านั้น และผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือชุมชนและตนเองได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ สมาชิกในชุมชนจึงต้องการให้มีการก่อตั้งกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่น กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกัน พระอาจารย์เกตุ กนฺตสีโล รองเจ้าอาวาสวัดบ้านปง ผู้ที่สมาชิกในชุมชนให้ความเลื่อมใส ศรัทธา ต้องการให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีการรวมกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำในงานบุญต่างๆ ตามจารีตประเพณี ที่ทำสืบต่อกันมาทุกปี

จากเหตุผลข้างต้นจึงมีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในบ้านปงทั้งหมด ต่อมา ในปี พ.ศ. 2551 มีการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง จึงได้แบ่งเขตการปกครองของบ้านปง เป็น 3 ชุมชน จากการแบ่งเขตนี้ทำให้เกิดกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนบ้านปง 3 ขึ้น และเริ่มมีการแต่งตั้งประธานกลุ่ม ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2551 ซึ่งมีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 68 คน แต่เนื่องจากมีสมาชิกบางรายเสียชีวิต ปัจจุบัน กลุ่มผู้สูงอายุชุมชนบ้านปง 3 จึงมีสมาชิกจำนวน 61 คน

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกลุ่มฯ

1. เพื่อให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุในชุมชนภาคภูมิใจที่สามารถสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสังคมและตระหนักว่าตนเองไม่ใช่ภาระของสังคม
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นแกนนำในการสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

การบริหารจัดการกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนบ้านปง 3

1. คณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนบ้านปง 3

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพ
1	นายบุญส่ง ยจิตากุล	ประธาน	70	ว่างงาน
2	นายสิงห์ อาญาคำ	รองประธาน	68	มัคทายก
3	นายบุญเลิศ ชาวสาย	เลขานุการ	63	ไวยาวัจกร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพ
4	นายถนอม ละออกิจ	เหรียญก	62	เกษตรกร
5	นายผจญ ญานะเจริญ	กรรมการ	57	เกษตรกร
6	นายมาณพ สุริยวรรณ	กรรมการ	72	เกษตรกร
7	นายดี ทะนันชัย	กรรมการ	70	ว่างงาน
8	นายสมบุรณ์ ทะนันชัย	กรรมการ	68	เกษตรกร
9	นายสมบุรณ์ อินตะยศ	กรรมการ	71	จักสาน
10	นายถาวร ตาขัน	กรรมการ	60	เกษตรกร
11	นายตีบ จานะธรรม	กรรมการ	76	จักสาน
12	นายวันทา รุดี	กรรมการ	63	จักสาน
13	นางแก้ว แก่นเพชร	กรรมการ	68	ค้าขาย

2. กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ทางกลุ่มฯ ไม่ได้กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีเพียงข้อกำหนดว่าผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มได้ต้องมีอายุครบ 60 ปี ขึ้นไป

3. การประชุมกลุ่ม

ในการนัดหมายเพื่อ ประชุมกลุ่มฯ จะขึ้นอยู่กับประธานเห็นสมควร ทั้งนี้ ไม่มีกำหนดเวลาสำหรับการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกไว้อย่างเป็นแบบแผน

4. สถานภาพทางการเงิน

แรกเริ่มก่อตั้งกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนบ้านปง 3 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จำนวน 27,273 บาท เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มฯ จากงบประมาณที่กลุ่มฯ ได้สนับสนุน กลุ่มฯ ได้จัดสรรงบประมาณออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) งบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรม จำนวน 10,000 บาท

2) เงินออมสำหรับใช้จ่ายฉุกเฉินของสมาชิก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมและส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากเทศบาลฯ ทำให้ในปัจจุบันกลุ่มฯ มีงบประมาณส่วนนี้ จำนวนทั้งหมด 18,000 บาท

5. กิจกรรมที่ดำเนินการและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

1) กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มฅาปณกิจผู้สูงอายุ

ลักษณะกิจกรรม

หากมีสมาชิกกลุ่มเสียชีวิตลง สมาชิกที่เหลือต้องจ่ายค่าฅาปณกิจ คนละ 30 บาท ต่อ 1 ศพ เพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ :

- ลักษณะทางสังคมของชุมชนยังเป็นแบบสังคมชนบท คือ มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น เมื่อมีผู้เสียชีวิต สมาชิกในชุมชนต่างร่วมกันจัดงานฌาปนกิจเพื่อเป็นการไว้อาลัยให้แก่ผู้เสียชีวิต

- สมาชิกกลุ่มๆ มีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้วยดี

2) กิจกรรมทำข้าวกล้อง

ลักษณะกิจกรรม

กลุ่มๆ จะรับซื้อข้าวเปลือก ที่เป็นข้าวเจ้า เพื่อนำมาตำโดยครกมอง (ครกไม้ขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เท้าเหยียบขณะตำ) ซึ่งสมาชิกจะผลัดกันตำ แล้วจะได้ข้าวกล้องที่มีคุณค่าทางอาหารเพื่อนำไปจำหน่ายต่อไป

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ :

- สมาชิกกลุ่มๆ มีความสามัคคี

- ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ทำให้จำหน่ายสินค้าได้และเกิดผลกำไรเป็นที่น่าพอใจ

3) กิจกรรมจักสาน

ลักษณะกิจกรรม

เนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางว่าจ้างผู้สูงอายุให้ผลิตตะกร้าจักสาน โดยนำวัตถุดิบ เช่น ดอก มาจำหน่ายให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน และรับซื้อตะกร้าจักสานที่ผู้สูงอายุผลิตตามขนาดที่ตกลงไว้ ทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้จากการจักสาน ซึ่งเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้สูงอายุมีความชำนาญให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ :

- ผู้สูงอายุมีความชำนาญด้านการจักสาน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ

- ผู้สูงอายุสามารถผลิตได้ที่บ้านของตนเอง และไม่ต้องใช้แรงงานมาก

6. กิจกรรมที่ดำเนินการและไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ลักษณะกิจกรรม

กิจกรรมการผลิตแจกัน ไม้ไผ่ตามคำสั่งซื้อของโรงงานและผู้ว่าจ้าง ซึ่งผลิตจากกระบอง ไม้ไผ่ ที่นำมาแกะสลักวดลายและตกแต่งให้สวยงามสำหรับใช้เป็นแจกัน

ปัจจัยที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ:

เกิดการเลียนแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มๆ และขายในราคาที่ถูกกว่าทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มๆ จำหน่ายไม่ได้

7. จุดเด่นของกลุ่ม

1) ด้านการบริหารจัดการ

กลุ่มฯ มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งยังมีความสามัคคีกันในกลุ่มแม้จะไม่มีการกำหนดกฎระเบียบให้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็ไม่มีความขัดแย้งในกลุ่มสมาชิก

2) ด้านสมาชิก

สมาชิกกลุ่มฯ ทุกคน เป็นผู้สมัครใจทำกิจกรรม และมีจิตสำนึกที่ดีในการร่วมกันทำกิจกรรม โดยยอมรับฟังความเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมแรงร่วมใจกันเป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่มฯ

3) ด้านโครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างกลุ่มประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์ญิก กรรมการ และสมาชิก นอกจากนี้การบริหารกลุ่มฯ ใช้ระบบการบริหารแบบเพื่อนบ้านที่คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น จึงไม่ให้ความสำคัญกับกฎระเบียบ เงื่อนไข กติกา มากกว่าการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

8. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม

กลุ่มฯ ไม่มีตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน และ ไม่มีตลาดที่ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง รวมทั้งขาดผู้ที่มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์กลุ่มฯ

9. แนวทางแก้ไขปัญหา

เพิ่มการประชาสัมพันธ์ โดยบอกต่อแบบปากต่อปาก ทำให้มีกลุ่มลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้น

10. กิจกรรมที่กลุ่มฯ ต้องการดำเนินการ

กิจกรรมการผลิตทำที่เหมาะสมตามฤดูกาล

(5) กลุ่มแม่บ้าน

ชื่อกลุ่ม กลุ่มแม่บ้านบ้านปง 3 (กลุ่มฯ)
ที่อยู่ หมู่ 7 ชุมชนบ้านปง ตำบลอิทธิพิชญ์ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อประธานกลุ่ม นาง ภริตพร ดอนชัย
โทรศัพท์ 082-3993468

ประวัติการก่อตั้งกลุ่ม

ชุมชนบ้านปง 3 เป็นชุมชนที่มีพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตร เช่น การทำการเกษตรและรับจ้างทางเกษตร แต่เมื่อว่างเว้นจากการประกอบอาชีพทางเกษตร ประชากรจะไม่มีรายได้ ดังนั้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจึงรวมตัวก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านบ้านปง 3 ขึ้น เพื่อทำกิจกรรมเสริมสร้างรายได้ เริ่มแรกของการก่อตั้งกลุ่มมีครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม 7 ครัวเรือน กลุ่มมีโครงสร้างการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก และ คณะกรรมการ ปีแรกของการดำเนินการ กลุ่มฯ ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาในการจัดทำโครงการ “ดอกไม้จากดินไทย” จำนวน 15,000 บาท ปีที่สองได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและสั่งซื้ออุปกรณ์เกี่ยวกับการทำดอกไม้จากดินไทย จากวิทยากรของศูนย์ปิ่นแก้ว จังหวัดเชียงราย ณ โรงเรียนกาวิลละอนุกุล จำนวน 10,000 บาท มีผู้เข้าอบรมจำนวน 20 คน ในการอบรมและสั่งซื้ออุปกรณ์ในครั้งนี้มีต้นทุนรวม 6,000 บาท ปัจจุบัน กลุ่มฯ ได้ผลิตดอกไม้จากดินไทยออกจำหน่ายตามคำสั่งซื้อเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกลุ่มฯ

1. เพื่อพัฒนาอาชีพแก่สมาชิกในชุมชน
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ครัวเรือน

การบริหารจัดการกลุ่มแม่บ้านบ้านปง 3

1. คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านบ้านปง 3

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพ
1	นางภริตพร ดอนชัย	ประธาน	39	ค้าขาย
2	นางวรรณนิศา อุดชาชน	รองประธาน	54	รับจ้าง
3	นางทองแก้ว ตาขัน	รองประธาน	59	รับจ้าง
4	นางจันทสม ตาขัน	เหนรัญญิก	51	รับจ้าง
5	นางศรีัญญา ทราญแก้ว	กรรมการ	48	รับจ้าง
6	นางสายทอง ก้อนทอง	กรรมการ	46	รับจ้าง

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพ
7	นางวันเพ็ญ ชาวสวย	กรรมการ	44	รับจ้าง
8	นางอำพรณ จานะธรรม	กรรมการ	54	รับจ้าง
9	นางแสงห้ำ จานะธรรม	กรรมการ	54	รับจ้าง
10	นางแสงอรุณ ญาณะเจริญ	สมาชิก	56	รับจ้าง
11	นางอำพร มณีเทศ	สมาชิก	51	รับจ้าง
12	นางอำพร ญาณะเจริญ	สมาชิก	44	รับจ้าง
13	นางนวลศรี เกียรติยศ	สมาชิก	50	รับจ้าง
14	นางประนอม ชาวสวย	สมาชิก	40	รับจ้าง
15	นางนิภา จานะธรรม	สมาชิก	44	รับจ้าง
16	นางราตรี ศรีโชค	สมาชิก	56	รับจ้าง
17	นางแสงจันทร์ ลออกิจ	สมาชิก	44	รับจ้าง
18	นางน้อม เกียรติยศ	สมาชิก	42	รับจ้าง
19	นางรัตนารณ์ อาญาคำ	สมาชิก	44	รับจ้าง
20	นางโสภา กันทะนวล	สมาชิก	46	รับจ้าง
21	นางอัมพร สมบุญเรือง	สมาชิก	49	รับจ้าง
22	นางศรีพรรณ พวงมาลัย	สมาชิก	39	รับจ้าง
23	นางจรียา จานะธรรม	สมาชิก	50	รับจ้าง
24	นางบัวแก้ว เขื่อนเพชร	สมาชิก	71	รับจ้าง
25	นางภาวิดา เพิ่มดี	สมาชิก	42	รับจ้าง

2. ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มที่เป็นลายลักษณ์อักษร

กลุ่มฯ ไม่ได้กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

3. การประชุมกลุ่ม

กลุ่มแม่บ้านปง ได้กำหนดเวลาสำหรับการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกไว้อย่างเป็นแบบแผน โดยมีการนัดประชุม 1-2 เดือนต่อ 1 ครั้ง

4. สถานภาพทางการเงิน

กลุ่มแม่บ้านบ้านปง 3 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลเมืองเมืองแกน พัฒนา จำนวน 25,000 บาท ซึ่งในปีแรก ได้รับงบประมาณ จำนวน 15,000 บาท สำหรับการดำเนินงานในโครงการดอกไม้จากดินไทย และในปีที่สอง ได้รับงบประมาณ จำนวน 10,000

บาท สำหรับการอบรมและจัดซื้ออุปกรณ์การผลิต ปัจจุบัน กลุ่มฯ มีงบประมาณคงเหลือจำนวน 17,000 บาท เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับกิจกรรมต่างๆ

หน่วยงานที่สนับสนุน	กิจกรรมที่สนับสนุน	จำนวนเงิน
เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา	การดำเนินกิจกรรม การฝึกอบรมและจัดซื้อ อุปกรณ์การผลิต	25,000 บาท

5. กิจกรรมที่ดำเนินการและประสานผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
ไม่มี

6. กิจกรรมที่ดำเนินการและไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ปัจจุบัน กลุ่มฯ มีเงินทุนหมุนเวียนที่พร้อมนำไปทำกิจกรรมการผลิตดอกไม้จากดินไทย แต่กลุ่มฯ ไม่สามารถนำเงินทุนที่มีอยู่ไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์ได้ เนื่องจากกลุ่มฯ ไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิต ทำให้ปัจจุบัน ไม่มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง

7. จุดเด่นของกลุ่มฯ

สมาชิกในชุมชน เป็นผู้มีทักษะด้านฝีมือแรงงาน และมีความต้องการการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

8. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม

กลุ่มฯ ไม่มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์

9. แนวทางแก้ไขปัญหา

กลุ่มฯ ควรเพิ่มตำแหน่งเจ้าหน้าที่การตลาดในโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มฯ เพื่อให้เป็นผู้ดำเนินการจัดหาตลาดโดยเฉพาะ

10. กิจกรรมที่กลุ่มฯ ต้องการดำเนินการ

- 1) กิจกรรมฝึกอบรมด้านการแปรรูปอาหาร
- 2) กิจกรรมด้านการตลาด

(6) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน

ชื่อกลุ่ม สัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน ชุมชนบ้านโป่ง 3 (กลุ่มฯ)

ที่อยู่ ตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อประธานกลุ่ม นายทักษิณ ดอนชัย

โทรศัพท์ 080-6745896

ประวัติการก่อตั้งกลุ่มฯ

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน ชุมชนบ้านโป่ง 3 ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2551 โดยมีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน 209 คน ปัจจุบัน มีสมาชิกจำนวน 207 คน เนื่องจากมีสมาชิกเสียชีวิต 1 คน และลาออกจากการเป็นสมาชิก 1 คน เนื่องจากยังไม่เข้าใจในกิจกรรมกลุ่มฯ

การก่อตั้งกลุ่มฯ เกิดขึ้นจากความต้องการของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างสวัสดิการให้แก่ตนเอง และให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จาก การก่อตั้งกลุ่มฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการทั้งหมด 4 เรื่อง ได้แก่ สวัสดิการเกิด สวัสดิการเจ็บป่วย สวัสดิการชราภาพ สวัสดิการเสียชีวิต นอกจากนี้ กลุ่มฯ ได้จัดสรรเงินสำหรับกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ ทุนการศึกษา กองทุนช่วยเหลือ (อาชีพ) พัฒนาองค์กร และประกันความเสี่ยง จากการดำเนินการ ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน กลุ่มฯ ได้จ่ายสวัสดิการแก่สมาชิกแล้ว ปัจจุบันมีเงินในกลุ่มฯ ประมาณ 40,000 บาท

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยเฉพาะผู้สูงอายุ
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะของการเอื้ออาทรและช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน

การบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน ชุมชนบ้านโป่ง 3

1. คณะกรรมการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน ชุมชนบ้านโป่ง 3

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายทักษิณ ดอนชัย	ประธานกลุ่มฯ
2	นายศรีวัน อาษากิจ	รองประธานกลุ่มฯ
3	นางสาวทิพย์ภากร กันธวงค์	เลขานุการ
4	นางกรिताพร ดอนชัย	ผู้ช่วยเลขานุการ
5	นายถนอม ละออกิจ	เหรัญญิก
6	นายณรงค์ ขาวสวย	ผู้ช่วยเหรัญญิก
7	นางภาวิดา เพิ่มดี	บัญชี
8	นางนิภา จานะธรรม	บัญชี

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
9	นางสาวจันทน์ ตาขัน	บัญชี
10	นายอุ๊ต กั้นวงค์	ทะเบียน
11	นางสาวพัชรา ชมเกษร	ทะเบียน
12	นายชาติรี เกียรติยศ	กรรมการติดตาม
13	นายศราวุธ อุดชาชน	กรรมการติดตาม
14	นายศุภ โโชค สิงหา	กรรมการติดตาม
15	นางศรีพรรณ พวงมาลัย	กรรมการติดตาม
16	นางอำพรพรณ จานะธรรม	กรรมการติดตาม
17	นางแสงอรุณ ญาณะเจริญ	กรรมการติดตาม
18	นายบรรจง ญาณะเจริญ	กรรมการตรวจสอบ
19	นายบุญรวย เสมอใจ	กรรมการตรวจสอบ
20	นายอาทิตย์ ญาณะเจริญ	กรรมการตรวจสอบ
21	นางก่องแก้ว ตาขัน	กรรมการตรวจสอบ

2. ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง กติกาของกลุ่มฯ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร

กลุ่มฯ ได้จัดทำข้อบังคับ กติกาของกลุ่มฯ เป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลุ่มฯ กติกาของกลุ่มฯ ประกอบด้วย กติกาการเป็นสมาชิก การบริหารจัดการ กองทุน การออมเงิน การจ่ายสวัสดิการ เป็นต้น

3. การประชุมกลุ่มฯ

กลุ่มฯ ได้กำหนดเวลาสำหรับการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกไว้อย่างเป็นแบบแผน ประกอบด้วย

การประชุมใหญ่สามัญ กำหนดการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีทางบัญชี (วันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี) และต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด จึงจะครบองค์ประชุม

การประชุมใหญ่วิสามัญ อาจมีขึ้น โดยมติของคณะกรรมการ หรือมีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด ลงลายมือชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการ

เมื่อมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีทุกคราว ให้เลขานุการแจ้งรายละเอียด วัน เวลา สถานที่ และเรื่องที่จะประชุมให้สมาชิกทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 วัน

4. สถานภาพทางการเงิน

ตั้งแต่เปิดรับสมาชิก จนถึงปัจจุบัน มีเงินในกลุ่มฯ ประมาณ 40,000 บาท

กลุ่มฯ ได้จัดสรรงบประมาณกองทุนออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) งบประมาณสำหรับเป็นกองกลางของกองทุน ร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด โดยจัดไว้สำหรับการพัฒนาองค์กรและใช้จ่ายฉุกเฉินต่างๆ (ร้อยละ 20) รวมถึงการให้ทุนการศึกษา (ร้อยละ 5) และประกันความเสี่ยง (ร้อยละ 5)

2) งบประมาณสำหรับเป็นกองทุนกู้ยืมปลอดดอกเบี้ย ร้อยละ 30 ของงบประมาณทั้งหมดโดยจัดเป็นกองทุนช่วยเหลือ (อาชีพ)

3) งบประมาณสำหรับจ่ายสวัสดิการร้อยละ 50 ของงบประมาณทั้งหมด โดยจัดสวัสดิการ 4 เรื่อง ได้แก่ สวัสดิการเกิด เจ็บป่วย ชราภาพ และเสียชีวิต

5. จุดเด่นของกลุ่มฯ

1) ด้านการบริหารจัดการ

คณะกรรมการกลุ่มฯ เป็นผู้ที่มีความรู้ และเป็นผู้ที่สมาชิกในชุมชนให้ความเชื่อถือ การบริหารจัดการมีแบบแผนและระเบียบที่ชัดเจน

2) ด้านสมาชิก

สมาชิกกลุ่มฯ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมโดยสมัครใจ และปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่มฯ อย่างเคร่งครัด

6. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มฯ

กลุ่มฯ ต้องการจดทะเบียนเป็นองค์กรการเงินชุมชน เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเงื่อนไขของการจดทะเบียนทั้งกับ พมจ. และ พอช. ต่างกำหนดให้กลุ่มฯ ดำเนินการในระดับตำบล รวมถึงต้องมีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดของตำบล และดำเนินการไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ปัจจุบัน กลุ่มฯ ดำเนินการรับสมาชิกคนในชุมชนบ้านปงเท่านั้น

7. กิจกรรมที่กลุ่มฯ ต้องการดำเนินการ

การสนับสนุนและขับเคลื่อนให้กลุ่มฯ จะวันละ 1 บาท มีความเข้มแข็ง โดยการจัดเวทีประชาคม และการจดทะเบียนกลุ่มการเงินชุมชน

4.2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน และระดับความความพอเพียงของชุมชน

(ก) ศักยภาพรายครัวเรือน

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครัวเรือน ทั้งด้านอาชีพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การพัฒนาความรู้และสุขภาพ แบบรายครัวเรือนในทุกครัวเรือน จำนวน 128 ครัวเรือน (ตามทะเบียนบ้านมี 148 ครัวเรือน แต่สามารถสอบถามข้อมูลได้ 128 ครัวเรือน เนื่องจากเป็นครัวเรือนที่มีผู้พักอาศัยที่สามารถสอบถามข้อมูลได้) พบว่า

1. **สถานภาพของครัวเรือน** ชุมชนบ้านปาง 3 โดยส่วนใหญ่สมาชิกในชุมชนเป็นเพศหญิงร้อยละ 51.31 (196 คน) ส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-60 ปี (ร้อยละ 42.41) โดยมีอายุเฉลี่ย 42 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 62.83) ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 34.29) ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มที่จะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จำนวน 122 คน (ร้อยละ 31.94)

2. **ลักษณะการประกอบอาชีพของครัวเรือน** ประกอบด้วย ครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือค้าขาย อุตสาหกรรมในครัวเรือน/วิสาหกิจชุมชน/OTOP และอาชีพอื่นๆ ได้แก่ รับจ้าง ลูกจ้าง ผู้สูงอายุ ขับรถ จักสาน เย็บผ้า ค้าขาย ทำสวน ข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ พนักงานโรงแรม ทำนา ผู้จัดการ เพาะเห็ด ช่างซ่อมรถ ผู้ช่วยพยาบาล และธุรกิจส่วนตัว โดยที่ครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรส่วนมากจะปลูกข้าว รองลงมาคือลำไย ถั่วเหลืองและอื่นๆ

3. **รายจ่ายของครัวเรือน** พบว่า ชุมชนบ้านปาง 3 มีรายจ่ายรวมทั้งหมด 932,292.25 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 7,283.53 บาท แบ่งเป็น รายจ่ายที่จำเป็นรวมทั้งหมด 729,656.17 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 5,700.44 บาทต่อเดือน และรายจ่ายที่ไม่จำเป็น รวมทั้งหมด 202,636.08 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 1,583.09 บาทต่อเดือน และสัดส่วนรายจ่ายที่จำเป็น: รายจ่ายที่ไม่จำเป็น เท่ากับ 3.60: 1

4. **แหล่งเงินทุนของครัวเรือนชุมชนบ้านปาง 3** เงินกู้ยืมของสมาชิกชุมชนบ้านปาง 3 ทั้งหมดจำนวน 6,318,100.00 บาท จำนวนครัวเรือนที่มีภาระหนี้สิน ทั้งหมด 57 ครัวเรือน โดยกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ สูงสุด 5 ลำดับแรก ดังนี้

4.1 กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 29 คน จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมด 439,100.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 15,141.38 บาท ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก

4.2 ธนาคารของรัฐ หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ จำนวน 25 คน จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมด 3,750,000.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 150,000.00 บาท ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก

4.3 สหกรณ์ต่างๆ จำนวน 12 คน จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมด 832,000.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 69,333.33 บาท ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก

4.4 บริษัท (จำกัด) บริการด้านสินเชื่อ บัตรเครดิต หรือไฟแนนซ์ จำนวน 4 คน จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมด 555,000.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 138,750.00 บาท ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก และเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ/ครอบครัว

4.5 หนี้นอกระบบ หรือ บุคคลอื่นภายนอกครัวเรือน (รวมแชร์) จำนวน 2 คน จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมด 19,000.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 9,500.00 บาท ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในอาชีพหลัก และเพื่อลงทุนในอาชีพเสริม

5. เงินออมของครัวเรือนชุมชนบ้านปง 3 ทั้งหมดจำนวน 3,686,896.00 บาท จำนวนครัวเรือนที่มีการออม ทั้งหมด 98 ครัวเรือน โดยมีแหล่งเงินออมสูงสุด 5 ลำดับแรก ดังนี้

5.1 เงินสด จำนวน 48 คน จำนวนเงินออมทั้งหมด 375,380.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 7,820.42 บาท

5.2 สัจจะวันละบาท จำนวน 27 คน จำนวนเงินออมทั้งหมด 40,564.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 1,502.37 บาท

5.3 เงินฝากกองทุนอื่นๆ จำนวน 26 คน จำนวนเงินออมทั้งหมด 168,940.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 6,497.69 บาท

5.4 เงินฝากกับธนาคารออมสิน จำนวน 19 คน จำนวนเงินออมทั้งหมด 962,450.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 50,655.26 บาท

5.5 เงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ จำนวน 15 คน จำนวนเงินออมทั้งหมด 449,500.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 29,966.67 บาท

5.6 เงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 7 คน จำนวนเงินออมทั้งหมด 333,762.00 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 47,680.29 บาท

6. ทรัพย์สินของครัวเรือน แบ่งออกเป็น บ้าน/บริเวณที่พักอาศัย เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 257.70 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำนา เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 341.95 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำสวน เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 759.38 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำไร่ เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 40.63 ตารางวา ที่ดินสำหรับการทำพืชผักสวนครัว เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 0.78 ตารางวา และที่ดินสำหรับการเลี้ยงวัว เฉลี่ยพื้นที่ครัวเรือนละ 0.01 ตารางวา

7. สุขภาพของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพ แต่เมื่อพิจารณาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ พบว่า ปัญหาสุขภาพที่พบมากที่สุด คือ ความดัน และหวัด รองลงมา คือ เบาหวาน ภาวะอาหาร ภูมิแพ้ กระดูก ข้อเสื่อมและไขมันในเลือดสูง โดยสาเหตุของปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่ พบว่า เกิดจากสภาวะแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ เกิดจากกรรมพันธุ์ ไม่ทราบสาเหตุ และเกิดจากพฤติกรรมการอุปโภค บริโภค

ดังนี้

สมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 มีความต้องการให้สถานบริการสุขภาพปรับปรุงด้านต่างๆ

1. ด้านการให้บริการ ควรปรับปรุงการให้บริการให้รวดเร็วขึ้น บริการตรวจสุขภาพอย่างละเอียด และให้บริการทุกคนด้วยความเสมอภาค
2. ด้านเวชภัณฑ์ สำหรับผู้ไข้บัตรทอง ควรปรับปรุงยาเวชภัณฑ์ที่ให้แก่ผู้เข้ารับการรักษาด้วยบัตรทองให้ได้รับยาที่มีคุณภาพ
3. สมาชิกต้องการให้มีโรงพยาบาลใกล้แหล่งชุมชนมากขึ้น และต้องการที่จะมีสุขภาพที่แข็งแรง

8. ระดับความสุขของสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 โดยภาพรวม มีความสุขอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.44) และเมื่อพิจารณาในแต่ละมิติ พบว่า สมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 มีความสุขในมิติด้านวัฒนธรรมมากที่สุด โดยมีความสุขอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.85) รองลงมา คือ มิติด้านสังคม โดยมีความสุขอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.73) มิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความสุขในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.30) มิติด้านการเรียนรู้ โดยมีความสุขอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.27) และมิติด้านเศรษฐกิจ โดยมีความสุขในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.05) ตามลำดับ

(ข) สักยภาพกลุ่มชุมชน

จากข้อมูลกลุ่มต่างๆ ของชุมชน และการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของกลุ่มชุมชน พบว่า ระดับของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชุมชนบ้านโป่ง 3 อยู่ในเศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับกลุ่มหรือองค์กร

(ค) สักยภาพโดยรวม

จากศักยภาพรายครัวเรือนและกลุ่มชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านโป่ง 3 เป็นชุมชนที่มี ทุนชุมชน ซึ่งจัดได้ว่า เป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่

ทุนวัตถุ คือ ชุมชนมีอุปกรณ์ เทคโนโลยี บ้านพัก (เพื่อการประกอบอาชีพ) กลุ่มการเงิน

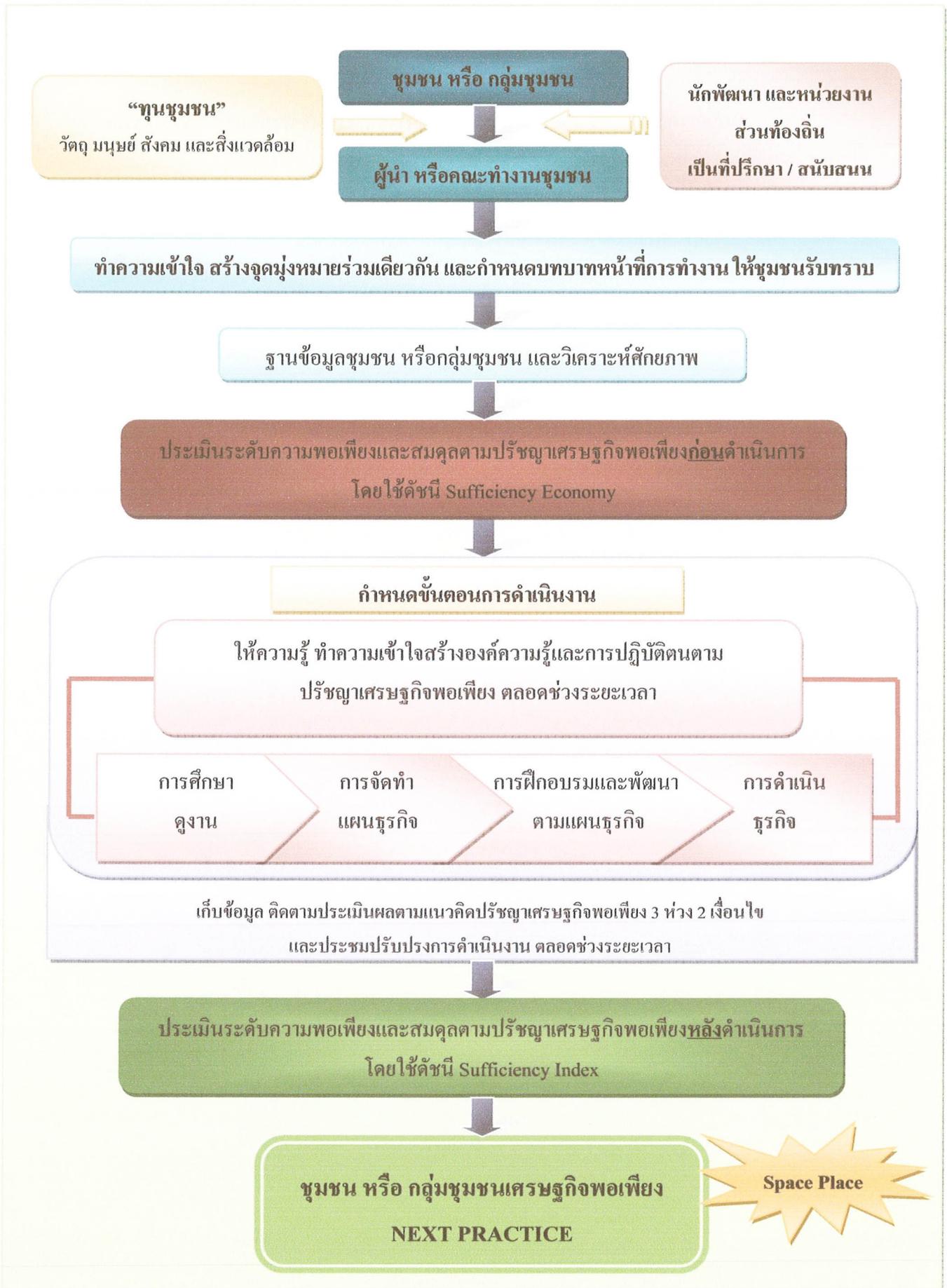
ทุนมนุษย์ คือ สมาชิกในชุมชน ประกอบด้วย คน 3 วัย คือ วัยเยาวชน วัยทำงาน และ วัยผู้สูงอายุ ที่มีจิตอาสา พร้อมเรียนรู้ และมุ่งมั่น

ทุนสังคม คือ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีความเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มชุมชน มีหน่วยงานส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน

ทุนสิ่งแวดล้อม คือ มีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งพืชสวน พืชไร่ พืชผัก เลี้ยงสัตว์ รวมถึง ป่าไม้ มีทัศนียภาพและแหล่งท่องเที่ยว โบราณสถานและโบราณวัตถุ

4.2.3 การจำลองแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง

การจำลองแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตัวอย่าง (ชุมชนบ้านปง 3) ได้แก่ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ ผู้นำชุมชน นักพัฒนาในชุมชน และคณะวิจัยได้ดำเนินการ โดยได้มีการประชุม จัดคณะทำงาน จัดทำฐานข้อมูล วิเคราะห์ชุมชน วางแผนการดำเนินการ ศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนอื่น จัดฝึกอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และติดตามประเมินผล จากกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวคณะวิจัยได้สังเคราะห์และสร้างเป็นแบบจำลองแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง (ภาพที่ 4 - 2) ดังนี้

ภาพที่ 4 - 2 แบบจำลองแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง

(โครงการย่อยที่ 1)

4.2.4 ปัจจัยสู่การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง (Good Practice → Next Practice)

จากการจำลองการสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตัวอย่าง พบว่า การศึกษาจากกรณีศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้าง ชุมชนตัวอย่าง Good Practice → Next Practice พบว่า ปัจจัยนำสู่การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบดังนี้

1. การมีจิตสาธารณะของชุมชน ชุมชนที่ประชาชนในชุมชนมีจิตสาธารณะ มีความต้องการเห็นการพัฒนาชุมชนในภาพรวมเป็น ไปอย่างมีเป้าหมาย มีความเสียสละ เต็มใจที่จะร่วมแรงรวมใจ จะช่วยให้การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงหรือการดำเนินกิจกรรมอื่นใดสู่ผลสำเร็จ และเป้าหมายได้

2. การมีความเข้าใจในเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายเดียวกันของประชาชนในชุมชนหรือสมาชิกกลุ่ม ดังนั้น ในขั้นตอนการทำความเข้าใจเพื่อสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกัน ผู้นำและคณะทำงานชุมชนต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในขั้นตอนดังกล่าว เพื่อในการดำเนินการเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้นำ หรือคณะทำงาน ต้องมีจิตสาธารณะ มีการดำเนินงานที่โปร่งใส มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบ และดำเนินการเป็นคณะภายใต้กรอบการดำเนินงาน

4. การกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงาน จะต้องมีความชัดเจน โปร่งใส ผู้ปฏิบัติในแต่ละหน้าที่ต้องเข้าใจบทบาทและการมีส่วนร่วมในการทำงาน

5. ฐานข้อมูลชุมชน หรือกลุ่มชุมชน และการวิเคราะห์ศักยภาพ ต้องมีความถูกต้อง แม่นยำ สะท้อนถึงปัญหาที่แท้จริงของชุมชน

6. “ทุนชุมชน” คือ ทุนวัตถุ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนสิ่งแวดล้อม ต้องมีพอเพียงและเกื้อกูลในการดำเนินกิจกรรมครัวเรือน และชุมชน หากทุนชุมชนไม่เพียงพอ ต้องมีการผลิตหรือสร้างหรือพัฒนาให้เกิดทุนชุมชนมีการหมุนเวียนอย่างเพียงพอ

7. สถานที่ หรือจุดรวมของ “ทุนชุมชน” (Space Place) ต้องมีสถานที่เพื่อใช้เป็นจุดในการให้ผู้นำหรือคณะทำงาน ประชาชนในชุมชน นักพัฒนา หน่วยงานส่วนท้องถิ่น และ “ทุนชุมชน” ใช้เป็นสถานที่ในการดำเนินการขับเคลื่อน

8. นักพัฒนา และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมในการเป็นที่ปรึกษาและให้การสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมตลอดช่วงระยะเวลา

9. การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ต้องมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ คนรับผิดชอบ และมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

10. การเก็บข้อมูล ติดตามประเมินผล ตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินการ มีการนำดัชนี Sufficiency Index วัดระดับความพอเพียง และความสมดุล ก่อนและหลังการดำเนินงาน มีการติดตามประเมินผลตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ไขว่าการดำเนินการเป็นไปตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

11. การประชุมเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน มีการกำหนดระยะเวลาการประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ทำความเข้าใจร่วมในการดำเนินงาน และปรับปรุงแผนการดำเนินงาน เป็นระยะๆ ตลอดช่วงเวลาดำเนินการ

บทที่ 5

บทสรุป

“...สมัยก่อนนี้พอมีพอกินสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีความพอเพียงได้...”²

5.1 การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ

จากการสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ สรุปประเด็นได้ว่า

เชิงทฤษฎี

การสังเคราะห์รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎีได้ใช้ข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สรุปรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎี ดังนี้

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศให้ดำเนินไปอย่างรอบคอบ รู้จัก ความพอเพียงและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรและระดับประเทศได้ โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ ประกอบด้วย 3 หลักการ 2 เงื่อนไข ดังนี้

3 หลักการ ได้แก่

ก. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ความเหมาะสม ไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไป เหมาะสมทั้งกับตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม และไม่เบียดเบียนผู้อื่น การรู้จักประมาณตน

² พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพฤหัสบดีที่ 4 ธันวาคม 2546.

ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ

ข. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ตามหลักทั้งทางวิชาการ และศีลธรรม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การคิดและปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการ หลักวิชา หลักเหตุผลและหลักสุจริตธรรม

ค. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และสามารถปรับตัวได้

2 เงื่อนไข ได้แก่

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง และการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง การมีจิตใจที่ตระหนักในคุณธรรมและความซื่อสัตย์ สุจริต สามัคคี ไม่โลภ รู้จักเผื่อแผ่ แบ่งปัน มีความอดทน และมีความเพียร

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนทุกระดับให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในระบบเศรษฐกิจกระแสหลักได้อย่างสมดุลและมั่นคง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และนำความรู้ที่ได้จากการสะสมประสบการณ์มาใช้เป็นตัวควบคุมการปฏิบัติให้ถูกต้อง รอบคอบ และมีคุณธรรม ต่อตนเองและส่วนรวม

การวัดความพอเพียง สามารถทำได้ โดยการพิจารณาวิธีปฏิบัติโดยตรง วิเคราะห์การดำเนินการ เหตุผลที่ดำเนินการ และผลที่เกิดขึ้น ว่ามีความสอดคล้องกับหลักความพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข) หรือไม่ และสุดท้ายวัดที่ผลว่ามีการจัดการให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลและสามารถที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมหรือไม่ อันจะนำมาซึ่งแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม เกิดความยั่งยืนต่อไป

เชิงปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา สรุปเครื่องมือในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการและเงื่อนไขของปรัชญา จำแนกตามมิติต่างๆ ได้ดังนี้

เครื่องมือสำคัญในปฏิบัติคนตามมิติต่างๆ ที่สอดคล้องตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ด้านวัฒนธรรม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านการเรียนรู้ฯ
พอประมาณ : จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ชัดหลัก ความเสี่ยงปาน กลาง กำไรปกติ	พอประมาณ : การรวมกลุ่ม สร้างเครือข่าย	พอประมาณ : ประพฤติตนตามวิถี พุทธ	พอประมาณ : ใช้แนวคิดทฤษฎี ใหม่	พอประมาณ : เปิดรับความรู้ จากบุคคลทุก ระดับ ปรับใช้ให้ เหมาะสมกับตน
มีเหตุผล : วางแผนการเงิน การลงทุน	มีเหตุผล : มีแผนชุมชน	มีเหตุผล : เรียนรู้/เลือกรับ วัฒนธรรมภายในและ ภายนอกอย่าง เหมาะสม	มีเหตุผล : ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีใหม่ให้ เหมาะสมกับแต่ ละบุคคล/อาชีพ	มีเหตุผล : เรียนรู้ให้ หลากหลายและ ใช้ความรู้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม
มีภูมิคุ้มกัน : มีเงินออม มี สวัสดิการเพื่อ การดำรงชีพ มี แผนประเมิน ความเสี่ยง	มีภูมิคุ้มกัน : ชุมชนเข้มแข็ง	มีภูมิคุ้มกัน : ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ของชาติ	มีภูมิคุ้มกัน : สภาพแวดล้อม สมบูรณ์ หรือ เสื่อมโทรมลดลง	มีภูมิคุ้มกัน : รู้เท่าทันสิ่งต่างๆ รอบตัว “รู้เขา รู้ เรา”
มีความรู้และ คุณธรรม : พึ่งพาตนเอง ขยัน ประกอบอาชีพ อย่างสุจริต	มีความรู้และ คุณธรรม : ความสามัคคี	มีความรู้และคุณธรรม : ส่งเสริมให้ทุกคนทำ ความดีฟื้นฟู วัฒนธรรมเริ่มจาก บ้าน วัด โรงเรียน	มีความรู้และ คุณธรรม : ร่วมกันอนุรักษ์ และฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม	มีความรู้และ คุณธรรม : เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอยู่เสมอ

5.2 การสร้างเกณฑ์ประเมินวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชน

Sufficiency Index

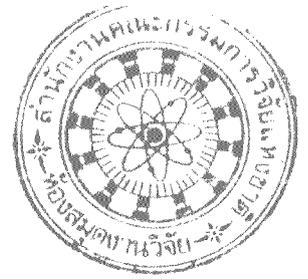
เกณฑ์ในการประเมินระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ในการศึกษา
จำแนกตามมิติต่างๆ ดังนี้

1. มิติด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

- รายได้
- รายจ่าย แบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายที่จำเป็น คือ รายจ่ายเพื่อการดำรงชีพ และ (2) รายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือ ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่างๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ เงินออม
- หนี้สิน แบ่งออกเป็น (1) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีพ (2) หนี้สินที่เกิดจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น คือ หนี้สินที่เกิดจากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายส่วนเกินนอกเหนือจากการดำรงชีพ การประกอบอาชีพ
- การประกอบอาชีพ แบ่งออกเป็น (1) กรณีที่ได้รับผลตอบแทนในรูปตัวเงิน และ (2) กรณีที่ได้รับผลตอบแทนในรูปที่ไม่เป็นตัวเงิน
- กิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย
- สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ

2. มิติด้านสังคม ประกอบด้วย

- การประกอบอาชีพที่สุจริต เช่น การไม่เอาเปรียบผู้อื่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับการทำงานขององค์กร การปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเทเต็มความสามารถ การใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ใฝ่หาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ เป็นต้น
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ ของชุมชน การเสียภาษีเงินได้ เป็นต้น
- การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันทางสังคม เช่น การไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ ไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ เคารพและปฏิบัติตามกฎจราจร มีน้ำใจต่อผู้ด้อยโอกาส หรือผู้พิการ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น

3. มิติด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- การปฏิบัติตนตามวันสำคัญทางศาสนา เช่น ไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา ทำบุญตักบาตร นั่งสมาธิและฟังเทศน์ ฟังธรรม รักษาศีล 5 หรือศีล 8 บริจาคทาน แก่คนยากไร้ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ เป็นต้น
- การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกายชุดประจำท้องถิ่น รู้จัก การละเล่นพื้นบ้านภายในท้องถิ่น เป็นต้น
- การอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัว รู้จัก หรือสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ ศิลปะการแสดงของท้องถิ่น เป็นต้น

4. มิติด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- ด้านการจัดการของเสีย เช่น คัดแยกขยะ จัดทำบ่อพักของเสียก่อน เป็นต้น
- ด้านการอนุรักษ์พลังงาน เช่น การประหยัดไฟฟ้า ใช้หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ เป็นต้น
- การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปลูกต้นไม้ การไม่รุกรานพื้นที่ ป่าไม้ เป็นต้น

5. มิติด้านการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย

- การค้นคว้าเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆด้วยตนเอง
- การเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ๆจากสิ่งรอบตัว
- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือทักษะการเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้

จากเกณฑ์ในการประเมินระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ดังกล่าว ได้นำไปจัดทำแบบสอบถามและสอบถามสมาชิกชุมชนบ้านโป่ง 3 เพื่อวัดระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยจำแนกตามมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเรียนรู้ฯ และให้คะแนนในและมิติ ซึ่งมีกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลแต่ละมิติ

- 1) 4.21-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด
- 2) 3.41-4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก
- 3) 2.61-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง
- 4) 1.81-2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย

5) 1.00-1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด
เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลภาพรวม
มีระดับคะแนนตั้งแต่ 1 – 5 ซึ่งจะบอกถึงระดับความสมดุลในการดำเนินชีวิต (การปฏิบัติ)
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดระดับความสมดุล 6 ระดับ ดังนี้

- 1) 4.35-5.00 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด
- 2) 3.68-4.34 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก
- 3) 3.01-3.67 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง
- 4) 2.35-3.00 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย
- 5) 1.67-2.34 หมายถึง มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด
- 6) 1.00-1.66 หมายถึง ไม่มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษาระดับการการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ของสมาชิกชุมชนบ้านปง 3 พบว่า ในภาพรวมชุมชนบ้านปง 3 มีความสมดุลในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก และเมื่อจำแนกออกตามมิติต่างๆ พบว่า ในมิติด้านสังคมและมิติด้านสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด ในมิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านวัฒนธรรมมีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ส่วนในมิติด้านการเรียนรู้ มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง แสดงดังตารางที่ 5 - 1

ตารางที่ 5 - 1 การวัดระดับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามดัชนีชี้วัด

มิติด้าน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
เศรษฐกิจ	3.74	มาก
สังคม	4.74	มากที่สุด
วัฒนธรรม	4.19	มาก
สิ่งแวดล้อม	4.34	มากที่สุด
การเรียนรู้	3.34	ปานกลาง
รวม	4.06	มาก

ที่มา : จากการวิเคราะห์

5.3 การส่งเสริมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกลุ่มชุมชน

จากผลการศึกษาการส่งเสริมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกลุ่มชุมชนเพื่อสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง Next Practice นั้น ปัจจัยสู่เป้าหมาย และความสำเร็จ มีองค์ประกอบดังนี้

1. การมีจิตสำนึกของชุมชน ชุมชนที่ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึก มีความต้องการเห็นการพัฒนาชุมชนในภาพรวมเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย มีความเสียสละ เต็มใจที่จะร่วมแรงรวมใจ จะช่วยให้การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงหรือการดำเนินกิจกรรมอื่นใดสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายได้
2. การมีความเข้าใจในเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายเดียวกันของประชาชนในชุมชนหรือสมาชิกกลุ่ม ดังนั้น ในขั้นตอนการทำความเข้าใจเพื่อสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกัน ผู้นำและคณะทำงานชุมชนต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในขั้นตอนดังกล่าว เพื่อในการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้นำ หรือคณะทำงาน ต้องมีจิตสำนึก มีการดำเนินงานที่โปร่งใส มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบ และดำเนินการเป็นคณะภายใต้กรอบการดำเนินงาน
4. การกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงาน จะต้องมีความชัดเจน โปร่งใส ผู้ปฏิบัติในแต่ละหน้าที่ต้องเข้าใจบทบาทและการมีส่วนร่วมในการทำงาน
5. ฐานข้อมูลชุมชน หรือกลุ่มชุมชน และการวิเคราะห์ศักยภาพ ต้องมีความถูกต้อง แม่นยำ สะท้อนถึงปัญหาที่แท้จริงของชุมชน
6. “ทุนชุมชน” คือ ทุนวัตถุ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนสิ่งแวดล้อม ต้องมีพอเพียงและเกื้อกูลในการดำเนินกิจกรรมครัวเรือน และชุมชน หากทุนชุมชนไม่เพียงพอ ต้องมีการผลิตหรือสร้างหรือพัฒนาให้เกิดทุนชุมชนมีการหมุนเวียนอย่างเพียงพอ
7. สถานที่ หรือจุดรวมของ “ทุนชุมชน” (Space Place) ต้องมีสถานที่เพื่อใช้เป็นจุดในการให้ผู้นำหรือคณะทำงาน ประชาชนในชุมชน นักพัฒนา หน่วยงานส่วนท้องถิ่น และ “ทุนชุมชน” ใช้เป็นสถานที่ในการดำเนินการขับเคลื่อน
8. นักพัฒนา และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมการเป็นที่ปรึกษาและให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตลอดช่วงระยะเวลา

9. การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ต้องมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ คนรับผิดชอบ และมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

10. การเก็บข้อมูล ติดตามประเมินผล ตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินการ มีการนำดัชนี Sufficiency Index วัดระดับความพอเพียง และความสมดุล ก่อนและหลังการดำเนินงาน มีการติดตามประเมินผลตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ว่าการดำเนินการเป็นไปตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

11. การประชุมเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน มีการกำหนดระยะเวลาการประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ทำความเข้าใจร่วมในการดำเนินงาน และปรับปรุงแผนการดำเนินงาน เป็นระยะๆ ตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินการ

12. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนในด้านการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผลักดันให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆ ด้วยตนเองผลักดันให้มีการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว และการเรียนรู้ ระหว่างชุมชน และสมาชิกชุมชน

13. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนการสร้างเครื่องมือผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ของชุมชน อาทิเช่น ห้องสมุดชุมชน วิทยากรเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ใหม่ๆ ในด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว และด้านต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า

14. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้กับผู้นำชุมชนต่างๆ ในการเป็นแกน นำ และเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

5.4 ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้กับผู้นำชุมชน ในการเป็นแกน นำ และเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

2. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวันให้กับประชาชน

3. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนในด้านการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผลักดันให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้เชิงวิชาการใหม่ๆ ด้วยตนเองผลักดันให้มีการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว และการเรียนรู้ ระหว่างชุมชน และสมาชิกชุมชน

4. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนการสร้างเครื่องมือผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ของชุมชน อาทิเช่น ห้องสมุดชุมชน วิทยากรเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ใหม่ๆ

ในด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว และด้านต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากร
ในชุมชนอย่างคุ้มค่า

5. การเก็บข้อมูลติดตามประเมินผลโดยการนำดัชนี Sufficiency Index วัดระดับความ
พอเพียง และความสมดุล ควรมีการดำเนินการทั้งก่อนและหลังการให้ความรู้และประชาชนได้มี
การนำไปประยุกต์ใช้เพื่อจะทราบว่าประชาชนได้มีการดำเนินชีวิตเป็นไปตามแนวคิดปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

บรรณานุกรม

กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (2546). **กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.**

กัลป์ยานี ภาคอืด และคณะ. “การสังเคราะห์ความรู้จากสื่อและแหล่งความรู้ต่างๆ.” (2547), 11-12 คณะทำงานกลุ่มงานพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.

“ความหมายเชิงทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.” [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://www.sufficiencyeconomy.org/mfiles/1072237516/2%20Literature%20Review.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2554).

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .2548.เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:

ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ. โครงการประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่างๆ ของประชาชนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551

นภคค และคณะ. “ตัววัดความสุขมวลรวม” [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

http://www.abacpollcourses.au.edu/happiness/activity/ppt/Happiness%20Measurement%20in%20Thailand_ABAC%20Poll.ppt. (วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2554).

ปรียานุช พิบูลสรารุช. “ความสมดุลในมิติต่างๆ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

www.sufficiencyeconomy.org/userfiles/imagesfiles/learning.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2554).

ปรียานุช พิบูลสรารุช. 2549.สรุปปรากฏาพิเศษในการสัมมนายุทธศาสตร์การสื่อสารในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคมมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2547. โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547. การสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคม โดยชุมชนมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สมหวัง วิทยาปัญญานนท์. “บริหารความสุขด้วยจุดพอดี.” [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://www.budmgt.com/budman/bm02/happinessmgt.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 22
กุมภาพันธ์ 2554).

เสรี พงศ์พิศ. 2549. เศรษฐกิจพอเพียงการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : พลังปัญญา.

อภิชัย พันธเสน; ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์; ฐิติพร ศรีพันธ์ พันธเสน และสุวัจจรา เปี่ยมญาติ. 2549.

สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.